

Væk på barsel - Væk fra arbejde

En kvalitativ undersøgelse af kvinders forståelse af barsel

*

Rapportens samlede antal tegn: 219.989

Svarende til antal normalsider: 91,66

Johanne Kirstine Bonde Thomsen

Katrine Lynge Vitting

Studienummer: 20174388

Studienummer: 20173473

Aalborg Universitet

Vejleder: Paula Cavada-Hrepich

10. semester, Psykologi

30-05-2022

Abstract

For our master thesis in psychology at Aalborg University we examine the understanding of parental leave among Danish women without children. In light of a directive from the European Union a new law of parental leave will be incorporated in Denmark on the 2nd of August 2022. This law has a focus on gender equality through an earmarked parental leave for coparents. This present change in the legislation creates an opportunity to explore the understandings of parental leave. Here we find discursive practices to be present when people orient themselves in relation to parental leave.

This thesis is based on a qualitative study, where three women without children share their understandings of parental leave. Here we can explore understandings of parental leave not yet mediated by first-hand experience. The material is analyzed using discourse analysis centered on Foucauldian theory in regard to discursive practices, knowledge and power.

We find a discourse expressing parental leave as primarily time off from work and leisure as opposed to a paid job. Another salient discourse in our informants view of parental leave concerns mothers as the primary caregiver for the child, which leads to a narrow understanding of both the mother's and father's possibility of negotiating their individual weeks of leave. We find a dominant view of parental leave as belonging to the mother, where earmarked parental leave for the coparent is seen as a change that takes away from the woman's right to parental leave. Furthermore, this discourse around the mother's role strengthens our informants' expectations of mothers being responsible in the household and for getting the father involved. In relation to the new law and its aim for gender equality, we also find conflicting discourses around freedom of choice for the family versus a need for enforcing a change in parental leave through legislation. We detect ambivalence, where our informants are torn between wanting more legislation but at the same time wish that families can plan parental leave as flexible as they want.

We discuss the purpose of parental leave where we examine considerations in regard to work, family and biology. The law regarding earmarked leave for coparents can be

seen as a way of relieving the women of the economic consequences of parental leave and tries to create equal opportunities for men and women to have a career. At the same time, it exemplifies a discourse from a capitalistic line of thinking, where parental leave is not seen as contributing to society. We find that other considerations need to be made in regard to equating the genders in parental leave, where the woman's biological needs of physical restitution after birth as well as breastfeeding is considered. Therefore, we find a biological inequality between the genders. Furthermore, we discuss the possibilities of participation in care work for the coparent. This plays into two discourses around parental leave, where it can be seen as an individualistic process, primarily for the woman, or as a systemic process, where focus is on the family as a unit and the rights of both parents and the child. In our thesis we find our informants' view of parental leave as an individualistic practice, where there are economic and career consequences for women as a result of them being on parental leave.

Indholdsfortegnelse

1.0 Indledning	1
2.0 Problemafgrænsning	3
2.1 Videnskabsteoretisk ståsted.....	4
3.0 Disposition	6
4.0 Kontekstualisering	7
4.1 Historisk blik på barsel i en nordisk kontekst	7
4.2 Den nye orlovsmodel i Danmark	8
4.3 Introduktion til feltet	9
4.3.1 Barselslængdens betydning for børn og forældre	9
4.3.2 Forældres helbred.....	11
4.3.3 Ligestilling mellem kønnene	12
4.3.4 Arbejde og barsel	16
4.3.5 Specialets formål.....	20
5.0 Diskursanalyse som metodisk redskab	21
5.1 Foucaults baggrund	21
5.2 Diskurser.....	23
5.3 Magt	25
6.0 Metode	27
6.1 Hvad er et interview?	27
6.1.1 Det semistrukturerede interview	28
6.2 Interview i dette speciale.....	28
6.2.1 Design	29
6.2.2 Hvervning af informanter.....	29
6.2.3 Interviewguide og interviewsituation.....	30
6.2.4 Transskription	31
6.3 Ethiske overvejelser	31
6.3.1 Forforståelser	32
6.3.2 Forfatterpositioner	34
6.4 Vejen til afkodning af diskurser	34
7.0 Diskurser om barsel - Diskursanalyse med afsæt i Foucaults tænkning	36
7.1 Diskurser om kønsroller og barsel.....	36
7.1.1 Moderen som primær barselstager	36
7.1.2 Mor som den omsorgsgivende og far som den sjove	40
7.1.3 Konflikter mellem diskurser om ligestillet barsel	44
7.1.4 Kvindens biologiske behov for barsel.....	47
7.1.5 Er børn en selvfølge eller et tilvalg?	48
7.1.5 Opsummering vedrørende diskurser om kønsroller og barsel	50

7.2	<i>Diskurser om arbejde og barsel</i>	51
7.2.1	Kvinden som en risiko for arbejdspladsen	52
7.2.2	Væk på barsel - Væk fra arbejdsmarkedet	55
7.2.3	Den gode mor kontra den gode arbejder	56
7.2.4	Barsel som fritid fra arbejde.....	61
7.2.5	Opsummering vedrørende diskurser om arbejde og barsel.....	64
7.3	<i>Sammenfatning vedrørende diskurser om barsel</i>	64
8.0	Diskussion	66
8.1	<i>Barsel - mere end ligestilling?</i>	66
8.1.1	Forskellige formål med barsel.....	67
8.1.2	Uformelle og formelle rolleforventninger i barslen	71
8.1.3	Mandens deltagelsesmuligheder	74
8.1.4	Barsel - individualistisk eller systemisk?.....	77
8.2	<i>Vores anvendelse af Foucaults tænkning</i>	79
8.3	<i>Diskussion af vores metodiske valg</i>	81
8.3.1	Diskussion om vores informanter	81
8.3.2	Validitet og reliabilitet i dette speciale.....	85
8.3.3	Alternative metoder.....	86
9.0	Perspektivering	88
10.0	Konklusion	89
11.0	Pensumopgørelse	93
12.0	Referenceliste	98
12.1	<i>Links</i>	102
Bilag 1 - Interviewguide		
Bilag 2 - Samtykkerklæring		
Bilag 3 - Transskription Anna		
Bilag 4 - Transskription Beate		
Bilag 5 - Transskription Cecilie		

1.0 Indledning

Der er mange overvejelser, når man bliver forældre - barsel er en af dem. Det ses dog i statistikken, hvordan det er en overvejelse, som ikke begge forældre deler i lige stort omfang.

I Danmark ses nemlig en tydelig tendens til, at moderen dominerer på barsels- og forældreorlovsfronten, når man kigger på den traditionelle kernefamilie. Moderen gør i gennemsnit brug af 280 dages barsel, hvilket er otte gange så meget barsel som faderens i gennemsnit 34 dage, viser tal fra Danmarks Statistik i 2019 (Ejlertsen, 2021). Yderligere kommer denne forskel mellem forældre til udtryk i antallet af sygedage, hvor det ses, at det i Danmark oftere er mor, der er hjemme for at passe syge børn (Danmarks Statistik, 2020). Disse tal afspejler en tendens i, at moderen er mest involveret i barslen og omsorgsarbejdet i hjemmet. Dette vil vi søge at forstå kulturelt og historisk i nærværende speciale.

Generelt ser vi en politisk optagethed af at skabe øget ligestilling mellem kønnene, hvilket også omfatter barsel, barnets sygedage og omsorgsarbejdet i hjemmet (Nordic Council of Ministers, 2010). Denne optagethed kommer eksempelvis til udtryk i EU-direktivet 2019/1158, der fokuserer på balance mellem arbejdsliv og privatliv for forældre. EU-direktivet er blandt andet et forsøg på at skabe ligestilling mellem mødre og medforældre i forhold til barsel (Den Europæiske Unions Tidende, 2019). Dette EU-direktiv medfører, at de enkelte medlemslande inden d. 2. august 2022 skal implementere en ordning, der skaber incitament til, at medforældre skal tage mere barsel (Den Europæiske Unions Tidende, 2019). Den konkrete danske lovgivning, der skal opfylde EU-direktivet, træder derfor i kraft d. 2. august 2022. Som noget nyt prøver man at dele barslen mere ligeligt op mellem forældreparterne (Beskæftigelsesministeriet, 2021). Loven har affødt mange reaktioner i den danske befolkning både på sociale medier som Facebook-gruppen *Barsel, Ligestilling, Øremærkning - Som IKKE er på bekostning af barnet*, fagforeninger, ugeblade og aviser, hvor meningene har været mange (Sokoler, 2021; Redder, 2019; Rosenbæk, 2021).

Barsel er at betragte som en væsentlig lovbeskyttet ret, forældre har fået. Eftersom den nye lov, der blandt andet vedrører øremærket barsel til medforældre, ændrer rammerne

for barslen, betragter vi det som et optimalt afsæt til netop at udforske de nuværende forestillinger om barsel. For nogle kan loven betragtes som en sejr for medforældre, mens den for andre anskues som en ændring, der er på bekostning af mødre og børns rettigheder samt trivsel (Barsel, Ligestilling, Øremærkning - Som IKKE er på bekostning af barnet). I den forbindelse deler en mor, der er medlem af den førnævnte Facebook-gruppe, sin bekymring om den nye lovgivning:

Den nye Barselsaftale kommer til at få konsekvenser for mange børn. Udover de familier som helt opgiver fars øremærkede andel, så er der også alle dem, som kun tager barslen af tvang - som på ingen måder bibringer den bedste kvalitet i samværet med et barn. Jeg er meget bekymret (Facebookopslag, Barsel, Ligestilling, Øremærkning - Som IKKE er på bekostning af barnet, 04/11, 2021).

Ovenstående citat illustrerer, hvordan barsel er et højspændt felt af stærke holdninger til, hvordan den bør afvikles bedst muligt. Dette kommer særligt til udtryk nu, idet barslens spilleregler bliver ændret for begge forældre med den nye lov. Med udgangspunkt i det heteroseksuelle parforhold finder vi det interessant at undersøge, hvilke forståelser kvinder har af barselsperioden. Denne indsigt søger vi at opnå gennem et fokus på diskurser. Med udgangspunkt i den sociale kontekst og kulturelle specificitet ønsker vi at sætte fokus på, hvordan kvinder kan opfatte barsel. Det leder os til følgende problemformulering:

Hvordan kan vi ud fra diskurser betragte kvinders forståelse af barsel i lyset af den nye lov om øremærket barsel til begge forældreparter?

2.0 Problemafgrænsning

Kvinder har traditionelt set spillet en stor rolle i forhold til afholdelse af barsel (Ejlertsen, 2021), og derfor er vi særligt fokuserede på kvinders grundforståelse af, hvad barsel er og kan, og hvad det i deres forståelse vil betyde, når spillereglerne ændres ved lov. Derfor vælger vi at dykke ned i kvindernes forståelse og ikke i mændenes.

Vores fokus er ikke på den individuelle forståelse men på at afsøge fællestræk, der kan udgøre en samlet social forståelse af barselsperioden. Dermed fokuserer vi på, hvad den individuelle opfattelse af barsel udtrykker i en større samfundsmæssig sammenhæng. Ved at gøre dette forinden loven reelt træder i kraft, forventer vi at kunne få indblik i forestillingerne frem for den konkrete udmøntning af loven.

Vi ønsker at udforske den sociale forståelse. Vi tager udgangspunkt i kvinder, der ikke har børn, da vi mener, at det rammer ind i vores sigte om at få indblik i forestillingerne om barsel.

Derved inkluderer vi ikke kvinder med børn, da deres erfaring med barsel kan være med til at forme deres tanker om og forståelse af barslen. Dette vil vi komme nærmere ind på i vores metodeafsnit vedrørende hvervning af informanter. Da vores fokus er på kvinders forståelse af barsel, inddrager vi heller ikke partnere eller medforældre i nærværende speciale.

Vi vil i specialet bruge ordene “barselsorlov”, “orlov”, “barsel” og “forældreorlov” synonymt om mødre og fædres fravær fra deres beskæftigelser i forbindelse med fødslen af et barn (Bloksgaard, 2011). Yderligere vil vi varierende bruge ordene “orlovsmode”, “barselsmode”, “den nye lov” og “den nye lovgivning”, som alle dækker over de formelle rammer om barslen. Derudover vil vi ligeledes bruge termene “medforældre”, “far” og “faderen” som synonyme. Vi er opmærksomme på, at den aktuelle lovgivning, som vi tager udgangspunkt i, refererer til forældreparterne som henholdsvis mor og medforældre. I vores projekt tager vi udgangspunkt i det heteroseksuelle parforhold og forældreskab mellem en mor og en far. Dette gør vi, idet det særligt har været denne konstellation, som den offentlige debat og forskningen har centreret omkring. Samtidig har vi i vores interviews set, at det er det heteroseksuelle parforhold, vores informanter tager udgangspunkt i.

2.1 Videnskabsteoretisk ståsted

Som led i vores afgrænsning finder vi det relevant at skitsere vores videnskabsteoretiske ståsted, som er socialkonstruktionistisk. Dette vil vi i det følgende gøre med udgangspunkt i Vivien Burrs (2004) udlægning af socialkonstruktionismen.

Den kulturelle og intellektuelle baggrund for socialkonstruktionismen er postmodernismen, som repræsenterer en afvisning af fundamentale sandheder fra modernismen og er et forsøg på at skabe ny debat (Burr, 2004). Burr gør opmærksom på, at det er svært at komme med én definition af socialkonstruktionismen, da der er mange tilgange til denne. Burr mener ikke, at der er ét særligt træk, der definerer den socialkonstruktionistiske position. Dog identificerer hun fire karakteristika, som hun mener, at en socialkonstruktionistisk tilgang har grundlag i én eller flere af disse grundlæggende antagelser (Burr, 2004).

Den første antagelse, som Burr fremsætter, er en kritisk stillingtagen til, hvordan vi tager vores forståelse af verden og os selv for givet. Derved ser man med socialkonstruktionistiske briller ikke verden som noget, der afsløres gennem observation, men noget vi selv skaber. Der ses en generel skepsis i den socialkonstruktionistiske tankegang vedrørende vores antagelser om, hvordan verden er. Dette gør sig ligeledes gældende i forhold til de kategorier, som vi mennesker ser i verden og forstår den ud fra. Den socialkonstruktionistiske skepsis gør os opmærksomme på, at disse kategorier ikke nødvendigvis refererer til reelle opdelinger i verden. Et eksempel på dette kan være den binære kategorisering af køn som opdelt i mænd og kvinder (Burr, 2004).

Den anden antagelse, som Burr fremsætter, er, at vores forståelse af verden, kategorierne og koncepterne i den er historisk og kulturelt specifik (Burr, 2004). Dermed menes der, at vores opfattelser og forståelser er betinget af både hvor og hvornår i verden, vi lever. I den socialkonstruktionistiske tanke er vores viden med andre ord afhængig af vores kontekst. Burr fremsætter, at vores forståelse ikke blot er forbundet med én specifik kultur og historisk periode men også kan betragtes som værende et produkt af den pågældende kultur og historie. Vores forståelse kan også være afhængig af bestemte sociale og økonomiske forhold, der gør sig gældende i den

kultur på det bestemte tidspunkt. Burr fremsætter, at vores måder at forstå verden på stammer fra andre mennesker, både fra fortiden og i nutiden, og at vi fødes ind i en verden, hvor der er præeksisterende konceptuelle forståelsesrammer og kategorier (Burr, 2004).

Den tredje antagelse, der fremlægges af Burr, er betragtningen om, at viden skabes og opretholdes gennem sociale processer. Viden er dermed forankret i sociale interaktioner, inklusiv sproget, som derved også er genstandsfelt for socialkonstruktionismen (Burr, 2004). Vi mennesker konstruerer derfor viden mellem hinanden og tilegner koncepter og kategorier i vores brug og udvikling af sprog. Sproget ses i socialkonstruktionismen som en betingelse for vores tankevirksomhed og kan ses som en handling, der konstruerer vores virkelighed (Burr, 2004).

Den fjerde og sidste antagelse, som Burr fremsætter, er, at viden og social handling hænger sammen. Da fokus netop er på, hvordan vi socialt konstruerer vores virkelighed, er der også en forståelse af, at vi selv er med til at opretholde mønstre. Vores forhandlede forståelser kan have vidt forskellige udtryk, og dermed kan der være tale om adskillige mulige sociale konstruktioner af verden. Beskrivelserne af konstruktionerne af verden opretholder visse mønstre for social handling og udelukker andre. På den måde er vores konstruktioner af verden også i høj grad forbundet med magtrelationer, fordi de har indflydelse på, hvordan det er tilladt for folk at handle, og hvordan de skal behandle andre (Burr, 2004).

Derudover fremhæver Burr, at socialkonstruktionismen er anti-essentialistisk og sætter spørgsmålstejn ved realismen. Med anti-essentialistisk mener Burr, at vores viden og vores kategorier ikke er statiske og iboende med en essens men netop er socialt forankret og forhandlet. Dermed ses en socialkonstruktionistisk opfattelse af, at vores forståelse af verden er et produkt af sociale processer. I den forbindelse afviser socialkonstruktionismen realismen og ideen om, at der findes én objektiv sandhed (Burr, 2004). Socialkonstruktionismen er den underliggende teoretiske orientering for diskursanalyse (Burr, 2004), som er vores analytiske tilgang i nærværende speciale. Den foucauldianske forståelse er i tråd med socialkonstruktionismen, da fokus er på de historiske og kulturelle tråde i vores viden. Yderligere deler de opfattelsen af, hvordan sproget er repræsentationer og får betydning for, hvordan vi handler (Burr, 2004). Diskursanalyse er et redskab, som vi vil redegøre nærmere for senere i specialet.

3.0 Disposition

I det følgende vil vi kortlægge dispositionen for specialet i håb om at skabe overblik og gennemsigtighed for dets læsere.

Indledningsvis vil vi kontekstualisere specialets emne. Først ud fra et historisk blik og dernæst i forhold til det forskningsfelt, som specialet placerer sig i. Dette gør vi for at sætte den overordnede ramme. Dernæst følger en redegørelse for den teoretiske ramme, som vi har fundet relevant at inddrage i specialet. Dette er en redegørelse for Foucaults tænkning vedrørende diskurser, viden og magt. I den forbindelse vil vi ligeledes gøre rede for, hvordan vi vil anvende Foucaults tænkning i vores analyse af empiri. Derefter følger en redegørelse for interview som metode i specialet samt en beskrivelse af vores udførelse af interview. Denne redegørelse for interview indebærer yderligere etiske overvejelser, som er relevante i arbejdet med interview, herunder vores forforståelser samt overvejelser om vores egen position som forfattere.

Dernæst følger analysen, der afdækker vores empiriske materiale gennem en diskursanalyse med afsæt i Foucaults tænkning vedrørende diskurser, viden og magt. Først beskriver vi vejen til vores fund af to overordnede diskursive formationer i vores informanternes forståelse af barsel. Gennem model 1 skaber vi overblik over diskurser og forståelser af barsel samt sammenhænge mellem dem. Vores analyse er inddelt i to diskursive formationer med fokus på henholdsvis kønsroller og arbejdets betydning i forhold til barsel. Fokus på arbejde og kønsroller danner baggrund for videre tråde, vi berører i vores diskussion af barsel i et bredere perspektiv, hvor vi derudover diskuterer mandens deltagelsesmuligheder i barselsorloven. Dernæst diskuterer vi, hvordan vores brug af Foucaults tænkning samt vores metodiske tilgang har bidraget til at kunne besvare vores problemformulering.

Afslutningsvist perspektiverer vi til yderligere afdækningsmuligheder i relation til vores emne og interessefelt inden for forestillinger om barsel. Vi konkluderer specialets resultater i forhold til at kunne besvare vores problemformulering.

4.0 Kontekstualisering

I det følgende vil vi sætte specialets emne i kontekst ud fra et historisk og et nutidigt blik på barselslovgivningen. Dernæst vil vi gennemgå central forskning om kvinder og mænds barsel for at introducere det felt, vores speciale skriver sig ind i.

4.1 Historisk blik på barsel i en nordisk kontekst

Barselsrettigheder blev for første gang etableret i slut 1800-tallet i Nordeuropa, hvor den på det tidspunkt var ubetalt og uden jobsikring (Peterson, 2018; Kamerman & Moss, 2011). Danmark lavede sin første barselslovgivning i 1901 (Peterson, 2018). Barsel blev aktuelt, da kvinder blev en tiltagende større del af arbejdsstyrken, som på det tidspunkt primært varetog fabriksarbejde. Man så et behov for, at moderen skulle restituere efter fødslen, og det blev en pligt for hende at holde fri i perioden efter en fødsel (Peterson, 2018). I starten af 1900-tallet så man et særligt fokus blandt kvinder på at klassificere barsel som en medicinsk nødvendighed og som vigtigt for samfundsborgernes helbred (Peterson, 2018). I Norge var det særligt feminister, jordemødre og mødre, der var med til at ændre i barselslovgivningen, da de ville sikre, at lovgivningen blev behjælpelig for dem (Peterson, 2018). I 1919 vedtog *International Labour Office* en *Maternity Protection Convention*, der blev adopteret af 33 lande, hvor kvinden skulle have ret til seks ugers betalt barsel (Kamerman & Moss, 2011). Derved blev kvinden nu økonomisk kompenseret for den nødvendige barselsperiode. I 1936 ændrede Norge lovgivningen om barsel for kvinder, så det ikke var et obligatorisk krav at tage barsel men en rettighed, som kvinder havde, og som de blev tilskyndet til at bruge (Peterson, 2018). Først i 1970'erne blev der indført barsel for begge køn, hvor Sverige var den første nation til at implementere denne. Det blev senere implementeret i de øvrige EU-lande (Kamerman & Moss, 2011). De nordiske lande har en stærk tradition for barsel, hvor det i dag blandt andet kommer til udtryk i familiers rettigheder til barsel, eksempelvis at den er lønnet, og hvor lang tid det er muligt at afholde barsel. De nordiske lande kan betragtes som foregangslande hvad angår barselslovgivning (Lappegård et al., 2020).

Det ses i ovenstående gennemgang, hvordan barsel er et nyt fænomen i menneskets historie, og samtidig hvordan der går lang tid, før fædre bliver medtænkt i barslen.

4.2 Den nye orlovsmodel i Danmark

Den nye orlovsmodel er en omlægning af barslen, hvor man som familie i Danmark bibeholder det samme samlede antal ugers barsel, men hvor barselsugerne omfordes mellem forældreparterne ved lov.

I den nye model er det samlede antal uger for barslen det samme, hvor moderen har ret til fire ugers barsel inden fødslen. Familierne vil fortsat have 48 ugers barsel til rådighed efter fødslen. Ændringen består i, at der nu lægges op til, at de 48 uger skal deles ligeligt mellem forældrene. Den nye model indebærer en øremærkning på 14 dages barsel i forbindelse med fødslen, som både gælder for moderen og faderen. Dette gjorde sig ligeledes gældende i den gamle barselsmodel. Derudover er der øremærket 9 ugers barsel til hver forældrepart. Øremærkningen betyder, at barselsugerne ikke kan overføres til den anden part, og at retten til disse uger vil bortfalde, hvis man ikke afholder dem, inden barnet fylder et år. Tidligere var en periode på 14 uger øremærket til moderen. Dermed består ændringen nu i, at en større del af barslen er øremærket, og at øremærkningen er ligeligt fordelt mellem forældreparterne, hvilket betyder, at moderen får øremærket en kortere periode, og faderen får øremærket en længere periode end tidligere. Udover de øremærkede uger er der 26 ugers orlov, som frit kan fordeles mellem forældrene (Beskæftigelsesministeriet.dk).

Et flertal i Folketinget vil forsøge at skabe mere ligestilling mellem kønnene med denne orlovsmodel, hvor der skal være en større lighed både i hjemmet og på arbejdsmarkedet, når det drejer sig om karrieremuligheder, løn og pension. Et sigte med modellen er også at understøtte faderens mulighed for at knytte bånd til sit barn så tidligt som muligt (Beskæftigelsesministeriet, 2021). Den nye danske lovgivning forsøger ligeledes at imødekomme de forskellige familiekonstellationer. Dette omhandler eksempelvis rettigheder i forhold til LGBT+ forældre eller soloforældre, hvor de ifølge loven skal have mulighed for at kunne overføre ikke-øremærket orlov til nærtstående familiemedlemmer og sociale forældre (Beskæftigelsesministeriet, 2021).

Den nye lov har mødt modstand eksempelvis gennem borgerforslaget *Forlæng barslen med fars/medmors øremærkede andel*. Forslaget er et alternativ i forhold til at løse EU-direktivet om en øremærkning til begge forældre. Forskellen fra loven om den nye orlovsmodel til borgerforslaget består i, at man i sidstnævnte ønsker at lægge faderens

eller medmoderens øremærkede barsel oveni den eksisterende barselpulje på 48 uger. Dermed foreslår de en udvidelse af selve barselsperioden og søger at øge valgfriheden for forældre. En grundtanke i borgerforslaget er yderligere, at det ikke er økonomiske overvejelser, der skal være styrende for længden på barslen. Borgerforslaget har opnået 51.093 støtter (Borgerforslag.dk) og er en diplomatisk kritik af loven i modsætning til eksempelvis tidligere nævnte Facebook-gruppe.

4.3 Introduktion til feltet

Vi har nu belyst den historiske udvikling, der har ledt til den nuværende barselsmodel. Vi vil i det følgende introducere til relevant forskning, der relaterer sig til barsel for kvinder og mænd. Introduktionen er delt op i klynger af forskning, som centrerer om det samme eller lignende aspekter inden for barsel.

4.3.1 Barselslængdens betydning for børn og forældre

Længden på barslen spiller blandt andet en rolle for amning. Kelsey Mirkovic, Cria Perrine, Kelley Scanlon og Laurence Grummer-Strawn (2014) undersøger i USA, hvorvidt mødres barselslængde har en indvirkning på deres ønske om at amme i mindst tre måneder. De fremhæver, at 60% af mødre ikke ammer deres børn så længe, som de ønsker, og at arbejde er en væsentlig årsag hertil (Mirkovic et al., 2014).

Barselslængde spiller også en rolle for moderen og barnets helbred. Et review af Katharina Staehelin, Paola Berteau og Elizabeth Stutz (2007) undersøger sammenhængen mellem længden af moderens barsel og både moderens og barnets helbred. De finder, at længere barsel førte til en længere periode med amning samt reduceret peri- og neonatal dødelighed for børn. Yderligere finder de helbredsfordele for moderen i form af eksempelvis færre depressive symptomer. De evaluerer fundene fra studier fra forskellige lande i forhold til en schweizisk indførelse af længere barsel for mødre og mener, at denne forlængelse kan føre til bedre mentalt helbred for mødre (Staehelin et al., 2007).

Endnu en tematik i forskningen er mor-barn interaktionen og tilknytning set i forhold til længden af moderens barsel. Et studie af Raquel Plotka og Nancy Busch-Rossnagel (2018) undersøger sammenhængen mellem barselslængde, mor-barn interaktioner og barnets tilknytning i en amerikansk kontekst. De finder, at barselslængde direkte er kædet sammen med kvaliteten af mor-barn interaktioner og derigennem spillede en rolle for barnets tilknytning. De fastslår, at barsel spiller en rolle i at understøtte

kvaliteten af interaktionen mellem moderen og barnet samt i etableringen af sikker tilknytning hos barnet. Plotka og Busch-Rossnagel mener, at kvaliteten af interaktionen spiller en central rolle i barnets sociale og emotionelle udvikling. De refererer til, at mor-barn interaktionen er relateret til positiv udvikling som for eksempel emotionsregulering, theory of mind, empati og sikker tilknytning hos barnet (Plotka & Busch-Rossnagel, 2018).

Øvrige studier behandler ligeledes forholdet mellem barselslængden og dens effekt på barnet. Dette undersøger Gordon Dahl, Katrine Løken, Magne Mogstad og Kari Salvanes (2013) med udgangspunkt i en norsk kontekst og på baggrund af implementeringer af ændringer i deres barselsprogram i årene 1987-1992. De finder frem til, at betalt barsel ikke øger moderens tilbagevenden til arbejdsmarkedet efter to år eller skaber en øget tilknytning til arbejdsmarkedet på længere sigt. Derudover finder de, at barselsændringerne i Norge øgede kønsforskellen i omsorgen af barnet, da det primært var mødrene, der tog den betalte barsel. De påviser ikke en større positiv effekt af barsel på barnets tarv (Dahl et al., 2013).

Et andet studie af Michael Baker og Kevin Milligan (2011) undersøger i en canadisk kontekst barslens effekt på børns kognitive og adfærdsmæssige udvikling. Studiet er udført samtidig med en lovgivningsændring, der medførte, at mødrene i gennemsnit brugte to måneder mere hjemme med deres barn i barnets første leveår. I studiet finder de ikke nogen signifikant positiv effekt ved denne øgede barselslængde på børnenes kognitive og adfærdsmæssige udvikling (Baker & Milligan, 2011).

I forbindelse med undersøgelsen i nærværende speciale er barselslængden direkte relateret. Den nye lovgivning om øremærket barsel til fædre vil ændre barselslængden for mødre. Ovennævnte studier i forhold til barselslængde er primært baseret på forskning i en amerikansk kontekst, hvor barselsreglerne og omstændighederne er anderledes end de danske forhold. Dog kan tematikkerne fra forskningen stadig fylde i Danmark og bidrage til en forståelse i vores speciale. Netop amning og tilknytning kan betragtes som tunge argumenter, der fylder i debatten vedrørende den nye lov. Dette ser vi blandt andet illustreret i Facebook-gruppen *Barsel, Ligestilling, Øremærkning - Som IKKE er på bekostning af barnet* samt i tv-programmet *Debatten*, der i udsendelsen fra d. 16/9-2021 diskuterede "Mere barsel til far?".

4.3.2 Forældres helbred

Som vi kort belyste i forskningen vedrørende barselslængde, har denne barselsperiode også en indvirkning på forældrenes helbred. Et studie af Dana Sinai og Liat Tikotzky (2012) undersøger sammenhængen mellem det nyfødte barns søvn og forældrenes søvn for at afdække, om der er en forbindelse mellem barnet og forældrenes søvn samt stress hos forældrene. Det fremgår ikke, hvor den geografiske placering er, men de finder, at forældres opfattelse af deres barns søvn som problematisk ses associeret med højere stress hos forældrene. De finder ikke en forskel mellem mødre, der afholdt barsel og mødre på arbejde i forhold til deres gennemsnitlige stressniveau men ser, at kvinder på barsel oplevede mere stress relateret til barnets søvn. De tilskriver denne forskel moderens intensive og grænseløse omsorgsarbejde i barselsperioden. Yderligere finder de, at barnets søvn både er forbundet med moderen og faderens søvn, men at barnets søvn er stærkere korreleret med moderens. Yderligere finder de, at det er moderen, der har den primære omsorgsrolle om natten, uanset om hun er på barsel eller er aktiv på arbejdsmarkedet (Sinai & Tikotzky, 2012).

Depressionssymptomer blandt mødre

Mauricio Avendano, Lisa Berkman, Agar Brugiavini og Giacomo Pasini (2015) undersøger langtidseffekten af barsel på mødres helbred i et bredt udsnit af europæiske lande, og hvorvidt barsel fører til vedvarende fordele for mødres helbred. De sammenligner forekomsten af "late-life depressive symptoms" blandt mødre, der var i arbejde omkring fødslen af deres første barn med mødre, der ikke var i arbejde omkring fødslen af deres første barn. Studiet er longitudinalt, og informanterne er derfor mødre på 50 år eller derover. De finder, at barsel omkring det kritiske tidspunkt efter fødslen kan have en lille effekt på at mindske sandsynligheden for, at kvinderne i en senere alder udviser symptomer på depression. Avendano et al. mener derfor, at barselsorlov har fordelagtige helbredsvirkninger, som rækker ud over perioden omkring barnets fødsel og varer ved senere i ens liv (Avendano et al., 2015).

Katelin Kornfeind og Heather Sipsma (2018) undersøger sammenhængen mellem barselslængden og prævalensen for fødselsdepression i USA. Gennem en spørgeskemaundersøgelse finder de ud af, at en barselsperiode på 12 uger eller derunder kan være en yderligere risiko for at udvise postpartum depression. De finder, at mødre, der tog over 12 ugers barsel, ikke var associeret med symptomer for

postpartum depression. De understreger derfor vigtigheden af, at moderen mindst får 12 ugers barsel efter fødsel for at imødekomme de fysiske og emotionelle forandringer, der opleves i denne periode (Kornfeind & Sipsma, 2018).

Der tegner sig dermed et billede i forskningen af, at barslen har betydning for forældres og særligt mødres helbred. Dette gælder både stressniveau relateret til søvn, risiko for fødselsdepression og senere forekomst af depressionslignende symptomer. Det understreger, at der er mange hensyn på spil i forhold til barslen og relaterer sig til vores sigte i kraft af, at vores informanter kan have en forestilling om, hvordan barsel får en betydning i denne sammenhæng.

4.3.3 Ligestilling mellem kønnene

EU's arbejde med ligestilling og barsel

Petra Foubert (2017) undersøger Europa-Kommissionens forsøg på at skabe balance mellem arbejdsliv og privatliv i familier, der skal skabe lige muligheder for mænd og kvinder på arbejdsmarkedet. Hendes formål med artiklen er at påpege mangler ved dette forslag til lovgivning. Yderligere kommer hun med forslag til, hvordan kommissionen kan forbedre barselslovgivning, så den omfavner alle typer af familier og ikke er skadelige for kvinders arbejdsliv og helbred. Foubert fremhæver den fysiske nødvendighed i kvindens barsel. Hun påpeger, at kvinder ud fra et medicinsk standpunkt har brug for 6-8 uger efter fødslen for, at deres krop kan restituere. Dermed sætter Foubert en minimumsgrænse ud fra det, hun mener, er en fysisk nødvendighed. Dette, mener hun, bør kaldes for graviditetsorlov (pregnancy leave) frem for det nuværende term barselorlov (maternity leave). Foubert mener derudover, at en øgning af barslen for mødre kan betragtes som kontraintuitivt, hvis man ønsker at skabe lige muligheder på arbejdsmarkedet. I den forbindelse foreslår hun derfor, at man bør undersøge, hvordan man i højere grad kan få inddraget fædrene, så forældreorloven kan blive delt mere op mellem forældrene. Dermed peger Foubert på en gylden middelvej i forhold til moderens barsel, idet hun understreger den fysiske nødvendighed men samtidig fremhæver, at moderens barsel ikke nødvendigvis skal være så lang, som den er nu eller længere, set i forhold til moderens arbejdsliv (Foubert, 2017).

Emma Conradsen (2020) beskæftiger sig i sit speciale ligeledes med den Europæiske Unions arbejde med ligestilling mellem kønnene i forhold til at skabe balance mellem

familieliv og arbejdsliv. I specialet taget hun udgangspunkt i de to EU-medlemslande Danmark og Italien. Hun undersøger de kulturelle værdier, der er indlejret i direktivet og hvilke diskurser, der er fremtrædende. Hun konkluderer, at den dominerende diskurs i EU-direktivet er kønsligestilling, og at de foreslåede politikker i direktivet efterstræber at understøtte EU-medlemslandes tiltag i forhold til at fremme kvinders deltagelse på arbejdsmarkedet. En af de tiltag kan være en mere ligelig fordeling af omsorgsarbejdet mellem mænd og kvinder. Conradsen konkluderer, at kulturelle faktorer, der definerer, hvad en familie er, og hvilken rolle kvinder har i samfundet, muligvis kan være en barriere for, at EU-direktivet får succes. I den forbindelse fremsætter hun i specialet to potentielle løsningsforslag hertil, som går på at udvide EU's forståelse af, hvad en familie er, samt at mindske den finansielle ulighed mellem kønnene (Conradsen, 2020).

Samspil mellem barsel og kønsligestilling

Ann-Zofie Duvander (2014) undersøger i en svensk kontekst samspelet mellem mænd og kvinders holdning til barsel og kønsligestilling og længden på deres barsel. Duvander interesserer sig for forældrenes holdning, fordi man i det svenske barselssystem, ligesom i det danske, kan dele barslen mellem forældrene. Duvander finder, at kvinder, der vægter familie højt, var dem, der tog længst barsel, hvor den arbejdsmæssige og økonomiske dimension spillede en mindre rolle. For mændene gjaldt at en højere vægtning af den økonomiske dimension, samt en høj vægtning af ligestilling førte til mere barsel fra deres side. Duvander fremhæver også, hvordan forskellige rolleforventninger kan være drivende for ens beslutning, eksempelvis at rollerne som en god far og som en ligestillet partner kan gøre sig gældende for manden (Duvander, 2014).

I tråd med ovenstående undersøger Jochen Kluge og Marcus Tamm (2013) effekten af en ændring i barselloven i Tyskland i 2007, hvor de har fokus på mødrenes tilknytning til arbejdsmarkedet og på, om fædre tager længere barsel. Ændringen i barselsoven medførte et større økonomisk incitament for at afholde barsel. De ser, at mødre i kraft af den nye reform var mere tilbøjelige til at være længere tid på barsel og dermed væk fra arbejdsmarkedet i barnets første leveår. Samtidig finder de, at mødre var mere tilbøjelige til at komme tilbage til arbejdsmarkedet, når barnet var halvandet år. For fædre finder de en tendens til, at de tog en længere barsel, men der blev ikke set

ændringer i fædrenes involvering i børneomsorgen på længere sigt (Kluve & Tamm, 2013).

Endnu et emne, der gør sig aktuelt, er, hvilken betydning fordelingen af omsorgsarbejdet mellem forældrene har for deres parforhold. Dette undersøges i et studie af Trude Lappegård, Ann-Zofie Duvander, Gerda Neyer, Ida Viklund, Synøve Andersen og Ólöf Garðarsdóttir (2020) i Island, Norge og Sverige. De finder, at parforholdet styrkes og har en lavere risiko for at gå i opløsning i de tilfælde, hvor faderen tager del i forældreorloven. Dette, er et mønster, som de ser, er konsekvent på tværs af de tre lande gennem hele studiets periode fra 1993-2011. De finder dog ikke, at parforholdene er proportionelt stærkere med, hvor meget faderen involverer sig i omsorgsarbejdet (Lappegård et al., 2020).

I samspillet mellem barsel og køn har kønsroller også en betydning ifølge Carolin Scheifele, Melanie Steffens og Colette Van Laar (2021). De undersøger gennem to eksperimenter i USA og Tyskland, i hvilken grad forskellige prototypiske repræsentationer af mænd påvirker mandens selvrappede intentioner om at tage forældreorlov. De mener, at mænd er underrepræsenteret i forhold til de klassisk kvindelige omsorgsorienterede (communal) praksisser, mens de er overrepræsenteret i forhold til klassisk mandlige (agentic) praksisser såsom at forsørge og lede. Scheifele et al. fik bekræftet deres hovedhypotese om, at en prototype af manden som en kombination af agenspræget og omsorgsorienteret skabte en øget forventning til mændene om engagement i omsorgsarbejde. I den forbindelse påpeger de, at mandens kønsrolle ikke har ændret sig i samme tempo som kvindens (Scheifele et al., 2021).

Ligestilling er et direkte sigte med EU-direktivet og den nye danske orlovsmode. Den ovennævnte forskning skitserer effekten af tidligere forslag i flere europæiske lande og tiltag om at fremme ligestilling mellem kønnene i forhold til barsel. Det er denne kontekst og disse rammer, som vi prøver at forstå kvinders forestillinger om barsel ud fra. Ligeledes er der et element i forskningen, der går på, hvordan faderen kan blive mere involveret i hjemmets omsorgsarbejde, som også kan betragtes som en væsentlig tematik inden for ligestilling.

Daddy-month

I Sverige og Tyskland har man indført ekstra barsel øremærket fædre, som i folkemunde kaldes for "daddy-month". John Ekberg, Richard Eriksson og Guido Friebel (2013) undersøger effekten af "daddy-month" i Sverige. De finder, at reformen om en ekstra måneds øremærket barsel til fædre på kort sigt virkede efter hensigten, da mændene i gennemsnit tog 15 barselsdage mere efter indførelsen af reformen. Dog finder de ikke evidens for, at fædre på længere sigt tog flere fridage, når barnet var sygt. Deres konklusion er derfor, at regeringer kan tilskynde fædre til at tage mere barsel, men at det er sværere at skabe en længerevarende adfærdsmæssig ændring hos fædre (Ekberg et al., 2013). Et studie af Thomas Jørgensen og Jakob Søgaard påviser ligeledes, hvordan en øremærkning af barsel til fædre vil føre til en lille øgning i fædres afholdelse af barsel. Derudover ser de, at det signifikant vil reducere længden på mødres barsel (Jørgensen & Søgaard, 2021).

Effekten af "daddy-month" er også undersøgt af Mareike Bünning (2015). Gennem en ændring af barselsloven i Tyskland i 2007 ser Bünning på, hvilken effekt "daddy-month" har på fædrenes involvering i hjemmet. Bünning finder, at fædre tog mere barsel og var mere aktive i hjemmet, særligt hvis de holdt en længere barsel alene med barnet. Bünning ser derved barsel for fædre som et transformativt arbejde, som kan muliggøre en permanent ændring i fædrenes prioritering af timer brugt på arbejde og i hjemmet (Bünning, 2015).

Ovenstående er eksempler på, hvordan forskning om øremærket barsel til fædre finder forskellig virkning af denne implementering. Fælles for studierne er, at de finder, at fædre afholder mere barsel grundet en øremærkning. I "daddy-month" reformerne blev den øremærkede barsel til fædre lagt oveni den eksisterende barselsordning.

Ekberg et al. (2013) finder ikke, at fædre på længere sigt var mere involveret i hjemmet eller tog flere sygedage på trods af en stigning i mængden af afholdt barsel. Dog ser vi, hvordan Bünning's studie (2015) konkluderer, at øget barsel for fædre kan være grobund for en længerevarende ændring i fædres involvering i hjemmet. Derved kan det ikke siges, hvad øremærkning af barsel til fædre har af langsigtede konsekvenser for fordelingen af omsorgsarbejde i hjemmet.

4.3.4 Arbejde og barsel

Arbejde og fædres barsel

Linda Haas og Philip Hwang (2019) fokuserer i en svensk kontekst på, hvordan manglende støtte af fædres orlovstagen er kulturelt og strukturelt indlejret. De undersøger, hvordan arbejdspladsen kan begrænse fædrenes orlovsforbrug. De finder, at maskuline normer på arbejdspladsen kan gøre det svært for fædrene at vælge at tage orlov. Samtidig ser de traditionelle arbejdsstrukturer, der er bygget op omkring normerne og antagelserne om, at den ideelle medarbejder bør prioritere arbejdet og har et begrænset omsorgsansvar. Dette, mener de, sætter begrænsninger for fædrenes mulighed for at dele orloven med moderen. Haas og Hwang mener, at de klassiske normer for “den gode arbejder” er i konflikt med nyere normer for “den involverede far”. De konkluderer, at arbejdspladsens kultur og arbejdsstrukturen kan ses at begrænse fædrenes i at tage større del i orloven (Haas & Hwang, 2019).

Lotte Bloksgaard har i en dansk kontekst arbejdet en del inden for ligestilling, køn, arbejdsliv og barsel. Hun finder fædres vilkår for barsel interessant, da danske fædre ikke har en særskilt “fædrekvote”, men deres barsel er afhængig af lovgivningen men også af individuelle aftaler i de forskellige erhvervssektorer (Bloksgaard, 2015). Bloksgaard påpeger yderligere, at kvindens erhvervstilknytning og jobniveau får betydning for mændenes brug og placering af barsel. Hun udtrykker, at danske kvinder får barselsorlov per automatik, hvorimod fædre er nødt til at forhandle barsel (Bloksgaard, 2011). Bloksgaard finder i flere undersøgelser, at det kan være svært for mændene at forhandle barsel, da der er forventninger til, at mænds barsel som regel er 14 dage i forbindelse med fødslen (Bloksgaard, 2009; Bloksgaard, 2011; Bloksgaard, 2013; Bloksgaard, 2014; Bloksgaard, 2015). En tendens i hendes undersøgelser er, at fædre ser barslen som noget, der er forbeholdt mødrene, og at hvis de tager part i den, så “stjæler de” barsel fra moderen (Bloksgaard, 2015). Bloksgaard finder kønnede normer om forældreskab, arbejde og orlov, hvor fædrene opfatter forældreorlov som en kønnet ordning primært forbeholdt moderen trods selve ordets kønsneutrale klang (Bloksgaard, 2013).

Yderligere er en central tendens, at arbejdspladsen spiller en vigtig rolle, når man skal forstå, hvorfor danske mænd i begrænset omfang tager barsel (Bloksgaard, 2015).

Bloksgaard kommer med forslag til, hvordan danske fædres adgang til orlov kan sikres. Dette, mener hun, kan gøres ved, at en selvstændig ret til barsel vedtages ved lov. Denne bør ifølge Bloksgaard omfatte en reserveret orlovsperiode til faderen. Derudover mener Bloksgaard, at det er afgørende, at der er rimelig lønkompensation under orloven, at manden i højere grad skal oplyses om sine rettigheder i forbindelse med orlov samt, at mandens orlov ikke skal være bundet til en særlig periode (Bloksgaard, 2011).

Arbejde og mødres barsel

Et studie fra USA undersøger, hvordan kvinders plads på arbejdsmarkedet typisk associeres med det, der kaldes "pink-collar occupations", som er de stereotypiske kvindefag såsom sekretær eller omsorgs- og plejjobs. Buzzanell et al. (2017) har til formål at undersøge kønnede mønstre i organisationer ved at forstå, hvordan kvinder konstruerer deres oplevelser på arbejdspladsen under graviditet og ved barsel. I undersøgelsen finder de to gennemgående temaer. Den første er anskuelsen af barsel som en periode, hvor man har fået fri fra ens betalte arbejde.

Den anden er anskuelsen af barsel som en kontrast mellem en normal proces for kvinder men samtidig som en anormal proces ud fra et organisatorisk perspektiv. Mødrene i undersøgelsen nød tiden fri med deres børn, men så deres rolle som arbejder som primær, og at tiden væk havde finansielle konsekvenser for dem. Derfor kom temporale og økonomiske diskurser til at fylde mere end omsorgsdiskurser for mødrene (Buzzanell et al., 2017). Buzzanell et al. (2017) belyser emnet ud af en amerikansk sammenhæng, hvorfor der må tages forbehold. Deres undersøgelse understreger dog tydeligt den konflikt, der kan være for moderen og familier om, at man gerne vil være med barnet i den første tid, men at der er økonomiske hensyn at tage samt et behov for at være medgørlig over for arbejdspladsen. Hvilket unægteligt også kan finde sted i en nordisk og dansk sammenhæng.

Et emne, der træder frem i sammenhæng med arbejde og mødres barsel, er de økonomiske fordele og ulemper ved barsel for virksomheden. Anne Brenøe, Serena Canaan, Nikolaj Harmon og Heather Royer (2020) undersøger, hvad det koster for danske virksomheder og dets medarbejdere, når kvindelige medarbejdere tager barsel. Her finder de ikke beviser for, at barsel hverken har en negativ effekt på virksomhedens økonomi eller medarbejdernes trivsel, da de i virksomhederne er gode

til at kompensere for den manglende arbejdskraft ved at øge medarbejdernes timetal eller hyre vikarer. Typisk adviserer kvinderne om forestående barsel i god tid og vender som regel tilbage til virksomheden igen, hvorfor det derfor ikke får langsigtede konsekvenser for virksomhederne, at kvinder går på barsel (Brenøe et al., 2020).

I den forbindelse har et studie af Thekla Morgenroth og Madeline Heilman (2017) belyst, hvordan mødre på arbejdsmarkedet står i en svær balance mellem forventninger til dem som arbejder og forventninger til dem som moder, som er svære at forene. De undersøger tværnationalt, hvordan beslutninger vedrørende afholdelse af barselsorlov har indvirkning på evalueringen af kvinden i arbejdsdomænet og i familiedomænet. Kvinder, der afholdt barselsorlov, blev betragtet som at prioritere sin familie over sit arbejde. Ligeledes finder Morgenroth & Heilman, at kvinder, der ikke afholdt barsel, blev betragtet som at prioritere arbejde frem for familie. I begge tilfælde var der en negativ vurdering af kvinden i forhold til det domæne, som hun nedprioriterede. Derudover ser de en tendens til, at kvinder, der afholdt barsel, blev anset som værende mindre kompetente i arbejdssammenhæng. Ydermere finder Morgenroth & Heilman en effekt i forhold til, om man opfattede kvinderne som værdige til arbejdsrelaterede belønninger, hvor de ser, at de kvinder, der afholdt barsel, blev anset som mindre værdige til at modtage belønninger i sammenligning med kvinder, der ikke afholdt barsel.

Dermed konkluderer de, at det kan være svært for mødre at forene ansvaret for sit barn og sit arbejdsliv og navigere i den dårlige samvittighed, der kan opstå, da begge beslutninger kan medføre en negativ evaluering fra andre. Som Morgenroth og Heilman formulerer det, er kvinderne “damned if you do, damned if you don’t” i forhold til barsel (Morgenroth & Heilman, 2017).

Det ses, at det kan være svært for mødre at forene arbejde og moderskab. Der ses yderligere en konflikt i selve tilrettelæggelsen af barsel på arbejdspladsen for moderen. Dette belyser Meina Liu og Patrice Buzzanell (2004) i et amerikansk studie. De undersøger, hvordan kvinder i USA forhandler deres barsel på arbejdspladsen, og hvordan der kan opstå en kontrast mellem den behandling, de får på arbejdspladsen af deres chefer, og hvad de forventer. For cheferne kan barsel ansues som et problem, da det påvirker virksomhedens effektivitet. Der kan derved være en forhandling mellem kvindernes og chefens interesse, hvori de indgår i en forhandling af roller, som

kan føre til kommunikationsproblemer mellem dem. Grundet disse kommunikationsproblemer endte et flertal af kvinderne i studiet med ikke at vende tilbage til samme arbejdsplads. Studiet finder, at vanskeligheder med at forhandle barsel kan skyldes, at kvinden og chefen har forskellige etiske holdninger vedrørende rettigheder og ansvar (Liu & Buzzanell, 2004).

Lori Peterson og Terrance Albrecht (1999) undersøger ligeledes forhandlingen mellem kvinden og arbejdspladsen vedrørende barsel. I studiet undersøger de, hvordan diskurser om køn på arbejdspladsen kan være med til at forme kvindens oplevelse på arbejdspladsen og fastholde hegemoniske distinktioner mellem mand og kvinde. De tager udgangspunkt i en amerikansk virksomheds orlovspolitik rettet mod kvinders barsel for at se forhandlingen mellem rettigheder givet og ikke-givet. De benytter et dekonstruktivt og feministisk poststrukturalistisk perspektiv i deres studie. I deres analyse finder de, at barsel blev associeret med et valg, og at barsel kunne ses som en ulempe for virksomheden. Petersen & Albrecht finder en fragmentering af de sociale sfærer, hvor kvinderne sås forbundet med den private sfære og omsorgsarbejdet, og manden sås forbundet med den offentlige sfære og arbejdet. Derved finder de, at kønnede identiteter kan blive reproduceret i virksomheders firmapolitikker og være med til at opretholde kønsulighed (Peterson & Albrecht, 1999).

Derved ses det i forskningen, hvordan både fædre og mødre oplever udfordringer på arbejdspladsen, der kan besværliggøre at planlægge og afholde barsel. Det er særligt kønsroller, normer og fremherskende diskurser for, hvordan henholdsvis manden og kvinden forventes at agere i forhold til barsel. Det kan influere deres handlemuligheder blandt andet i forhold til forhandling af barsel (Buzzanell et al., 2017; Haas & Hwang, 2019).

Der ses en norm om, at barsel primært er for moderen. Derfor argumenterer Bloksgaard for en øremærkning af barsel til fædre, da hun blandt andet mener, at det vil gøre fædrenes forhandling på arbejdspladsen og i hjemmet lettere (Bloksgaard, 2009; Bloksgaard, 2015). Forventningerne, til at man skal prioritere arbejde i høj grad samtidig med barnet, spiller også en stor rolle i forskningen om barsel og arbejde og eksemplificerer en af barselsudfordringerne (Liu & Buzzanell, 2004; Morgenroth & Heilman, 2017).

4.3.5 Specialets formål

Vi har nu skitseret en række studier relateret til barsel. Vores fokus i specialet er på danske kvinder uden børn og deres forestillinger om barsel set i sammenhæng til den nye barselsmodel i Danmark. Den nye barselsmodel er et element, som ovenstående forskning ikke direkte har berørt. Vi ser dog, at EU-direktivet, der er den bagvedliggende drivkraft for modellen, er udforsket i et vist omfang, og at der har været nysgerrighed i forhold til fædres involvering i omsorgsarbejde mere generelt. Vi mener derfor, at der er en begrænset behandling af denne sammenkædning mellem barselsforestillinger og den nye lovgivning, som det netop er vores formål at belyse. Emnet for vores speciale er højaktuelt i vores samfund, hvilket vi mener, gør det særligt relevant at undersøge.

5.0 Diskursanalyse som metodisk redskab

Som tidligere nævnt er vores socialkonstruktionistiske ståsted tæt knyttet til en diskursanalytisk tilgang. Diskursanalysen bliver fremlagt i bogen *Kvalitative metoder*, hvor der beskrives, at man i diskursanalysen er optaget af, hvordan fænomener forhandles af mennesker. Dette sker, når de trækker på tilgængelige diskursive ressourcer (Tanggaard & Brinkmann, 2015).

Når man arbejder diskursanalytisk, fokuserer man både på indholdet af den viden, som bliver produceret i projektet men også på de kommunikationsprocesser, hvori den viden skabes (Phillips, 2015; Riley, Robson & Evans, 2022). De to fokuspunkter skal forstås som sammenkædede, hvor man har et analytisk blik på, hvordan diskurser konstituerer viden, subjektet og magt i forbindelse med projektets sigte (Phillips, 2015).

Diskursanalyse er et heterogent felt med mange fremgangsmåder (Phillips, 2015). De forskellige fremgangsmåder divergerer i forståelse af diskursbegrebet men er enige i, at diskurser konstruerer vores virkelighed (Phillips, 2015). Fælles for de forskellige diskursanalytiske tilgange er, at de trækker på Foucaults magtforståelse (Phillips, 2015). Vi finder det derfor relevant at tage udgangspunkt i Foucaults tænkning om diskurser, viden og magt, som vi vil gøre rede for i det følgende. Vi ser Foucaults tænkning som en relevant retning for vores speciale og for at analysere vores fænomen, da den har fokus på at afdække og stille spørgsmålstejn ved de selvfølgeligheder, som vi tager for givet. Dette er en del af sigtet med at forstå kvinders forestillinger om barsel. Ydermere understregede Foucault betydningen af at forstå den historiske og kulturelle kontekst, der danner baggrund for os og vores forståelser. Dette finder vi ligeledes aktuelt, idet vi søger at forstå den forskydning og udvikling, der er sket, og som sker lige nu på barselsområdet.

5.1 Foucaults baggrund

Roddy Nilsson har beskæftiget sig med Foucaults værker og har i den forbindelse udgivet *Michel Foucault - en introduktion* (2009), som vil blive brugt til at præsentere baggrundsviden om Foucault i det følgende. Som supplement benytter vi yderligere Sverre Raffnsøe, Marius Gudmand-Høyer & Morthen Thanings *Foucault* (2008) til at bidrage med en forståelse af Foucaults person og forfatterskab.

Nilsson (2009) mener, at man må betragte Foucault som en stor fransk tænker i det 20. århundrede med en rig indflydelse på humaniora og samfundsvidenskaben samt på den generelle akademiske og kulturelle diskussion. Særligt Foucaults opmærksomhed på galskab, seksualitet og magtvidenskonfigurationer har vakt interesse. For Foucault stod historien i centrum, og han er blevet forsøgt defineret af mange eksempelvis som filosof, historiker eller postmodernist, hvor Nilsson påpeger, at Foucault er en svær teoretiker at indfange. Foucault studerede i Frankrig og har ligeledes undervist i Frankrig samt andre steder i Europa (Nilsson, 2009). I Foucaults studietid var Frankrigs intellektuelle liv præget af marxismen og fænomenologien, som ifølge Nilsson udgør den idemæssige baggrund, man kan forstå Foucaults arbejde ud fra (2009). Det er en forståelse af, hvordan Foucault bevægede sig væk fra marxistiske og fænomenologiske tanker, dog ville Foucault ikke selv bekende sig til en teoretisk retning (Nilsson, 2009; Raffnsøe et al., 2008). Et andet centralt element i Foucaults tænkning er også en fornægtelse af det frie subjekt og dermed en anti-humanisme, hvor han derfor er blevet sammenkædet med strukturalismen. Senere i hans forfatterskab tog Foucault dog afstand fra strukturalismen, da han ikke mente, den kunne forklare forandring (Nilsson, 2009). At Foucault er svær at placere i et teoretisk felt er ikke ensbetydende med et fravær af normativitet, og at mennesket i hans forståelse lever i et moralsk vakuum. Foucault søgte netop at beskrive, hvordan vi er underlagt en overflod af forskellige former for normativitet, der virker bestemmende for vores liv. Dermed havde Foucault i sit arbejde ikke til formål at beskrive, hvordan vi må agere ud fra strukturer men at give muligheden for, at vi kan forholde os til det, vi er underlagt (Raffnsøe et al., 2008).

Nilsson beskriver, hvordan Foucaults forfatterskab traditionelt inddeles i tre perioder. Der er ikke skarpe grænser mellem disse perioder, men det kan være en måde at overskueliggøre Foucaults forfatterskab, som besidder en betydelig kontinuitet (Nilsson, 2009). Raffnsøe et al. understreger også, hvordan en periodisering af Foucaults forfatterskab kan skabe overblik. Dog skal det ikke føre til, at man ser det som brud, der deler Foucaults forfatterskab op. En periodisering skal ses som overfladisk og som udtryk for forskydninger og videreudvikling af ideer (Raffnsøe et al., 2008).

Den første periode anskues som en diskursorienteret eller arkæologisk periode frem til omkring 1970, hvor analysen af forskellige videnssystemer var i fokus. Den anden

periode (fra cirka 1970 og til slut 70'erne) ses som en magtanalytisk eller genealogisk periode, hvor analysen af forskellige former for magt og magtteknikker stod centralt. Den tredje periode (fra slut 1970'erne frem til hans død i 1984) betragtes som subjektorienteret med fokus på samspillet mellem subjektets selvkonstituering og nye styringsformer i det moderne samfund (Nilsson, 2009). I nærværende speciale har vi særligt fokus på Foucaults forståelse af diskursive praksisser og magt. Foucaults magt- og diskursforståelse kan betragtes som værende i en konstant udvikling gennem hans forfatterskab. Raffnsøe et al. mener, at dette er årsag til, at meget sekundærlitteratur laver et skel mellem hans arkæologiske fase og genealogiske fase, eftersom de beskriver, at hans magtforståelse ændrede sig undervejs i forfatterskabet (2008).

Vi tager udgangspunkt i to af Foucaults værker, som er en forelæsningsrapport fra 1970'erne om *Viljen til viden* (2020) samt bogen *Seksualitetens Historie* (1978). Ud fra Nilssons inddeling af Foucaults forfatterskab vil vores indgangsvinkel til Foucault derfor placere sig i hans genealogiske periode. Da der ses en kontinuert udvikling i Foucaults forfatterskab og forståelse af magt og diskurser, finder vi det relevant at have for øje, at de værker, vi tager udgangspunkt i, er et udtryk for en bestemt optagethed, Foucault udviste i den periode. Den genealogiske periode er præget af en udvikling af, hvordan man analyserer magten (Nilsson, 2009). Denne periode har vi valgt at tage udgangspunkt i, da vi gerne vil forene et diskurs- og magtorienteret fokus, som ses muliggjort i denne periode.

5.2 Diskurser

Diskurser er i Foucaults tænkning udtryk for bestemte vidensforståelser. Her definerede Foucault diskurser både ud fra, hvad de udelukker såvel som det, de indbefatter (Foucault, 2020). Diskurser har en vis systematik, som er kendetegnet ved at afgrænse et genstandsområde. De fastsætter normer for udarbejdelse af begreber og teorier. Videnskab kan derfor ses som en form for diskursiv praksis, hvor det, man kan anskue som sandheder, også er underlagt bestemte verdenssyn. Diskurser ses eksempelvis i institutioner, normer for adfærd samt i uddannelsesmæssige sammenhænge, hvor det både producerer og fastholder vores forståelser og handlemuligheder (Foucault, 2020).

Foucault forstod mennesker som både producenter og produkter af diskurser på én og samme tid. Diskurser er knyttet til viden ved at være skabende for os som subjekter men også for de objekter, som vi ved noget om. Derved skaber diskurser viden, sociale relationer samt subjekter og gennemsyrrer vores verden. Diskurserne spiller en rolle for vores sproglige muligheder, og hvordan vi kan udtrykke os om verden omkring os. Dette sker gennem en afgrænsning af, hvilke sproglige måder vi benævner objekter på. Dette spiller en rolle for, hvordan vi anskuer verden. Dette eksemplificerede Foucault blandt andet ved, hvordan vi benævner homoseksuelle, der tidligere er blevet benævnt med degraderende ord, som afspejlede en anden og tidligere diskurs samt menneskesyn. Diskurserne er derfor kontekstafhængige og omskiftelige og får betydning for vores viden, som er social, kulturel og historisk betinget (Foucault, 2020).

Diskurser kan transformeres på forskellige måder. Både uden for diskursen gennem sociale relationer eller i selve diskursen i tilpasningen af begreber eller i teknikkerne til at bestemme genstande. Diskurser kan også transformeres ved siden af dem gennem andre diskursive praksisser. Det muliggør, at der på samme tid kan eksistere flere forskellige og modstridende diskurser, der kan dække over forskellige betydningssystemer og kæmpe om retten til sandheden (Foucault, 2020; Foucault, 1978). Diskurser ses i sociale og historiske praksisser, og deres transformationer er autonome. De kan derfor ikke spores tilbage til ét subjekt, som kan betragtes som grundlæggeren af dem (Foucault, 2020).

Diskurser er uløseligt forbundet med den forståelse af magt, som Foucault fremsatte. Han forstår magten som produktiv og konstituerende for både diskurser, viden, kroppe og subjekter. Diskurser står hverken i opposition til eller er underlagt magten. Diskursen kan både anskues som et magtredskab og en magtvirkning, der styrker og producerer magt, men diskurser kan samtidig udgøre en modstand til magten og underminere den. Dermed beskrev Foucault et komplekst og ustabil forhold mellem magt og diskurser. Foucault mente, at man må undersøge diskurser med udgangspunkt i deres niveau for taktisk produktivitet, hvor man skal undersøge: "hvilke gensidige virkninger af magt og af viden, de tilsikrer" (Foucault, 1978, p. 108). I den forståelse Foucault fremsatte her, er diskurser, magt og viden uløseligt forbundet med hinanden (Foucault, 1978).

5.3 Magt

Foucault afgrænsede sin magtforståelse ved at tage afstand fra en forståelse af magt som funderet i lovgivning og monarki. Tidligere i det 17. til 19. århundrede var magten i høj grad forbundet med retten og suveræniteten gennem en juridisk repræsentation (Foucault, 1978).

Foucault (1978) beskrev en ny form for metode til at forstå og analysere magt. Her betragtes magt som en mangfoldighed af styrkeforhold, der er iboende i det genstandsfelt, de udøves i. Disse styrkeforhold kan hjælpe hinanden og udgøre systemer, men de kan også skabe forskydninger og modsætninger, der isolerer dem fra hinanden. Man skal derfor ikke søge at forstå magten ud fra et stabilt midtpunkt men finde den i lokale og ustabile spændingsforhold. Magten er allestedsnærværende, da den kommer alle steder fra. Den skal ikke forstås som en bestemt kraft, som særligt udvalgte besidder, men som en bestemt situation i et givet samfund. I den forbindelse mente Foucault netop, at magten ikke kan være i ens besiddelse, men magt betragtes derimod som en social praksis. Foucault beskrev, hvordan magten rummer en vis kontrast:

Magtforholdene er på en gang intentionelle og ikke-subjektive [...] ingen magt udøves uden hensigter eller mål. Men det vil ikke sige, at magten er resultatet af et individuelt subjekts valg eller beslutninger (Foucault, 1978, p. 100).

Det understreger, at magten ifølge Foucault ikke tilhører nogen bestemt, og at man ikke kan vide konsekvenserne af magt på forhånd. Magten er derfor heller ikke forbeholdt én bestemt gruppe. Foucault forklarede derimod, hvordan magten kommer nedefra:

Man må snarere formode, at de mangfoldige styrkeforhold, som udformes og udøves i produktionsapparaterne, familierne, smågrupperne og institutionerne, støtter de store spaltninger, som gennemløber hele samfundslegemet. Disse danner således en generel styrkelinje (Foucault, 1978, p. 101).

Magt er ikke en global modsætning mellem de herskende og de beherskede, men kan ses som lokale, mangfoldige forhold. Det betyder ikke, at magt ikke muliggør en kamp. Foucault beskrev at: "Hvor der er magt, er der modstand" (Foucault, 1978, p. 101). Sådan udtrykte Foucault sig tydeligt om det forhold, at der relateret til magt ses opposition, som repræsenterer en anden forståelsesramme og diskursiv praksis. I den forstand kan man som individ aldrig undslippe eller stå uden for magten, men er dermed altid i en relation til magt. Mulighedsfelterne ligger derfor ikke i fravær af magten men i magten. Magtforholdene er konstant underlagt ændringer og er dynamiske, hvor mulighederne derfor også kan ændres (Foucault, 1978).

Magten virker ved at skabe grænser og foreskrive normer. Denne normsætning er også med til at skabe bestemte forståelser. Der er forskellige koblinger mellem magt og viden i forskellige kulturer og tidsperioder, hvilket understreger, hvordan magt er knyttet sammen med en kontekstafhængig opfattelse af sandhed. Magten foregår gennem sproget og skaber derigennem en regulering både for vores viden men også for os som subjekter. Heri ligger magtens forbindelse med diskurser og viden. Magten skal dog ikke ses som udelukkende negativ og kun baseret på forbud, men magten er i Foucaults tænkning også produktiv og skabende. Magten kan forstås som værende produktiv, idet den også kan skabe nye bevægelser eller er med til at forme subjektet. Subjektet er derved en effekt af magten. Magten kan komme til udtryk gennem en normalisering, hvor subjektet gennem gentagne korrektioner og vurderinger bliver tilpasset en homogeniserende adfærd. Man bliver derfor som subjekt vurderet alt efter, om man er afvigende fra den normaliserede adfærd (Foucault, 1978).

Vores brug af diskurs, viden og magt i nærværende speciale vil være med det formål at kunne afkode forståelsesrammer, som informanterne giver udtryk for om barsel. Vi vil i den forbindelse identificere underliggende diskurser i forhold til barsel. I den sammenhæng kan vi udforske, om der er et bestemt system af viden, der er fremherskende i vores interviewmateriale om barsel. Yderligere sættes Foucaults tænkning i spil gennem en beskrivelse af de dynamikker, der er underliggende i informanternes diskursive forståelsesrammer. Derved muliggør det en opmærksomhed på, hvordan magtteknikker kommer til udtryk i informanternes forståelse af barsel og de dertilhørende diskurser.

6.0 Metode

Det diskursanalytiske fokus på både indhold og sprog leder os til interview som relevant metode. Vi finder det nødvendigt selv at skabe empirisk materiale på området, eftersom emnet er højaktuelt og nyt, hvorfor der ikke fremgår eksisterende materiale, som vi kan benytte os af. I vores gennemgang af eksisterende forskning er der et overvejende fokus på mødre og deres forståelse af barsel, hvor vi søger kvinder uden børns tanker om den nye danske orlovsmode. I den forbindelse ser vi interview som en meningsfuld metode til at opnå empiri, da vi netop ønsker at belyse det enkelte individs forståelser, forestillinger og tanker, der relaterer sig til vores emne.

6.1 Hvad er et interview?

Vi har valgt at benytte interview som metode til at skabe empiri til vores speciale og vil i det følgende beskrive de forskellige elementer, der indgår i forberedelsen, udførelsen og behandlingen af et interview. Interview kan kategoriseres under den kvalitative forskningstradition, hvor fokus er på det enkeltstående, ideografiske tilfælde (Tanggaard & Brinkmann, 2015).

Det kvalitative forskningsinterview er en gængs metode til at opnå viden og indsigt om et menneskes livssituation, oplevelser, holdninger og meninger. Det er dermed et forsøg på at forstå den verden, vi lever i, ud fra interviewpersonens synsvinkel. Et forskningsinterview kan benyttes til at få et dybdegående indblik i et specifikt fænomen eller område ud fra interviewpersonens oplevelser. Et interview kan have forskelligt format og varighed. Overordnet set er et interview dog altid en kontekstafhængig forskningsmetode, der beror på en aktiv interaktion mellem individer. Derfor leder et interview også til besvarelser, der opstår ud fra en social forhandling i den enkelte interviewsituation. Interviewforskningen tager udgangspunkt i sproget som konversationsmedium. Dermed får interviewforskeren adgang til et individs måde at tænke på gennem sproget (Tanggaard & Brinkmann, 2015). Vi har et fokus på sproget i kraft af vores diskursanalytiske tilgang, hvor vi her mener, at vores valgte teoretiske ramme og metode understøtter hinanden på dette område.

6.1.1 Det semistrukturerede interview

Der er forskellige former for interview, hvor vi i det følgende vil gøre rede for den semistrukturerede interviewform.

Ved et semistruktureret interview interesserer man sig først for, hvad man vil undersøge for dernæst at finde ud af, hvordan man vil undersøge det. I et semistruktureret interview har man en interviewguide, som udgør en forforståelse omkring, hvad interviewet skal involvere. Denne interviewguide kan indeholde forskellige typer af spørgsmål såsom indledende, opfølgende, strukturerende og fortolkende (Tanggaard & Brinkmann, 2015). Interviewguiden sætter den overordnede ramme for samtalen. I det semistrukturerede interview er der både mulighed for, at interviewer kan afvige fra guiden samtidig med, at guiden sikrer, at man som interviewer husker at spørge ind til de væsentligste aspekter inden for sit forskningsområde. Dette understreger det sociale element af interviewet, som netop foregår som en forhandling mellem interviewer og interviewperson (Kvale & Brinkmann, 2015). Pirjo Nikander ser netop interview som en gensidig meningsskabende proces, hvor begge parter er med til at sætte en agenda og skabe den diskursive data (Nikander, 2012).

Vi ser en styrke i det semistrukturerede interview, da det netop indebærer en forud gennemarbejdet struktur, hvor vi på den måde sikrer os, at vi i interviewet får belyst centrale aspekter inden for vores emne. Samtidig ser vi en fordel i, at der i det semistrukturerede interview er plads til at følge samtalen og stille uddybende spørgsmål undervejs. Derfor har vi valgt at foretage semistrukturerede interviews i produktionen af empiri i dette speciale.

6.2 Interview i dette speciale

Steinar Kvale og Svend Brinkmann (2015) beskriver syv grundlæggende faser for en interviewundersøgelse. Den første fase kalder Kvale & Brinkmann for "Tematisering", som dækker over det indledende arbejde med at formulere sit formål med undersøgelsen samt ens forståelse af det aktuelle tema. Den anden fase kalder de for "Design", som rummer planlægningen af interviewet. Her er det afgørende at designe sin undersøgelse på en måde, hvor man opnår viden og indsigt på det område, som det er formålet med undersøgelsen at udforske. Den tredje fase "Interview" dækker over udførelsen af selve interviewet på baggrund af ens interviewguide. Den fjerde fase kaldes for "Transskription", hvor den talte empiri fra interviewet omsættes

til tekst. Den femte fase er “Analyse” og dækker over, at man ud fra undersøgelsens formål udvælger en passende analysemetode til at fortolke interviewmaterialet. Den sjette fase kalder de for “Verifikation” og har til formål at forholde sig til interviewets validitet, generaliserbarhed og reliabilitet. Dette udmunder i den syvende fase, “Rapportering”, hvor resultatet af analyseprocessen formuleres (Kvale & Brinkmann, 2015). For udformningen af interview i nærværende speciale finder vi ovenstående faser vedrørende design, interview og transskription relevante at uddybe i forhold til de valg, vi har truffet samt udførelsen af vores interviewundersøgelse.

6.2.1 Design

I vores design af interview har vi ikke et specifikt antal af interviewpersoner, vi efterstræber, men ser det som en afvejning af, at vi gerne vil have dybdegående interviews men samtidig også en vis variation. Denne variation går på en diversitet i informanternes geografiske placering, alder og beskæftigelse, hvor vi derfor også er åbne for både fysiske og online interview for at tiltrække forskellige interviewpersoner. Tanggaard & Brinkmann anbefaler, at man i et forskningsprojekt typisk har 3-5 informanter alt efter, hvor grundige interviewene er, eftersom kvalitet hos dem vejer tungere end kvantitet (2015). Ben Beitin understreger i den forbindelse, hvordan antallet af informanter er en vedvarende diskussion i denne type forskning, og man derved ikke kan fastslå et optimal antal af informanter (Beitin, 2012).

6.2.2 Hvervning af informanter

Vi har søgt informanter gennem opslag i forskellige Facebook-fællesskaber. Indledningsvis startede vi med at søge informanter i Facebook-gruppen *Barsel, Ligestilling, Øremærkning - Som IKKE er på bekostning af barnet*. Dette gjorde vi ud fra et ønske om at kunne hverve kvindelige informanter, der i forvejen var opmærksomme på og havde dannet en holdning til den nye barselslovgivning. Vi fandt dog hurtigt ud af, at de fleste kvinder i dette fællesskab var mødre, og fandt det derfor nødvendigt at brede vores søgning ud til andre Facebook-grupper. Derfor søgte vi informanter gennem forskellige fællesskaber for kvindedominerede uddannelser såsom socialrådgiver, pædagog, lærer og sygeplejerske. Derudover søgte vi også informanter i et Facebook-fællesskab, som har til formål at søge informanter til undersøgelser med tilknytning til Aalborg Universitet. Vores overvejelse i forhold til at søge informanter med tilknytning til uddannelser var, at mange af dem sandsynligvis ikke har fået børn endnu.

I forbindelse med vores hvervning af informanter har vi mødt flere forskellige reaktioner fra kvinder. Eksempelvis blev vi spurgt ind til, hvorfor vi ikke ville interviewe mødre om emnet. Her mødte vi en undren over udelukkelsen af mødre. Da vi skriftligt forklarede vores ræsonnement, oplevede vi, at det blev accepteret. En anden reaktion, som vi fik i forbindelse med vores hvervning, var en henvendelse over mail. Her modtog begge forfattere mails fra en kvinde, som vi oplevede, der var bekymret og optaget af emnet omkring barsel og tilknytning. Hun stillede spørgsmålstegn ved vores forudsætninger for at behandle emnet og kom med læseforslag, links til artikler og egne beskrivelser af de store konsekvenser, som hun mente, det har for børn at blive adskilt fra deres mor i de første leveår. For os illustrerer hun, hvordan barsel som emne er ladet med store følelser og kraftige holdninger. Begge eksempler understregede vores beslutning om at inddrage kvinder uden børn, der måske ikke har en tilsvarende stor følelsesmæssig involvering til emnet endnu.

I vores hvervning har vi opnået tre informanter. Vi har valgt at kalde dem Anna, Beate og Cecilie for at anonymisere dem. Alle informanter er bosat i Jylland i eller tæt på større byer og er i 20'erne med et aldersspænd fra 24 til 28 år. To af dem er studerende, og den sidste er i arbejde. Alle tre studerer eller har studeret ved Aalborg Universitet. Fælles for dem alle er ligeledes, at de er i heteroseksuelle parforhold og bor sammen med deres partnere. Derved er deres virkelighed, at forældreparterne består af en mor og en far. Det afspejler sig i deres udlægning af, hvem der holder barsel. De har desuden alle tre taget stilling til, om de ønsker selv at få børn og er kommet frem til, at det er noget, de ønsker i deres fremtid.

6.2.3 Interviewguide og interviewsituation

Som forberedelsen til vores interview har vi udformet en interviewguide som hjælp til hvilke spørgsmål, der er centrale for vores undersøgelses formål. Disse spørgsmål er udfærdiget ud fra vores problemformulering samt ud fra temaer i forskningen fra vores introduktion til feltet. Interviewguiden er vedlagt som bilag 1.

Under interviewene var begge forfattere deltagende, hvor én har fungeret som den primære interviewer, og den anden stillede uddybende spørgsmål ved behov.

Et af interviewene foregik fysisk i Aalborg i et mødelokale i universitetsbygningen Create. De to andre interviews har foregået online via kommunikationsplatformen

Zoom. Vi har under de online interviews siddet med forholdsvis neutral baggrund. Alle interviews blev lydoptaget på telefonen for at kunne transskribere dem efterfølgende. Interviewenes varighed spænder fra 41 minutter som det korteste til 45 minutter som det længste interview.

6.2.4 Transskription

Efter interviewene har vi transskriberet dem ud fra en simpel transskriptionsstrategi. Her fokuserede vi på at fastholde meningsindholdet fra det enkelte interview. Vi transskriberede ordret og medtog ord som “øh” samt længere pauser eller større stemningsskift. I en transskription er det nødvendigt at foretage beslutninger om, hvad der skal medtages, idet det er en omsætning fra et mundtlig til et skriftligt medie. I den forbindelse er det talte sprog mere flydende, hvor man i transskriptionen må træffe beslutninger omkring, hvornår der skal være punktum, komma eller pause for at markere et skift. Vi er opmærksomme på, at der unægtelig går noget viden tabt i transskriptionen, da man ikke tilstrækkeligt kan medtage kropssprog eller visse andre kropslige elementer, der spiller en rolle i interviewsituationen (Tanggaard & Brinkmann, 2015). Transskriptionsopgaven er blevet delt op mellem specialets to forfattere.

6.3 Ethiske overvejelser

Som led i udførelsen af det kvalitative arbejde er der visse etiske overvejelser inden og efter udførelsen samt i bearbejdningen af vores interviews.

Kvale & Brinkmann beskriver fire områder, der traditionelt diskuteres i etiske retningslinjer for forskere i udmøntningen af en interviewundersøgelse (2015). Det første er informeret samtykke, hvor undersøgeren gennem en samtykkeerklæring forinden selve interviewsituationen informerer om undersøgelsens formål, detaljer, informantens frivillighed samt ret til at trække sig ud af undersøgelsen på ethvert tidspunkt (Kvale & Brinkmann, 2015). Vi har implementeret dette område i vores undersøgelse, som det fremgår af bilag 2, som er en ikke-underskrevet udgave af samtykkeerklæringen til indgåelse som informant i specialet. Det andet område vedrører fortrolighed, hvor man afklarer med informanterne, at de vil blive anonymiseret i undersøgelsens skriftlige format, samt at lydoptagelser og transskription fra interviewet kun bliver opbevaret i en begrænset tidsperiode og derefter slettet. Det tredje område i etiske overvejelser er konsekvenserne ved

interviewet for informanten (Kvale & Brinkmann, 2015). Vi vurderer, at vores emne ikke er risikofyldt for vores informanter at tale om, da vi spørger ind til deres holdninger, hvor informanten selv kan bestemme, hvor tæt på eget liv deres svar går. Hvis det bliver for følsomt eller personligt, har de altid muligheden for at sige fra eller trække deres samtykke tilbage. Heri ligger også en afvejning mellem, at man som undersøger ønsker at opnå dybdegående viden, og samtidig vil behandle sine informanter med respekt og undgå at overskride deres grænser. Her har vi som interviewere en magtposition ved at bestemme emnet og stille spørgsmålene, som informanterne skal svare på. En overvejelse og forudsætning er at skabe så trygge rammer som muligt gennem en imødekommende tilgang i mødet med vores informanter. Det fjerde og sidste område går på forskerens rolle, hvor forskerens person og integritet spiller en rolle for de etiske beslutninger samt kvaliteten af interviewviden (Kvale & Brinkmann, 2015; Tanggaard & Brinkmann, 2015). Dette forsøger vi at imødekomme ved at skitsere vores forforståelser og os som forfattere i de følgende afsnit, da vi er opmærksomme på vores egen rolle i forskningsprocessen.

6.3.1 Forforståelser

Som led i de etiske overvejelser i dette speciale finder vi det også relevant at skitsere de forforståelser, vi har til emnet barsel og til den nye lovgivning. Casper Feilberg (2014b) understreger i sin Ph.d.-afhandling, hvordan det er væsentligt at være bevidst om sine egne forforståelser, da det netop danner baggrunden for den måde, man forstår og benytter sig af teori og metode. Han understreger, at man som kvalitativ forsker i høj grad benytter sig selv som redskab i forskningen, hvilket understreger relevansen af at være opmærksom på hvilke grundlæggende opfattelser, forforståelser og ubevidste temaer, der er i spil for en selv som undersøger (Feilberg, 2014b). Vi vælger derfor i det følgende at tematisere vores forforståelser i relation til emnet for netop at være så transparente som muligt.

I forhold til fordelingen af barsel har vi selv en forventning om, at kvinden tager mest, da det er kutymen, og det vi har set andre i vores omgangskreds gøre. Hvis fædre så tager mere end de 14 dage efter fødslen, så gør de noget *ekstra*. Vi ser dermed en længere barsel for moderen som det socialt forventelige. Samtidig er det ikke ensbetydende med, at vi mener, at moderen er kvalificeret i højere grad end faderen, og at han dermed ikke skal have ret til en andel i barslen. Tilknytningsmæssigt og

relationelt giver det i vores forståelse lige så god mening, hvis *far er den*. Derved er dette syn på barsel i tråd med vores videnskabsteoretiske ståsted, at vi diskursivt selv er præget af, hvordan barslen typisk er konstrueret omkring moderen, men at vi gerne ser lige vilkår og muligheder for moderen og faderen. Vi kan spore en generel skepsis hos os selv i forhold til den nye barselsmodel. Vores betæneligheder til den nye fordeling af barsel går på, at man måske risikerer, at barselsperioden overordnet set bliver kortere, hvis fædre ikke gør brug af øremærkningen. Dermed kan børnene komme tidligere i institutioner, end det er tilfældet nu. Derudover bunder vores skepsis måske i, at vi ikke selv har set et behov for at regulere på området. Denne skepsis oplever vi også kommer til udtryk i vores samtaler med andre om emnet, hvor alternativer til den nye barselsmodel er blevet diskuteret. Alternativerne har eksempelvis bestået i, at den øremærkede del til fædre burde blive lagt oveni, så barselsperioden forlænges, hvis fædre gør brug af øremærkningen. Et andet alternativ har været forslaget om, at der ikke skulle øremærkes barsel hverken til mødre eller fædre, men at familier blot skulle have en fælles barselspulje, som de kan fordele, som de ønsker. Sluttelig har vi også forventninger til vores informanter. Vi har en forventning til, at vores informanter har en forståelse af barsel, vi kan belyse gennem interview. I den forbindelse tænker vi, at der kunne være en sandsynlighed for, at flere af vores informanter er kritiske over for den nye barselsmodel, da vi, som nævnt tidligere, selv har mødt skepsis.

Ved at være opmærksom på vores egne holdninger og forforståelser til vores emne, kan vi forsøge at nuancere dem og være bevidste om at skabe et modspil til vores eget ståsted. I kraft af vores kvalitative og socialkonstruktionistiske afsæt bruger vi os selv som analyseredskab, og derved vil specialet unægtelig bære præg af os som forfattere. Vi forsøger aktivt i vores speciale at arbejde med vores forforståelser på flere måder. Først og fremmest har vi løbende sparring med vejleder, som både kan give feedback men også udfordre vores ideer og opfattelser. Dernæst er vi to forfattere, hvilket muliggør en kontinuerlig sparring og dialog omkring beslutninger og bearbejdning af vores empiri. I selve empiriindsamlingen sikrer vores interviewguide, at vi kommer ind på specifikke temaer, der sørger for at belyse forskellige områder af barsel og skal være med til at skabe en nuancering i forståelsen heraf. Derved kan vi som forfattere følge en struktur men samtidig være åbne i mødet med informanten, og hvordan de anskuer emnet.

6.3.2 Forfatterpositioner

I forlængelse af vores forforståelser er der også vores position som forfattere i feltet. I den forbindelse ser vi det relevant at nævne, at vi er to kvinder, der undersøger kvinders holdning til barsel og er derfor tæt på området. Vi er på samme side af de sociale forståelser, der er til køn, da vi har samme køn som vores informanter, hvilket kan være en forståelsesmæssig fordel. Omvendt kan det skabe en indforståethed. Derfor vil vi være opmærksomme på at trække det indforståede frem.

Begge projektets forfattere er uddannet i psykologi, hvilket har betydning for vores behandling af emnet. Vi trækker på værktøjer inden for det psykologiske felt og har fokus på subjektet. Qua vores specifikke uddannelsesmæssige baggrund adskiller vi os fra vores informanter i det fokus, vi har i interviewsituationen og vores senere bearbejdning af materialet.

I denne proces bliver vi også konfronteret med vores eget forhold til moderskab og barsel. I den sammenhæng befinder vi os i to forskellige situationer.

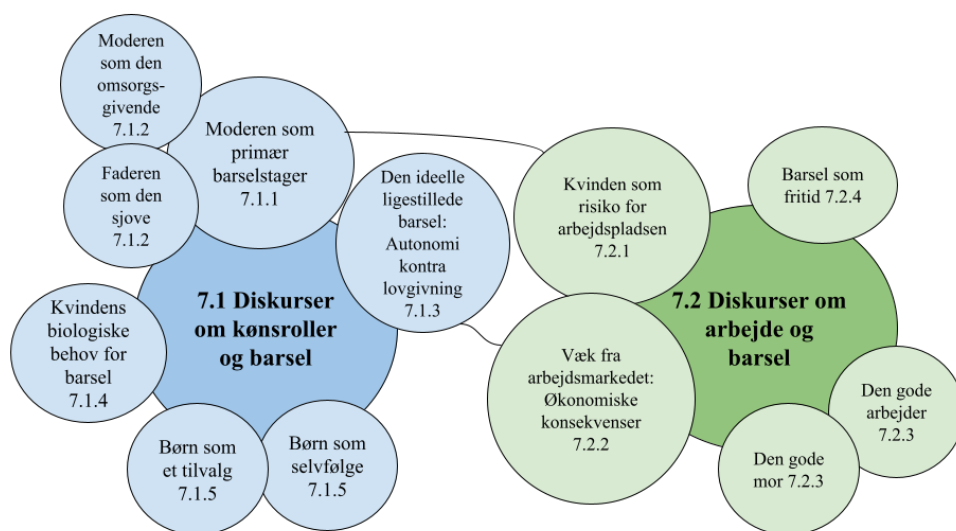
Den ene af specialets forfattere er aktuelt gravid med sit første barn og går umiddelbart efter færdiggørelsen af specialet på barsel. Den anden af specialets forfattere er stadig uafklaret om, hvorvidt hun selv ønsker at få børn. Derved balancerer og komplementerer vi hinanden og muliggør et modspil, som kan være givende for at kunne nuancere vores behandling af emnet.

6.4 Vejen til afkodning af diskurser

Analysen vil være opdelt i to overordnede diskursive formationer, som vi er kommet frem til gennem flere fokuserede læsninger af de tre transskriptioner. Vi benytter en diskursanalytisk metode med afsæt i Foucault, hvor vi derfor finder inspiration i tilgangen *Foucauldian-informed discourse analysis* ud fra Sarah Riley, Martine Robson & Adrienne Evans' definition (2022). Her er fokus på at identificere, hvilke måder samt hvordan informanterne forstår dem selv og verden. Den diskursive analyseproces er vanskelig at afgrænse, da den finder sted både under selve empiriindsamlingen, idet vi eksempelvis stiller opfølgende spørgsmål, samt under skriveprocessen. Det indledende arbejde er at blive familiær med materialet (Riley, Robson & Evans, 2022). Det har for os betydet, at vi har læst og genlæst vores transskriptioner. Arbejdet med materialet er i høj grad præget af en proces, hvor man læser det flere gange og markerer dele, der kunne være interessante. En analytisk aktivitet kan ses i at markere forbindelser mellem forskellige dele af materialet og

gruppere det, hvilket kaldes for *kodning* (Riley, Robson & Evans, 2022). I vores analytiske proces er kodningen af materialet foregået på følgende måde. Hver forfatter har læst transskriptionerne igennem alene og markeret dele, der udviser bestemte diskurser. Vi har grupperet de identificerede diskurser ved overskrifter og dertilhørende citater af transskriptionerne fra vores interviews. Dernæst har vi kondenseret hver forfatters afkodning af diskurser til en række samlede diskurser, som vi mener er dækkende for, hvilke vidensforestillinger om barsel som bliver præsenteret i vores materiale. Senere er disse blevet kædet sammen til, hvordan de er udtryk for bredere diskursive formationer, som ses i de tre informanternes tanker vedrørende deres forestillinger om barsel, ligestilling og den nye barselsmodel.

I analysen vil der både være et fokus på, hvilke konstruktioner informanterne har af barsel men også på, hvordan de konstrueres. Yderligere vil fokus være på, hvordan informanterne får tildelt en subjektposition gennem deres ytringer. Dette ser vi også læner sig op ad fokus for en Foucauldian-informed discourse analysis (Riley, Robson & Evans, 2022). De følgende to diskursive formationer er 7.1 Diskurser om kønsroller og barsel og 7.2 Diskurser om arbejde og barsel. Vi har lavet nedenstående model 1 som en overskueliggørelse af centrale diskurser. Ved hver diskurs ses efterfølgende en reference til den overskrift i analysen, hvor de kan findes beskrevet.

Model 1: Overblik over diskursive formationer og sammenhænge mellem diskurser.

7.0 Diskurser om barsel - Diskursanalyse med afsæt i Foucaults tænkning

Som beskrevet i det ovenstående har vi kondenseret vores empiriske materiale til to centrale diskursive formationer, hvor vi først vil afdække diskurser vedrørende kønsroller og barsel, da vi ser det som fundamentet for forståelsen af kønsfordelingen af barsel. Dette kan anskues som et grundlag for at dykke ned i diskurser vedrørende sammenhængen mellem barsel og arbejde, og hvordan de kan ses knyttet til kønsroller. Vi vil i det følgende belyse vores materiale gennem Foucaults forståelse af diskurser og magt fra hans genealogiske periode (1978; 2020), som er redegjort for tidligere. Derudover vil vores analyse bære præg af løbende referencer og direkte citater fra samtalerne med vores informanter.

7.1 Diskurser om kønsroller og barsel

En gennemgående tematik hos informanterne er kønsrollers betydning for, hvordan fordelingen af barsel ser ud.

7.1.1 Moderen som primær barselstager

I det følgende vil vi belyse, hvordan vi ser en forhandling mellem en traditionel diskurs om moderen som den primære barselstager og et opbrud med denne forestilling, der indebærer, at forældreparterne i højere grad deler barslen. I vores beskrivelse af denne forhandling kommer vi ind på den normativitet, der kan gøre sig gældende i den traditionelle diskurs, samt hvordan en udvidelse af ens viden kan indebære magt til at stille andre krav end tidligere.

Samtlige informanter belyser en forestilling om, at det er kvinder, der skal være på barsel, og at det ikke er noget, mænd gør. De trækker på eksempler fra deres omgangskreds, hvor både Anna og Cecilie fremhæver, at deres mødre har taget det meste af barslen. Ligeledes refereres der af Beate til en forståelse blandt mænd om, at barsel ikke er for dem. Dette eksemplificerer hun ved sin egen kæreste, idet hun siger følgende:

[...] nu har jeg selv en kæreste, hvor han har det for det første lidt stramt med tanken om overhoved at skulle på barsel. Øh der har jeg sagt, det synes jeg i høj grad, han skal, særligt når det er øremærket (latter). Som,

så skal vi selvfølgelig gøre brug af det. Øhm men (tænkepause) ja men jeg tænker, altså han bliver udfordret igen på forestillingen om, at det gør mænd ikke rigtig. Altså, det er jo sådan noget kvinderne gør, og så går mændene på arbejde og så er alting godt (Bilag 4, Beate).

Beate giver i citatet udtryk for, hvad vi opfatter som en diskurs om, at moderen traditionelt har taget barslen. Denne diskurs kan være fastlåsende og rollebestemmende og dermed have indflydelse på kvindens og mandens handlemuligheder i dag. Vores informanter er vokset op med en forståelse af, at barsel er noget, kvinder gør. I citatet illustrerer Beate, at mænd er vokset op med den samme opfattelse og måske derfor ikke ser barsel som en mulighed for dem selv.

Som belyst i kontekstualiseringen er barselsrettighederne primært opstået som en måde at understøtte den arbejdende moders restitution (Peterson, 2018). Barsel har derfor i mange år udelukkende været forbeholdt kvinden. Dermed kan der spores historiske rødder, som kan konstituere diskursen om, at det er kvinder, der går på barsel. Denne diskurs om moderen som primær barselstager kan ses som et udtryk for normer om forholdet mellem kønnene, der har hersket om en traditionel fordeling af opgaver og rettigheder. En sådan diskurs kan ses at få betydning for en fastsættelse af normer for, hvad det forventelige er i dag, som gælder både for fædre og mødre. Diskursen om moderen som barselstager kan få betydning for de muligheder, fædre har i forbindelse med barsel, både i forhold til hvordan fædre selv og omverdenen forstår deres rolle i barselssammenhæng. Cecilie udtrykker, at der kan være en risiko for, at fædre presses til at tage kortere barsel, end de selv ønsker, fordi det er det forventelige. Derudover kan diskursen om kvinden som barselstager yderligere lægge et pres på mødre til at tage barslen. Dette nævner vores informant Cecilie også. Hun mener, at nogle kvinder kan blive presset til at tage en længere barsel, end de selv har lyst til, fordi der er en særlig forventning til dem som mødre. Dermed påpeger Cecilie, hvordan der kan være både fædre og mødre, som gerne vil afvise og gå imod den forestilling om, hvordan barsel afvikles og fordeles mellem forældreparterne. Både mødre og fædre kan ende med at afholde et bestemt antal barselsuger ud fra de forventninger, der er til dem og måske ikke ud fra, hvad de selv ønsker. Det understreger den normativitet, der ligger i diskursen om moderen som barselstager, og hvordan det kan være svært for begge forældreparter at navigere i.

Vores informanter giver udtryk for en traditionel diskurs om moderen som den primære barselstager, der fortsat har betydning i dag. Samtidig placerer vores tre informanter sig anderledes i forhold til denne forestilling og giver udtryk for, at de gerne ser fædre involveret i barslen i højere grad. De beskriver alle en udvikling i denne forestilling, som de blandt andet eksemplificerer ud fra den nye orlovsmode. Anna beskriver et skift i hendes egen forståelse ved, at hun er blevet "klogere med alderen", hvor hun tidligere forventede, at moderen var på barsel, og at det var mærkeligt, hvis faderen gjorde det. Nu mener hun, at fædre generelt har lige stort ansvar som moderen og i høj grad bør involvere sig - også i barslen. Annas oplevelse af selv at være blevet klogere med tiden peger på et tidsmæssigt aspekt i relation til viden. Annas opfattelse kan være udtryk for mere generelle bevægelser i vores samfund. Dette kan ses som den udvikling, der også kan ske i et samfunds videnssyn og den forskydning, der sker over tid, hvor fremherskende diskurser kan forandres. Der kan i dag ses en generel årvågenhed i at forsøge at skabe mere ligestilling, som EU-direktivet er et eksempel på (Conradsen, 2020). Dermed kan der i Annas beskrivelse både ses en internalisering af en traditionel diskurs om moderen som barselstager samt en transformation af denne traditionelle diskurs. Vores tre informanter kan siges at gøre modstand mod den traditionelle diskurs og bekende sig til en anden diskurs om et lige ansvar mellem forældreparterne. Anna giver i den forbindelse udtryk for en bevægelse fra at bekende sig til én sandhed eller selvfølgelighed og nu derimod bekende sig til en anden. I denne bevægelse ligger der for Anna mere viden om sine egne forestillinger om fordelingen af forælderroller og viden om samfundet, som har givet hende magt til at stille andre krav til, hvordan ansvaret skal fordeles mellem forældreparterne.

Beate illustrerer for os at se, hvor gennemsyrende tankegangen, om at det er kvinden, der er på barsel, er. Beate udtaler sig i det følgende citat om den nye orlovsmode, og hvad det kan betyde for kvinden i relation til at starte på arbejde igen:

[...] men i og med at kvindens barsel teknisk set er blevet kortet ned, eller i hvert fald muligheden for det, øhm så tænker jeg der er en risiko for, at der er nogle der føler sig for hurtigt tvunget ud i det (Bilag 4, Beate).

I ovenstående citat giver Beate os indblik i, at hun på trods af, at hun selv peger på en udvikling i samfundet og placerer sig som fortalende for at involvere faderen i højere grad, stadig anser barslen som tilhørende moderen. Her ser vi, hvordan Beate tager kvindens perspektiv i forhold til barselslængde og opstart på arbejde. Hun giver udtryk for en opfattelse af, at barsel i udgangspunktet er moderens ved at sige, at det er "kvindens barsel der teknisk set er blevet kortet ned". Derudover beskriver Beate en magtteknik, der ligger i den nye model, hvor mødre kan komme til at starte tidligere på arbejde, fordi fædre skal have flere barselsuger. Magten ligger i den måde, hvorpå der systemisk reguleres i mulighederne for, hvordan forældre kan organisere deres barsel. I den forbindelse udtrykker Beate, at moderens tilbagevenden på arbejdspladsen kan ske "for hurtigt", hvilket kan opfattes, som den afmægtighed mødre kan opleve i relation til at være afhængig af barselssystemet.

I Beates udtalelse ser vi, hvordan det kan være svært at bryde med diskurser, der har dybe rødder i samfundet. Selvom Beate ønsker et opbrud, kan der være en fastlåsthed i de eksisterende videnssystemer, hvor moderen er den primære barselstager. Forandring har som regel udgangspunkt i det eksisterende, og hvor det er fundamentet for det nye, man kan opbygge. Man kan med andre ord ikke træde udenfor et videnssyn og tilgå forandring med et fravær af en forståelsesramme eller normativitet. Derved rammer det også ind i den transformative dynamik, der kan være mellem flere sameksisterende diskurser. Den ændring, der illustreres i vores informanternes beskrivelser, markerer ikke et totalt brud men nærmere en udvidelse af barselsforståelsen. I lyset af den historiske tradition omkring barsel har vi nu beskrevet en diskurs om barsel som *hovedsageligt* forbeholdt moderen, hvor den nye modifikation i den forbindelse ses ved, at det *også* er forbeholdt moderen men også faderen. Her ses en konkret sproglig udvidelse, som udtrykker en større forståelsesmæssig udvidelse, der muliggør en sameksistens af flere diskurser om kønnenes rolle i forhold til barsel. Det svære ligger for forældreparterne i at forhandle mellem disse diskurser og de tilhørende rolleforventninger, der kan synes vanskelige at forene. Beate kommer med flere forslag til en ny barselsmodel. Disse forslag kan ses som måder, hvorpå Beate forhandler mellem præmisserne i barselsmodellerne, og hvordan man i hendes optik kan skabe en rimelig fordeling af barslen mellem forældreparterne. Beate kommer blandt andet ind på, hvordan man kan strukturere barslen mere fleksibelt i forhold til arbejdsmarkedet, således at begge forældrepartar arbejder deltid og er på barsel deltid. Et andet forslag er, at den nye øremærkning af

barsel til faderen kan lægges oven i det eksisterende antal barselsuger, så mødrene kan opretholde samme længde for deres barsel, som de har været vant til. Beate illustrerer den udvidelse af barselsmodellen, som vi har beskrevet, at vores informanter ønsker, men nævner i forlængelse af sine forslag også, hvordan det kræver en ændring af diskurser. Det kan derfor ende med, at moderen bliver den primære barselstager, da det traditionelt ses som normen. Det ligger også i Beates andet forslag om, at faderens øremærkede uger kan lægges oveni den eksisterende pulje. Det kan netop ses som et udtryk for, at moderen skal have det samme antal uger som hidtil, og dermed fastholdes status quo med moderen som den primære barselstager. Vi ser en forhandling og et begyndende opbrud hos Beate. Samtidig ser vi, hvordan det er tidskrævende at skabe en ændring i ens forståelse af, hvordan barslen skal fordeles mellem forældreparterne, og hvordan det kan se anderledes ud i praksis, end man forestiller sig.

7.1.2 Mor som den omsorgsgivende og far som den sjove

I lyset af den tidligere nævnte diskurs om moderen som primær barselstager vil vi i det følgende beskrive bestemte rolleforventninger til moderen og faderen. I den forbindelse argumenterer vi for, at disse rolleforventninger og de dertilhørende diskurser gensidigt konstituerer hinanden i et dialektisk samspil, hvor der ses både en diskurs om moderen som den omsorgsgivende og om faderen som den sjove. Vi beskriver en produktiv magt, idet rolleforventningerne medfører bestemte handlemuligheder for subjektet, som er svære at ændre.

I forbindelse med en opdeling af kønnene og forskellige forståelser af dem skaber Cecilie opmærksomhed på en bestemt rolleforventning, som hun ser, der kan være mellem forældre:

[...] Øhm jeg tror nogle gange godt der kan være en tendens til at moren er den der er lidt den omsorgsgivende og er den man kommer til med problemer, og faren kan være ham den sjove man hygger sig med (Bilag 5, Cecilie).

I ovenstående citat udtrykker Cecilie en særlig stereotyp for forældrenes relation til deres barn. Her ser vi rolleforventninger til begge forældre om faderen som den sjove

og om moderen som den omsorgsgivende. Disse rolleforventninger kan forstås i lyset af den tidligere nævnte diskurs om moderens rolle som den primære barselstager. At det er moderen, der er på barsel, og at barsel ikke er noget, fædre er involveret i. Det medfører derfor særlige rolleforventninger, der kan blive etableret gennem denne diskurs, som både kan gøre sig gældende under og efter en barsel.

Rolleforventningen om faderen som den sjove kan være en diskurs om fædre, der sker i et samspil med diskursen om moderen som den omsorgsgivende. Dermed er de to diskurser med til at opretholde hinanden ved, at de begge er med til at skabe betingelserne og rammerne for den anden. Med udgangspunkt i forståelsen af moderens rolle som den primære omsorgsgiver, så besidder hun den rolle, og dermed er der mindre plads til, at faderen kan indtage samme rolle. Ligeledes kan man ud fra forståelsen af faderens rolle som den sjove argumentere for, at moderen ikke har samme mulighed for at indtage denne. Dermed er de to forældreparter og roller med til at skabe mulighederne for hinanden og konstituerer hinanden i et samspil. Hermed er der begrænset råderum for at kunne forhandle sin forældrerolle anderledes end de roller, som Cecilie beskriver.

I forbindelse med normer om kønsroller og kønsforventninger kan mændene være med til at producere og videreføre diskursen om faderen som den sjove forældre, der ikke er en del af barslen. Fædrene er ikke blot et produkt af en diskurs men også er med til at reproducere denne eksempelvis ved ikke at involvere sig i barslen. Samme dynamik gør sig naturligvis gældende for kvinderne. I det tidligere belyste vi netop, hvordan der er en traditionel diskurs om moderen som den primære barselstager og i den forbindelse et ønske om et opbrud med denne. Samtidig beskrev vi, hvordan de traditionelle diskurser kan være vanskelige at frigøre sig fra. Dermed ser vi, hvordan kønsrollerne tilbliver i et samspil og derfor også, hvordan begge parter er nødvendige for at skabe forandring.

Rolleforventningerne kan ses i sammenhæng med den måde, vi opdrager vores børn på. Cecilie fremhæver, hvordan piger og drenge opdrages forskelligt i forhold til kønsnormer eksempelvis piger som omsorgsfulde og stille og drenge som vilde. Cecilie udtrykker sig på følgende måde om den relation, hun tænker, der kan være mellem samfundsstrukturer, børneopdragelse og kønsnormer:

[...] nogle samfundsstrukturer egentlig der påvirker de forskellige køn til at skulle agere på bestemte måder. Det tror jeg også, at... det går videre

ind i den måde, man så også er forældre på. Jeg tror også, at det er derfor, der er et så stort skel i, hvor meget barsel mænd og kvinder tager (Bilag 5, Cecilie).

Cecilie rammer ind i, hvordan man kan forstå fastsættelsen af normer for adfærd som noget, der sker tidligt og skaber rammerne for ens ageren i verden, herunder hvordan man selv bliver som forældre. Dermed mener vi, at Cecilie peger på dynamikken i reproduktion og vedligeholdelse af diskurser i dette tilfælde relateret til køn. Det er med til at illustrere, hvordan selvfølgeligheder skabes gennem diskurser, der skaber en bestemt normativitetsforståelse. Denne forståelse fører tilbage til det historiske fundament, vi har beskrevet, om en lang tradition for kvinden som primær barselstager. Det kan anskues som en fastholdelse af en dikotomisk opdeling af omsorgsopgaverne mellem kønnene og reproducere de vanlige mønstre.

Både i forhold til kønsrollerne mellem forældre og opdragelsen af vores børn har vi nu beskrevet eksempler på, hvordan diskurser har betydning for relationer og opretholdes i den sociale praksis mellem kønnene. Vores informanter illustrerer gensidigheden ved ikke at nævne kønsroller for blot ét køn, men det sker hver gang i en sammenstilling af moderen og faderens roller eller piger og drenges roller. Det kan tolkes som, at der i de to diskurser om kønsroller er indlejret en forståelse af, at kønnene er hinandens modsætning i karakteristika og rolleforventninger. Dette indebærer også en produktiv magt i relationen mellem kønnene og i kønsforventningerne i forbindelse med barsel. Her ser vi, hvordan den produktive magt kommer til udtryk ved det enkelte subjekts forståelse af sin egen rolle og sine handlemuligheder. I dette tilfælde hvordan moderen og faderen kan se sig fastlåst i en stereotyp rollefordeling, hvor de konstituerer hinanden i et samspil.

Selvom der peges på en forskellig rollefordeling mellem forældrene, så udtrykker samtlige informanter, at de ikke mener, at den ene forælder er vigtigere end den anden. I den forbindelse formulerer Beate som følger:

Øh ... (tænkepause) jeg ved ikke, om jeg tænker at moren er den vigtigste, øhm det tænker jeg moren naturligt bliver, øh særligt hvis man ammer, øh og hvis man ikke er opmærksom på, at man skal have kørt en anden part tættere på. Øhm (tænkepause) altså så jeg tror det skal være et aktivt

tilvalg om at prøve at udligne den her skævvridning der naturligt vil ske
(Bilag 4, Beate).

I ovenstående citat giver Beate udtryk for en forståelse af, at forældreparterne principielt er lige, og at der ikke er én, der i udgangspunkt er hævet over den anden, men at “den vigtigste” er noget, man kan blive, og dermed noget der *skabes* mere aktivt i de valg, man træffer. Cecilie understreger ligeledes, at hun finder det afgørende, at begge forældre er involverede, og at der kan være plads til, at begge forældre kan have begge tidligere nævnte roller. Derved at begge parter både kan være den “sjove forældre” og den “omsorgsgivende forældre” (Bilag 5, Cecilie). Beate og Cecilie kan siges at give udtryk for det konstituerende element i diskurser, der gør sig gældende for subjektet. Man kan vælge eller kun se det muligt at påtage sig den rolle, man bliver givet gennem ovennævnte diskurser, eller som Beate påpeger selv være med til at skabe en ny rolle. Her ligger en mulighed for agens ved, at forældreparterne aktivt prøver at skabe en ligelig fordeling af omsorgsarbejdet og tid med barnet. Det kan ses som en forhandling af og en bevægelse i modstand til diskursen om moderen som den omsorgsgivende og faderen som den sjove forældre.

Beate peger i ovenstående citat på den agens, der ligger i at skabe et forældreskab i et samarbejde mellem forældreparterne. Samtidig understreger hun dog, hvordan parterne ikke har de samme forudsætninger. Hun beskriver den forestilling, der er om, at moderen har en rolle som ammende, som både kan betragtes som et ansvar og samtidig en magt, hvor moderen bliver en essentiel brik i barnets overlevelse. Denne opgave kan faderen ikke på biologisk vis selv løse. Dermed bliver det moderens ansvar at inddrage faderen og skabe deltagelsesmuligheder for ham. I Beates beskrivelse ligger der både et ansvar og en magt hos moderen i hendes forventede rolle som ammende. At faderen skal være mere involveret i barslen, bliver i hendes udtalelse ikke til et ansvar for faderen men for moderen og viser, hvordan der er en forventning til, at moderen faciliterer omsorgsarbejdet for begge forældreparter. Det ansvar, moderen kan få i at skulle facilitere faderens deltagelse i barslens omsorgsarbejde, kan både få betydning for forældreparternes relation til deres barn men også den indbyrdes relation mellem forældrene. Beate præsenterer en pointe om, at forældreparterne i den traditionelle opdeling af barslen, hvor moderen går hjemme med barnet og faderen går på arbejde, bevæger sig meget langt væk fra hinanden. Hun giver udtryk for, at

forældrene i så fald lever meget forskellige hverdagsliv og derfor kan miste forståelsen for den anden. Dette kan gøre det sværere at skabe en forandring i rollefordelingen mellem forældreparterne men samtidig være en begrundelse for det meningsfulde i at øge fædrenes inddragelse i barslen, da det netop kan have betydning for forældrenes indbyrdes partnerskab i form af forskellig viden og magtforhold mellem parterne.

7.1.3 Konflikter mellem diskurser om ligestillet barsel

I forbindelse med den ideelle ligestillede barsel ser vi, at der er to diskurser, der gør sig gældende. Den ene går på en diskurs om familiens ret til autonomi, og at de bør have en fleksibilitet til selv at planlægge deres barsel. Den anden diskurs vedrører behovet for en lovgivningsmæssig sikring af fædres involvering i barslen. Her beskriver vi en ambivalens hos vores informanter. Det kommer til udtryk som en forhandling mellem en ideal og real verden, hvor frygten, for at faderen ikke bliver involveret i barslen, gør, at informanterne ser det nødvendigt med lovgivning på barselsområdet for at få en mere ligestillet barsel.

Et emne, der gør sig aktuelt i vores samtaler med informanterne, er deres holdning til ligestilling mellem forældreparterne under barslen. Dette er netop et formelt formuleret sigte med den nye lovgivning om øremærket barsel til fædre. I sammenhæng med lovgivningen giver vores informanter udtryk for, hvordan den ideelle ligestillede barsel ser ud for dem. Et fællestræk for vores informanter er, at de går ind for lovgivningen, da de mener, at den kompenserer for en skævvridning mellem kønnene i forhold til, hvem der tager barslen. Cecilie formulerer, hvordan den nye barselsmodel kan være en måde at få fædre til at tage mere barsel.

Det ses, at de alle tre ønsker en ændring i diskursen om, at det er kvinden, der næsten udelukkende, er den, der går på barsel. De giver udtryk for, at de finder det nødvendigt at facilitere denne ændring gennem lovgivning. De nævner dog alle tre også, hvordan de ville ønske, at det ikke var nødvendigt med lovgivning om øremærkning for at få en mere ligestillet barsel. I den forbindelse siger Cecilie:

[...] Fordi i den ideelle verden synes jeg jo, at det skal være – at der ikke skal være øremærkning til nogen, og at man bare i hver familie kan beslutte, hvordan man vil fordele den [...] Men jeg føler lidt, at det er

nødvendigt for at sætte gang i nogle ting, for jeg tror, at der er brug for noget lovgivning for at man også får sat gang i nogle nye normer, og hvad man egentlig gør (Bilag 5, Cecilie).

Her skelner Cecilie mellem en idealverden, hvor vi kunne være øremærkning og regulering ved lovgivning foruden og en realverden, hvor der er behov for at igangsætte en normændring. De andre informanter bruger også ordene “den ideelle verden” (Bilag 4, Beate) og “drømmeverden” (Bilag 3, Anna). Dermed udtrykkes en diskurs om det ideelle samfund, hvor hver familie kan planlægge egen barsel, hvor begge forældreparter er ligestillede i forhandlinger vedrørende fordeling af barsel, hvor moderen ikke behøver at facilitere faderens deltagelse, hvor faderen selv *vil* tage mere barsel, og hvor forældreparterne fordeler omsorgsarbejdet mere ligeligt mellem sig.

Anna forestiller sig, at hvis familierne helt selv stod for at fordele barslen uden øremærkninger og regulering, så ville det være kvinderne, der tog det meste. Netop derfor peger Anna på behovet for den nye øremærkning, så manden både bliver sikret i forhold til barslen men også opfordres til at tage del i den. Mens der for kvindernes vedkommende bliver muliggjort en frigørelse fra at skulle videreføre den vanlige diskurs om dem som den primære barselstager.

Dermed beskriver vores informanter en kontrast mellem to diskurser, hvor de på den ene side ønsker mere frihed og fleksibilitet for den enkelte familie til at planlægge barsel men samtidig også en mere ligestillet og lige fordelt barselsperiode gennem lovgivning. Der kan ses en selvmodsigelse i dette, eftersom fleksibiliteten i den enkelte familie kan betyde, at den mere lige fordeling af barslen ikke finder sted. Anna formulerer, hvordan en manglende barselsregulering ikke vil fungere: “[...] hvis man bare havde en pulje, man kunne få lov til at fordele mellem forældrene selv, men... altså vi mennesker kan ikke finde ud af noget selv, føler jeg.” (Bilag 3, Anna). Anna giver her udtryk for, hvordan hun ser, at der kan være et behov for en ydre styring og i den forstand en diskurs om ligestillet barsel, der kan være med til at fastsætte normer for afholdelse af barsel mellem kønnene. Vores informanter vil dermed gerne have fleksibilitet men ønsker samtidig ikke fleksibiliteten, hvis den fører til en reproduktion af den velkendte diskurs og fordeling af barslen, hvor moderen er den primære barselstager, og hvor faderen er involveret i et begrænset omfang.

Vores informanter giver udtryk for en utilfredshed med den eksisterende normativitet på barselsområdet og efterspørger derfor en ny og lovgivningsmæssigt reguleret normativitet. Her ses også, hvordan modstanden mod en diskurs ikke ligger i et fravær af diskurser men i at transformere den. I den forbindelse peger informanterne på, hvordan vi som mennesker har brug for styring og guidning i dette tilfælde i forhold til barsel.

Et andet aspekt i barselsmodellen for at øge ligestilling er, at de øremærkede uger frafalder, hvis ikke de bruges, hvilket gælder både for mænd og kvinder. I dette aspekt ses et tydeligt incitament til, at parterne skal afholde de øremærkede barselsuger. Det kan tolkes som en form for magtteknik, der prøver at korrigere subjektet til at indordne sig inden for rammerne. Det er en måde, hvorpå en diskursændring kan være med til at blive faciliteret gennem en aktiv styring ud fra en straf-pædagogik. Hos vores informanter er fokus på, hvordan fædre potentielt ikke vil bruge alle de ni øremærkede barselsuger, og hvordan det kommer til at påvirke familiens barselsmuligheder. Det kan være udtryk for, at manden i barselssammenhæng bliver vurderet som en større risiko end kvinden i forhold til ikke at afholde barsel eller ikke benytte sig af det fulde antal uger på barsel. Dette kan ses i sammenhæng med de tidligere nævnte diskurser om moderen som primær barselstager, moderen som den omsorgsgivende og faderen som den sjove forældre. Når vores informanter fokuserer på risikoen for, at fædre ikke gør brug af deres øremærkede uger, er de med til at reproducere diskursen om kvinden som barselstager men også nødvendigheden af, at der skal lovgives om barsel for at få fædre inddraget.

Anna trækker risikoen ved, at fædre ikke involverer sig i barslen, længere ud, idet hun omtaler konsekvenserne for børn, der har en fraværende far. Hun trækker på viden fra sin uddannelse, hvor hun kobler unge mænds kriminalitet sammen med en manglende faderfigur. Dermed får hun understreget den betydning, hun ser mellem, at forældre engagerer sig i deres børn med børnenes senere trivsel og livsvalg. Anna nævner, at "daddy issues" som begreb er mere anvendt end "mommy issues" og insinuerer, at det er der en grund til (Bilag 3, Anna). Det kan ses forbundet med forestillingen om den fraværende far, og at der derfor ses større behov for at problematisere relationen til faderen end moderen. Denne forskel i anvendelsen af de to begreber kan også ses som et udtryk for, hvordan diskursen om moderen som barselstager og som den

omsorgsgivende, der er mere involveret, fylder. Annas skepsis vedrørende faderen er et udtryk for, hvad vi opfatter som en frygt hos informanterne om, at selv hvis der skabes lige ydre rammer i forhold til barslen, så bliver faderen ikke mere involveret. Hvis faderen ikke afholder sine øremærkede barselsuger, kan det have flere konsekvenser for moderen. Hun kan blive dårligere stillet i forhold til at kunne afholde den traditionelle lange barsel, eftersom de øremærkede uger ikke kan overføres mellem forældreparterne. Moderen kan også få sværere ved at forhandle og opnå en mere ligestillet fordeling af barslen, hvis faderen ikke vil benytte de tildelte uger og involvere sig i barslen.

7.1.4 Kvindens biologiske behov for barsel

Vi ser i sammenhæng til de førnævnte diskurser om moderen som primær barselstager og som den omsorgsgivende også en diskurs om kvindens biologiske behov, der får betydning for hendes rolle i barslen. Derved ser vi en beskrivelse af en grundlæggende biologisk skævvridning mellem kønnene.

Beate gør opmærksom på, at der er flere aspekter at medtænke i forbindelse med reguleringer på barselsområdet. Hun nævner den biologiske forskel mellem mænd og kvinder i forbindelse med graviditet, fødsel og amning som aspekter, der bør medtænkes. Selvom vores informanter alle siger, at de ønsker øget ligestilling, udtrykker de samtidig en skævvridning i forældreparternes biologiske andel, der ikke kan kompenseres for.

Informanterne beskriver, hvordan den biologiske forskel mellem kønnene både kan stille mødre bedre på nogle områder men samtidig være udfordrende. Cecilie beskriver, hvordan kvinderne har en biologisk tilknytningsmæssig fordel i at have båret og født barnet. Det er en stor forskel på kønnene og mellem forældreparternes udgangspunkter i forbindelse med at få et barn. Denne forskel mener informanterne samtidig, at der muligvis kan kompenseres for, ved at faderen inddrages tidligt i barnets liv efter fødslen. Beate nævner specifikt behovet for at skabe "et øjeblik der ligesom er deres" for faderen og barnet, hvor de er alene sammen og eksempelvis pusler (Bilag 4, Beate). Samtidig peger de fleste informanter dog på en ulighedsskabende ulempe for kvinden som den gravide og fødende, idet der ligger et fysisk restitutionsbehov, som manden ikke har. Beate belyser, hvordan både moderens

restitutionsbehov samt hendes mulige rolle som den ammende sætter nogle særlige tidsmæssige rammer og begrænsninger omkring barslen. Beate fortæller følgende:

[...] så sent som i går (latter), der sagde jeg til min kæreste, altså det er fint med mig, du får bare de første elleve uger af barnets levetid, det skal da slet ikke være det altså. Og så sådan, men det kan jeg jo ikke. Nej, præcis det kan du ikke (Bilag 4, Beate).

I ovenstående citat fortæller Beate os om en samtale, hun har haft med sin kæreste. I samtalen leger hun med de givne forudsætninger, de forskellige parter har og sætter dermed forholdet mellem forældreparterne på spidsen. Det, Beate peger på, er blandt andet den fastlåsthed, der ligger i moderens rolle som den gravide, fødende og ammende part. Beate udtrykker, at det er styrende for, hvornår moderen har brug for at være på barsel med barnet, både for barnet og for sin egen skyld. I den forbindelse sætter Beate spørgsmålstejn ved, hvor meget ligestilling der kan opnås på barselsområdet, netop fordi parterne har grundlæggende forskellige forudsætninger qua de biologiske forskelle mellem kønnene. Selv hvis der kommer en diskursændring om fordelingen af barselslængden mellem forældreparterne, er der med udgangspunkt i Beates udtalelser alligevel fastlagt en grundlæggende tidsmæssig fordeling. Hun ser et behov for, at det er moderen, der har den første del af barslen umiddelbart efter fødslen. Det viser, at der for moderen er et grundlæggende biologisk ansvar for at føde og amme, som igen påvirker hendes handlemuligheder i fastlæggelsen af barslen. Der ses derfor i barslen en forhandling mellem diskursen om kvindens grundlæggende biologiske behov og et ønske om en mere ligestillet barsel, hvor der er nogle biologiske behov, der får betydning for, hvordan ligestilling kan forhandles i praksis.

7.1.5 Er børn en selvfølgelighed eller et tilvalg?

Beate skitserer to forskellige diskurser om at få børn. Den ene beskriver hun som selvfølgeligheden i, at man skal have børn. Den anden beskriver hun derimod som det aktive tilvalg i at få børn. Vi vil i dette afsnit tage fat på de to forskellige diskurser om, hvorfor man får børn, og hvordan de kan ses koblet til forskellig viden.

Beate placerer sig selv i forståelsen om børn som et aktivt tilvalg i ens liv. Hun stiller de to forståelser op imod hinanden. De to opfattelser kan betragtes som to forskellige

sameksisterende diskurser, der omhandler grundtanker om, hvad der per automatik hører til i et liv. Beate kan siges at stille spørgsmålstejn ved en selvfølgelighed om, at man skal have børn. Hun beskriver, at hun ser nogle veninder være mindre reflekterede over det at få børn og giver udtryk for, at hun betragter sig selv som mere reflekteret i sin beslutning, både om hvorvidt hun skal have børn, samt hvornår hun skal have børn. I den forbindelse oplever vi i samtalen med Beate, hvordan hun flere gange skaber to grupperinger i hendes venindegruppe. Den ene gruppering har ifølge hendes formulering valgt "universitetsvejen", og den anden gruppe har valgt kortere uddannelser og er kommet hurtigere ud på arbejdsmarkedet (Bilag 4, Beate). Hun udtrykker, hvordan hun ser en forskel i, hvor reflekteret og informeret kvinderne i de to grupper er om beslutningen vedrørende moderskab. Universitetsgruppen beskriver hun som værende en del af hendes egen forståelse om børn som et reflekteret tilvalg. Beate beskriver den anden gruppe med betragtningen om børn som en selvfølge, hvor hun også ser, at de får børn tidligere end i universitetsgruppen.

Beate skaber et skel mellem de to gruppers vidensniveau og dets betydning for, hvornår man får børn. Hun får skabt en sammenkobling mellem viden og magt ved at give udtryk for rigtigheden i hendes egen måde at træffe beslutningen på. Hun udtrykker det *rigtige* i at have en informeret og reflekteret tilgang til valget om at få børn, og at man i det tilfælde er mere klar til at få et barn. I den sammenhæng påpeger Beate, hvordan hun selv har haft mange tanker og bekymringer, som hun giver udtryk for, at hendes veninde, der arbejder som frisør, ikke har haft. Beate understreger, at der både kan være fordele og ulemper ved disse bekymringer, og at det handler om en balance mellem at undertænke og overtænke valget om at få børn. Derved ses en bagside af viden i Beates udlægning ved, at det kan risikere at fastlåse og begrænse en i at handle.

Ifølge Beate så omfatter tilvalget af børn både kvinder og mænd. Med det understreger hun også, hvordan børn er et tilvalg for mænd, og at parterne er lige i det valg og det ansvar, som hun mener, det indebærer at få et barn. Derved er det ikke kun kvinden, som skal have et tilstrækkeligt vidensgrundlag til at træffe en beslutning men også manden. Igen ser vi, hvordan mandens ansvar i forældreskabet bliver understreget, både når det gælder barsel, som tidligere belyst, og i forhold til at træffe beslutningen om at få børn, som vi ser her. Der ligger også en magtmulighed for begge køn, da der i Beates udlægning ligger et ansvar, der deles med manden, da børn er en fælles

beslutning, som kvinden ikke kan tage alene. Det er ikke en fralæggelse af kvindens ansvar men en facilitering af en magtposition for mandens vedkommende. I selve beslutningen om at få børn ser vi den største mulighed for, at parterne er lige, da undfangelsen af et barn netop kræver begge parter. Under graviditeten og efter opstår de biologiske skævvridninger, der danner grundlag for potentielt ulige magtmuligheder, som vi tidligere har benævnt.

7.1.5 Opsummering vedrørende diskurser om kønsroller og barsel

I det ovenstående har vi belyst forskellige diskurser, vidensforståelser og magtpåvirkninger, som vi har set, gør sig gældende i forhold til kønsroller og barsel.

Vi har belyst en diskurs om kvinden som primær barselstager, der indebærer en forståelse af, at det er kvinden, der går på barsel, og at det ikke er noget, mænd gør. Ydermere har vi belyst, hvordan der kan ses diskurser relateret til forælderrollerne for henholdsvis moderen og faderen. Her så vi en diskurs om faderen som den sjove forældre og moderen som den omsorgsgivende. I den forbindelse kom vi ind på disse diskursers rødder i opdragelsen af piger og drenge, og hvordan der tidligt i livet opstilles forskellige forventninger til kønnene.

I forbindelse med diskursen om moderen som den omsorgsgivende forældre kan der ses en sammenhæng til diskursen om kvinden som primær barselstager, hvor de to diskurser kan ses at forstærke hinanden og danne en fælles forståelse af kvinden. Denne forståelse går på kvinden som den, der bruger mest tid med barnet.

Dernæst har vi berørt diskurser om den ideelle ligestillede barsel. Den ene er opfattelsen af, at familier skal have en autonomi til selv at vælge barselsfordeling, som står i konflikt med en diskurs om den nye orlovsmode som et nødvendigt magtteknisk incitament for, at fædre i højere grad involveres i barslen. I relation til den ligestillede barsel er vi kommet ind på de biologiske forskelle, der utvivlsomt er mellem kønnene, og som blev eksemplificeret gennem en diskurs om kvindens biologiske behov i barsel. Derudover ses det, hvordan det kan være vanskeligt at tage højde for den biologiske skævvridning i forhold til barsel og ligestilling heraf. Sluttelig kom vi ind på diskurser om børn som henholdsvis en selvfølge eller som et tilvalg, som vi så relateret til hvilken viden, der trækkes på.

Dermed har vi belyst et hav af forskellige diskurser, der relaterer sig til kønsroller og barsel. Vi ser i den forbindelse et spændingsfelt mellem dem. Diskurserne har alle sammenhæng til kønsroller og barsel men relaterer sig til forskellige aspekter, trækker på forskellig viden og implicerer forskellige hensyn i den forbindelse. I dette afsnit har vi både belyst diskurser vedrørende kønsroller og barsel ud fra biologiske og familiemæssige hensyn.

Disse forskellige, til tider modstridende, hensyn til biologiske og familiemæssige forhold understreger det holistiske billede, der kan anlægges på kønsroller og barsel, og hvordan forskellige diskurser berører varierende aspekter af barslen men samlet set influerer hinanden i et mulighedsfelt. I vores informanternes beretninger ser vi spor af disse sameksisterende diskurser om kønsroller og barsel. Vi ser, at informanterne ønsker mere ligestilling på barselsområdet mellem forældreparterne men også, hvordan de qua normativiteten i diskurser alligevel tænker, at det er moderen, der er den primære barselstager. Vi beskrev også forhandlinger mellem traditionelle diskurser og nye diskurser. Her belyste vi, hvordan det i praksis kan være svært at bryde med den magt, der ligger i normen og traditionen om moderen som den primære barselstager og skabe en ny rollefordeling mellem forældreparterne. Gennem vores informanternes beretninger så vi, hvordan forældrerollerne i høj grad konstituerer hinanden og gør det sværere at træde ud af den gængse forståelse af moderen som den omsorgsgivende og faderen som den sjove.

Vi ser en gennemgående tematik i, at der ligger et biologisk ansvar hos kvinden, der kan ses som værende forbundet med diskursen om hende som barselstager. I relation til manden udtrykker vores informanter et ønske om at dele ansvaret ligeligt mellem parterne. Vi belyste, hvordan det at inddrage manden i omsorgsarbejdet omkring barnet kunne blive til et ansvar og en byrde for kvinden men også en opgave i at give plads til mandens deltagelse. Yderligere har vi behandlet, hvordan mere barsel til faderen er under forudsætning af, at manden selv vil have mere af barslen.

7.2 Diskurser om arbejde og barsel

En anden gennemgående klynge af diskurser, der gennemsyrrer de tre interviews, er forholdet mellem barsel og arbejde. Det er noget, informanterne bringer i spil på forskellige måder, hvilket vi vil dykke ned i med dette afsnit.

7.2.1 Kvinden som en risiko for arbejdspladsen

I det følgende beskriver vi en diskurs om den unge kvinde som en risiko for en arbejdsplads. Vi belyser, hvordan diskursen bunder i en selvfølgelighed om, at unge kvinder skal have børn, og at det betyder, at hun skal på barsel og væk fra sit arbejde. Derudover beskriver vi den magt, der er forbundet med diskursen om kvinden som en risiko for arbejdspladsen. Den kan få betydning for kvindens selvforståelse og skabe ulige magtpositioner mellem kønnene, da der ikke ses samme syn på manden som en risiko.

Vores informanter giver udtryk for flere arbejdsmæssige konsekvenser for kvinder i forbindelse med barsel. En af disse er i selve ansættelsesprocessen for kvinder. Beate fortæller om en snak med sin far, hvor samtalen går på ansættelse af kvinder. Ifølge hende siger han: “Ja, hvis jeg skulle kigge på dig, kvinde i en fødedygtig alder, jamen det var da nok ikke noget jeg ville gå med.” (Bilag 4, Beate). Beate siger efterfølgende, at hun i samtalen blev bekræftet i de tanker og den frygt, hun selv havde i forbindelse med at søge job. Denne frygt går på, at arbejdspladser i forbindelse med ansættelser vurderer unge kvinder uden børn som en form for risiko, og at en potentiel barsel og fravær fra arbejdspladsen allerede før ansættelse medtænkes i deres beregninger. Beate beskriver, at hun har fået et job, selvom hun er ung kvinde uden børn, men at arbejdspladsen måske har taget “en kalkuleret risiko” med hende i forhold til en afvejning af en potentiel fremtidig barsel (Bilag 4, Beate). Vi mener her, at Beate udtrykker den selvfølgelighed, der eksisterer i omgivelserne om, at unge kvinder uden børn skal have børn, og at de derfor kommer til at skulle gå på barsel og være væk fra arbejdspladsen. Denne selvfølgelighed kan ses koblet sammen med en diskurs om, at unge kvinder uden børn er risikable for en arbejdsplads at ansætte, fordi de i perioder vil være væk fra arbejdspladsen for at gå på barsel. I den sammenhæng fortæller Anna om nogle studiekammerater, der har fået børn under uddannelsen. Her blev der med andre studiekammerater snakket om, at de måske var bedre stillet til at komme ud på arbejdsmarkedet, da de har fået børn og har været på barsel.

I forbindelse med selvfølgeligheden, om at unge kvinder skal have børn, påpeger vores informanter netop et tidsmæssigt aspekt i kvindens reproduktion, som understøtter denne forventning. Både Anna og Beate kommer ind på “det biologiske ur”, og hvordan “biologien spiller en et puds”, hvilket refererer til den ramme, der er omkring kvinders fertilitet (Bilag 3, Anna; Bilag 4, Beate). Her ser vi endnu en biologisk

skævvridning mellem kønnene, hvor kvinder ses mere begrænset tidsmæssigt end mænd. Dermed ligger der biologiske forudsætninger bagved denne forståelse af den unge kvinde som snarligt reproducerende og som derefter skal på barsel.

Vi vil i denne sammenhæng argumentere for, at der er magt indlejret i diskursen om unge kvinder uden børn som en risiko for en arbejdsplads. Denne magt kan bunde i den måde diskurser konstituerer virkeligheden, og i dette tilfælde konstrueres en virkelighed på arbejdsmarkedet om, at kvinder er risikable at ansætte. Det er dermed den virkelighed, som kvinderne og arbejdspladserne navigerer i. Denne diskurs kan få betydning for kvindernes handlemuligheder i forhold til at få et job eller blive valgt fra grundet muligheden for en fremtidig barsel. Samtidig kan diskursen også have en betydning for kvindens selvforståelse og måde at tænke om sig selv i en arbejdsmæssig sammenhæng. I vores optik udtrykker Beate, at hun både ser denne diskurs hos sig selv men også hos omgivelserne hos sin far og i arbejdspladsernes overvejelser, selvom det ikke er noget, hun eksplicit selv har mødt til jobsamtaler. Beate præsenterer en forståelse af, at denne opfattelse af unge kvinder i forhold til job flourer på tværs af generationer og optræder både hos enkelte individer og i organisationer. Derved er det ikke kun arbejdspladsen, der kan opfatte kvinden som en risiko i forhold til en potentiel barsel, men også subjektet der kan tænke sig selv som en risiko.

Beate giver udtryk for, at hun ikke finder det rimeligt, at kvinder bør have disse overvejelser i forbindelse med jobsøgning. Her benægter Beate ikke, at der kan være en sandhed i denne selvfølgelighed. Hun anerkender, at det er kvinderne, der bærer børnene og typisk også går mest på barsel. Dog mener hun ikke, at det er fair, hvis det skal spille en rolle i ansættelsen. Med udgangspunkt i Beates beskrivelse kan kvindens handlemuligheder forstås som begrænsede, idet hun i arbejdssammenhænge kan blive nødt til at indordne sig under præmisserne på arbejdsmarkedet. Vi ser derfor en bekymring hos vores informanter i forhold til den kobling, de beskriver mellem deres køn og potentielle barsler, og hvilken betydning det kan have for ens ansættelsesmuligheder. Samtidig kommer det til udtryk, hvordan de ikke ser nogle forhandlingsmuligheder, da de har en opfattelse af, at der ligger en vis sandhed i denne forventning til unge kvinder om, at de skal have børn. De synes derfor at have accepteret, at det er noget, de skal medtænke i arbejdsovervejelser.

Vores informant Anna er ligeledes optaget af, hvordan unge kvinder er stillet i forhold til arbejde. Hun giver udtryk for samme opfattelse som Beate, nemlig at unge kvinder er stillet dårligere i jobsøgning, fordi der er en forestilling om, at de skal have børn og i den forbindelse skal på barsel. Dog beskriver Anna også en mulig løsning til, hvordan man måske kan bløde op for denne forestilling:

Nu er det jo min egen forestilling om, hvad det kan komme til at påvirke i fremtiden med jobmuligheder fordi før, hvis det var sådan, at der var flere uger, der var øremærket til kvinden, så var man ret sikker, at hvis man vælger en kvinde frem for en mand, så kommer hun til at være væk i længere tid, end manden gør. Når man begynder at sætte det mere lige, [...] at det ikke bliver mere attraktivt at ansætte mænd, at det bliver sådan lige... lige attraktivt at ansætte kønnene (Bilag 3, Anna).

Anna udtrykker en forventning om, at man ville kunne udligne den ulempe, hun ser, unge kvinder har i forhold til at opnå ansættelse ved netop at dele barslen ligeligt mellem forældrene, så de kan ses lige godt eller dårligt stillet med hensyn til barsel og job. Heri ligger også en opfattelse af, at børn ikke vil påvirke mændenes mulighed for at være på arbejdspladsen i samme grad som kvinder. I den forbindelse ser vi, hvordan de to køn kan være i forskellige magtpositioner i forhold til arbejdsmarkedet og ansættelser. Dette ser vi netop grundet den diskurs, vores informanter udtrykker, der omfatter kvinden, men som ikke gør sig gældende for manden i samme grad. Derved beskrives ulige forudsætninger for mænd og kvinder, der relaterer sig til en potentiel ansættelse. Manden får en anden status, hvor han anses som værende en mere stabil arbejdskraft, fordi forventningen til ham er, at han ikke i samme grad som kvinden vil være fraværende fra sit arbejde for at være på barsel. Magt kan her komme til udtryk gennem forskellige muligheder for kvinder og mænd og en vurdering af, hvad det normale er for dem i forhold til barsel.

Manden får en mere bred magtposition, eftersom han af arbejdspladsen ikke tænkes ind i det omsorgsansvar, som barslen er. Derimod ser vi, at forventningen til kvinden netop i høj grad omfatter, at hun tager stor del i ansvaret for barnet i barselsperioden. Den selvfølgelighed skaber en mere fastlåst magtposition for kvinden, hvilket Beate illustrerer for os ved at udtrykke, hvordan hun var *heldig* i sin ansættelse, at de tog en kalkuleret risiko med hende. Igen ser vi her, hvordan kønnene diskursivt bliver sat

overfor hinanden og bliver hinandens modsætninger, ligesom vi så det illustreret i forhold til diskurserne om deres forskellige forældreroller. Her ser vi en opfattelse af mandens status som stabil, som får sin betydning i kontrasten til opfattelsen af kvinden som en kalkuleret risiko.

7.2.2 Væk på barsel - Væk fra arbejdsmarkedet

Vi vil nu belyse, hvordan diskursen om moderen som primær barselstager kan have konsekvenser for kvindens løn og bidrage til en økonomisk skævvridning mellem kønnene, der ikke falder til kvindens fordel. Her ses en gennemgående diskurs om, at man er væk fra arbejdsmarkedet, når man er på barsel og går glip af flere goder som penge og erfaring.

Informanterne beskriver en arbejdsmæssig konsekvens af barsel, efter at man som kvinde er blevet ansat. Cecilie beskriver i den sammenhæng, hvordan det kan have konsekvenser for kvinders løn og muligheder på jobbet, når man har været væk på barsel:

Der er jo det her med kvinder, ja jo i og med at man er væk fra arbejdsmarkedet, så stiger du måske ikke det procent, du skal stige i året i løn. [...] Jeg tror også måske, at man kan... blive forbigået for nogle ting, fordi du har været væk i en periode, og fordi du også lige skal komme ordentlig ind i rutinen igen på arbejdet og sådan noget (Bilag 5, Cecilie).

Hun fortæller om sammenhængen mellem, at man som kvinde er væk fra arbejdspladsen i forbindelse med barsel og dermed ikke opnår anciennitet i denne periode, hvilket hun kæder sammen med, at kvinder derfor får mindre i løn. Cecilie giver implicit udtryk for, at der opstår en form for økonomisk straf ved at gå på barsel for kvinden i, at hendes løn kan stagnere. Det kan være med til at forstærke positioner af ulighed og magt mellem kønnene, da manden i kraft af diskursen om moderen som den primære barselstager ikke ses omfattet af samme forventning som kvinden om at gå på barsel.

I relation til Cecilies forklaring, om at barsel på flere måder har en indvirkning på kvinders arbejdsliv, kan det ses, at diskurser om kvinden som barselstager kan have en normativ magt. Vi har tidligere belyst, hvordan der kan ses diskurser om kønsrollerne og særlige kønsforventninger relateret til dem. Her kom vi ind på diskursen om, at det er kvinder, der går på barsel, og at det ikke er noget, mænd gør. Magten kan fungere korrigerende ved, at kvinder på forhånd tænker på barsel og effekten af den i forhold til deres arbejde, inden barsel reelt er aktuelt for dem. Kvinderne kan ses at indordne sig den diskursive norm til dem som barselstagere og acceptere præmissen om, at det vil få arbejdsmæssige konsekvenser for dem.

De arbejdsmæssige konsekvenser, som Cecilie påpeger ved barsel, skaber ikke nødvendigvis et økonomisk incitament eller gør det attraktivt for manden ud fra et karriereperspektiv at involvere sig i barslen på linje med kvindens involvering. Dette kan være med til at reproducere diskursen om kvinden som barselstager og kan muliggøre økonomiske skævvridninger mellem kønnene. Dermed er det blevet beskrevet, hvordan der både kan ses en forskel mellem kønnene i deres magtposition ved ansættelse og senere ved deres lønmuligheder set i lyset af barslen.

7.2.3 Den gode mor kontra den gode arbejder

I det følgende vil vi belyse forhandlingen mellem diskursen om den gode arbejder og den gode mor. De to roller indebærer bestemte normer, der kan gøre det vanskeligt at forene dem. I den forbindelse peger vores informanter på to forskellige niveauer af ansvarliggørelse, hvor vi både ser en ansvarliggørelse af det arbejdende individ, men også hvordan arbejdspladsen har et ansvar i at sikre en god overgang mellem og forening af arbejde og privatliv. Barsel bliver her til en forhandling af, hvor meget tid man har råd til at bruge på de to områder for stadig at opfylde rollerne.

Flere informanter beskriver, hvordan der kan ligge en udfordrende dynamik i skiftet mellem barsel og arbejde. Det bliver både beskrevet i relation til økonomiske konsekvenser men også i forhold til, hvordan det kan ses som et vanskeligt skift mellem rollen som arbejder og rollen som mor.

Cecilie udtrykker, hvordan hun ser, at rollen som mor indebærer store forandringer i ens liv:

[...] jeg tror også noget jeg personligt godt kunne føle mig lidt skræmt over det er også den der nye rolle man også skal til at træde ind i, øh når man bliver mor fordi det er jo nok nogle helt andre prioriteter jeg forestiller mig, øh man får i livet, og så er der måske ikke lige så meget tid til at være sammen med sine venner og se sin familie og gå ud i byen og hygge sig og sådan noget. [...] det tror jeg måske godt jeg kan have lidt svært ved at skulle, skulle finde mig helt tilpas i den nye rolle (Bilag 5, Cecilie).

Cecilie peger på nogle tids-, værdi- og prioriteringsmæssige forandringer, som hun ser moderrollen indebærer. De andre informanter fremhæver også hvor stort et ansvar og en forpligtelse, det er at få et barn, og hvordan det er en stor livsomlægning at blive forældre. Ideen, om hvordan man er en god mor, kommer hos Anna og Beate også til udtryk ved en holdning om, at man bør bruge tid med og prioritere sit barn. Beate siger i den sammenhæng, at man ikke skal være "sattelitforælder" (Bilag 4, Beate). Dermed påpeger vores informanter vigtigheden i en forældres nærhed med barnet, at man skal være tæt på hinanden, og at barnet skal vide, at det kan regne med dets forældre. Derudover lægger de vægt på, at man som forældre skal kunne tilsidesætte sine egne behov og fokusere på barnet.

Den rolleændring, som bliver beskrevet, kan ses som udtryk for samfundsmæssige normer om, hvordan man skal være mor. Som led i disse normer kan der formuleres en diskurs og en forståelse om, at man som mor bør prioritere sit barn. I selve præmissen bag barsel er det tiltænkt, at man fuldt ud skal kunne fokusere på sit barn ved, at man bliver betalt og derfor ikke skal arbejde. Barsel tilskynder dermed til, hvordan forældres prioritering skal være. Den prioritering, Cecilie peger på, handler også mest om prioritering af tid med barnet.

Fælles for vores informanter er en bekymring for, i forbindelse med potentielle barsler, at være væk fra arbejdsmarkedet og komme bagud i arbejdsregi qua den tidsmæssige prioritering af barnet. Beate fortæller om sin bekymring gennem et eksempel fra sit eget liv, hvor hun beskriver en venindes tanker vedrørende barsel og arbejde:

Øh og det var bare tydeligt for hende hvor, hvor langt væk hun jo egentlig var kommet fra det, som hun forlod. Øhm og lidt en bekymring om - Okay så det skal jeg jo tilbage til. På et eller andet tidspunkt, der skal jeg jo

være opdateret på rigtig mange ting igen, for at jeg overhoved kan opretholde øh mit erhverv øhm (Bilag 4, Beate).

Beate udtrykker en bekymring omkring, hvordan det kan være vanskeligt at komme tilbage i arbejde efter en barsel, fordi tiden ikke har stået stille. Der er sket udvikling på arbejdspladsen og i ens fag, mens man selv har været væk, som man ikke er opdateret på. Dermed ser Beate det som en udfordring som kvinde at være væk fra arbejdsmarkedet, og i sit eget tilfælde forsøger hun at imødekomme denne bekymring ved at opbygge erfaring forinden en barsel for, som hun siger, at: “have noget og bygge videre på” (Bilag 4, Beate). I Beates udtalelser mener vi, at det bliver tydeligt, hvordan arbejderen som subjekt kan have bekymringer, der relaterer sig til, hvad de tænker, der har værdi og værdsættes på arbejdsmarkedet. Vi vil argumentere for, at dette kan ses som subjektets internalisering af normer om *den gode arbejder*. Det er normer, der handler om at være opdateret fagligt, at opbygge erfaring og anciennitet og generelt at kunne følge med udviklingen. Med udgangspunkt i Beates udsagn beskrives det, hvordan det er den enkelte arbejder, der skal gøre sig overvejelser om, hvordan man stiller sig attraktivt for arbejdsmarkedet. I den sammenhæng kan der argumenteres for, at det enkelte individ bliver ansvarliggjort som arbejder i at kunne følge med og i tilfælde af fravær kunne kompensere arbejdsmæssigt, når man kommer tilbage fra barsel.

Cecilie udtrykker en lignende bekymring i at komme bagud arbejdsmæssigt i forbindelse med barsel og fravær fra sin kommende arbejdsplads. I den forbindelse fremhæver hun et behov for støtte fra arbejdspladsen, når man som mor skal starte på arbejde igen samt en anerkendelse af, at det kan være en hård opstart. Cecilie peger dermed på, at arbejdspladsen også har et ansvar overfor de medarbejdere, der er mødre, og som kommer tilbage fra barsel. Det ansvar, Cecilie peger på, betragter vi som et udtryk for den magt, der ligger i positionen som arbejdsgiver over for arbejdstageren. I denne specifikke situation ses arbejdsgiveren i et stærkere magtforhold, idet det kun er dem, der kan imødekomme moderens behov som arbejder. Qua den magt er der ifølge Cecilies udtalelse et ansvar, der følger med. Her peger Cecilie ansvaret tilbage på arbejdspladsen, og hvordan de bør imødekomme mødrenes behov som arbejdere, hvorimod Beate illustrerede en ansvarliggørelse af individet. De illustrerer to niveauer af ansvarliggørelse, der kan ses som to forskellige måder at håndtere den frygt for at

komme bagud på arbejdspladsen, som de oplever. I Beates udtalelse ser vi et tydeligt fokus, der relaterer sig til normerne for den gode kvindelige arbejder og en ansvarliggørelse af subjektet. I Cecilies fokus ser vi derimod, at hun prøver at skabe en norm for den gode arbejdsplads for mødre ved at pege på en ansvarliggørelse af arbejdspladsen, og hvordan de bør være med til at skabe forandring.

I forlængelse af de to beskrevne roller, henholdsvis rollen som arbejder og rollen som mor, beskriver Beate, hvordan det kan være vanskeligt at komme tilbage i arbejderrollen, når man har været på barsel:

Bekymring om, jeg skal jo på en eller anden måde altså ja, stadigvæk være den person jeg var, men altså ja jeg tænker der var noget identitets-crash i forhold til at øh hun har hængt en hat på det at være øh arbejdende, øh og nu skulle være mor. Og de to roller var bare meget langt væk fra hinanden (Bilag 4, Beate).

Beate giver udtryk for, at rolleskiftet mellem arbejder og mor kan være vanskeligt at navigere i. Hun formulerer en forståelse af, at de to roller er vidt forskellige. I den forbindelse fremhæver hun senere, at det netop er, fordi rollerne værdimæssigt divergerer. Her kommer Beate ind på, at der i forhold til arbejde er økonomiske hensyn at tage højde for, mens rollen som mor i højere grad relaterer sig til blødere værdier. Beate nævner omsorg, nærhed og tryghed som afgørende værdier ved moderrollen, som hun forstår den. Hun ser en uoverensstemmelse i, at snak om barsel ofte kommer til at handle om arbejde, økonomi og lignende, men at perioden samtidig handler om andre ting. Hun udtrykker dermed, at rollen som arbejder og rollen som mor indebærer forskellige værdier, der kan betragtes som hinandens modsætninger samt indebærer bestemte normer, som det kan være svært at forene. I den forbindelse fremhæver Beate en samtale, hun har haft, hvor overvejelser om barsel, men også sygedage og ferieafholdelse inden barsel, bliver nævnt som potentielle irritationsmomenter og bekymringer for en arbejdsplads. Det, at rollerne som henholdsvis arbejder og mor er svære at forene i Beates udlægning, kan ses som et udtryk for, hvordan de to roller konstituerer subjektet på forskellige måder og trækker på forskellige diskurser. Rollen som arbejder kan ses sammenkædet med en prioritering af sine forpligtelser til arbejdspladsen og at være opdateret fagligt. Rollen som mor indebærer, som tidligere

nævnt, en prioritering af barnet, hvilket kan ses sammenkædet med forståelsen af moderen som den omsorgsgivende og som primær barselstager. Dermed kræver begge roller en tids- og energimæssig prioritering, hvilket kan gøre det svært for subjektet at forene de to roller.

Den vanskelige situation i at forene rollerne som arbejder og mor, som Beate beskriver, er ligeledes blevet belyst i forskningen (Introduktion til feltet - Arbejde og mødres barsel). Morgenroth & Heilman har netop påvist, hvordan det kan være svært for kvinder at lykkes med at forene de to roller, eftersom de begge kræver en høj grad af prioritering og engagement fra kvinden (2017). Morgenroth & Heilmans studie påviser tværnationalt, hvordan arbejdende mødre står i et prioriteringsdilemma, hvor det beskrives som, at de uanset hvad vil komme til at nedprioritere et område og blive vurderet negativt af sig selv og andre i forhold til den nedprioritering (2017). Dermed taler Beate sig ind i en større tendens, der ifølge ovennævnte studie gør sig gældende mere generelt for arbejdende mødre.

I det ovenstående har vi beskrevet de forskellige roller som henholdsvis arbejder og mor. Vi har ligeledes forklaret, hvordan de to roller bunder i forskellige interesser og dermed tager hensyn til forskellige ting. Generelt i samtalerne med vores informanter ser vi en grundforståelse af, at man skal have et arbejde. Det kan betragtes som en selvfølgelighed, der danner grundlag for vores samfund. Vi ser også en forståelse af, at selvom man bliver forældre, så er udgangspunktet, at man skal tilbage på arbejde efter en barsel. Dermed bliver der stillet krav til, at man skal kunne være begge dele - både forældre og arbejder. I det ovenstående har vi ligeledes åbnet op for, hvordan begge roller er en del af nogle højspændte normative felter, hvor der er diskurser og normer for *den gode arbejder* såvel som *den gode mor*.

En generel tendens, vi kan spore i samtalerne med vores informanter, er en afvejning af de individuelle forhold, der kan gøre sig gældende for den enkelte familie. Dette gælder eksempelvis, hvor lang barsel skal være for forældrene i forhold til at *være klar* til at starte på arbejde, eller for barnet i forhold til at *være klar* til at starte i institution. De nævner alle, at det er en individuel vurdering af, hvornår man er *klar*, og at man skal have dagligdagen til at fungere. Samtidig ser vi, at vores informanter refererer til de velkendte rammer omkring barselslængde. De udtrykker alle, at den optimale længde for barsel nok passer meget godt med omkring et år, hvor forældrene herefter

kan gå på arbejde og barnet være i institution. Her ser vi, hvordan vores informanter udtrykker et behov for at forhandle barselslængden med udgangspunkt i subjektets individuelle behov. Samtidig ser vi dog, hvordan resultatet af deres forhandlinger vender tilbage til den traditionelle forståelse af barselslængden, idet de refererer til en tidsmæssig ramme, som er den allerede eksisterende. I den sammenhæng kan der argumenteres for, at informanterne trækker på den viden, de har til rådighed i forbindelse med barselslængde, som er den velkendte tidsmæssige ramme omkring barslen.

Den optimale længde på barsel eksemplificerer også en beslutning, hvor de forskellige værdier som den gode arbejder og den gode mor kan komme til udtryk. Det kan være en forhandling af, hvor meget tid man føler, man har råd til at kunne bruge med sit barn, hvis man også skal være den gode arbejder. Det kan ses som et udtryk for en forhandling mellem diskursen om familiens autonomi og ret til selv at vælge den optimale barselslængde mod de ydre krav fra arbejdspladsen og lovgivningens rammer.

7.2.4 Barsel som fritid fra arbejde

I det nedenstående vil der blive præsenteret en diskurs om arbejde og barsel som hinandens modsætninger. Det ses ved, hvordan barsel hos vores informanter betragtes som fritid fra ens lønnede arbejde. I det følgende illustrerer vi en tendens hos vores informanter til at fokusere barslen i et hyggeligt idealbillede i modspil til et skrækscenarie om en ensom barsel.

I vores informanters fortællinger ser vi en gennemgående forestilling om barslen som noget hyggeligt. Anna beskriver, hvordan hun tænker, at barsel kan være en "hyggelig tid": "[...] man har flere uger, hvor man ikke skal tænke på alt muligt andet, arbejde og stress med andre ting, men bare skulle tænke på, at man skal bare være sammen med sit barn." (Bilag 3, Anna). Annas udtryk om *bare* at skulle være sammen med sit barn indikerer en forståelse hos hende om, at det både kan være rart udelukkende at koncentrere sig om én ting, men samtidig hvordan barslen måske i forhold til arbejdsbyrden ikke svarer til at gå på arbejde. Beate kommer ligeledes ind på, hvordan hun vil håbe, at barsel kan være i forhold til at engagere sig i nogle sociale aktiviteter som mødregruppe, babysvømning samt besøg af og hos bedsteforældre og veninder. Disse kan forstås som hyggelige aktiviteter, som kan være en del af en barsel. Samtidig

gør Beate os opmærksomme på, at det er hendes forhåbning og det idealbillede, hun har af barselsperioden. Cecilie giver udtryk for, at barsel i hendes optik kan være hyggeligt for en kortere periode. Hun siger:

Jeg tror det der med at man får tid til bare at være alene og lære sit lille barn at kende også og ... og ja og også jeg er heller ikke så karriereminded at jeg ikke også godt kan lide at have lidt fritid og gå og pusse om huset derhjemme og... og sådan lave lidt ting og også få (tænkepause) få lidt ro til lige og falde ned igen (Bilag 5, Cecilie).

I citatet giver Cecilie udtryk for en opfattelse af barselsaktiviteter i hjemmet som at "pusse", hvilket igen understreger det potentielt hyggelige element i barslen. Vores informanter har ikke selv prøvet at være på barsel og har derved ikke egne erfaringer at trække på, der kan danne viden og baggrund for deres syn på barslen. Alle tre informanter tegner et billede af barslen, som kan være genkendeligt fra diverse populære medier og film. Det kan forstås som et glansbillede af barslen, der er kendetegnet ved en mor med overskud, hvor der er tid og energi til at engagere sig i hyggelige aktiviteter. Det er viden, hvor man ikke nødvendigvis selv behøver at opsøge specifik viden om barsel eller graviditet men kan få præsenteret et ideal gennem film, serier eller via sociale medier. I forlængelse af det ideal kan der ligge en diskurs om barsel som fritid og derved det modsatte af at arbejde. Her kan en betragtning være, at der i lyset af denne diskurs om barsel som fritid skabes bestemte handlemuligheder for subjekterne. Her ligger en normativitet omkring barslen, da en forventning til moderen bliver, at hun i dette idealbillede skal være en mor med overskud og plads til hygge og sociale aktiviteter under barslen. Derved bliver fokus på, hvordan barslen skaber mulighed for fritid. Anna beskriver netop om en potentiel barselsfordeling mellem hende og kæresten, at den også kommer an på, hvem der har mest brug for "noget tid for sig selv" og afslapningstid fra arbejde (Bilag 3, Anna).

Vores informanter maler dog ikke udelukkende et rosenrødt idealbillede af barselsperioden. Både Beate og Cecilie udtrykker bekymring for, at barselsperioden for en mor også kan risikere at blive ensom. I den forbindelse trækker Cecilie på et

konkret eksempel fra sin omgangskreds. Cecilie udtrykker sin bekymring på følgende måde:

Jeg tror i hvert fald godt man kan ende med at blive ensom, fordi man er jo meget alene sammen med et lille barn, du jo ikke kan snakke med eller... eller sådan ja. De giver jo ikke så meget tilbage til en (Bilag 5, Cecilie).

I forbindelse med ovenstående citat udtrykker Cecilie, at hun for en kortere periode tænker, at barsel kan være hyggeligt, men at hun selv forestiller sig at kunne blive udfordret og opleve sig ensom i en længere barsel. Cecilie peger dermed på, at hvis man ikke opnår glansbillede-barslen og er involveret socialt, så risikerer barslen at blive ensom. Dette illustrerer, at informanterne både beskriver et idealbillede og et skrækscenarie om barsel. Ud fra deres beskrivelser vil vi argumentere for, at de to scenarier for barsel kan være med til at forstærke hinanden, da de netop bliver hinandens modsætninger; idealbilledet med det aktive sociale liv og skrækscenariet om den ensomme barsel. Skrækscenariet kan være med til at bekræfte og styrke idealbilledet, den tilhørende diskurs og normative magt forbundet hermed.

Vi ser en tendens i vores informanternes beretninger, hvor henholdsvis idealbilledet og skrækscenariet er informeret af forskellig viden. Det idealbillede, som informanterne beskriver, læner sig op ad en fremstilling, som man kender det fra populærkultur med fokus på det hyggelige element i barslen. Vi ser derimod, at skrækscenariet, som de beskriver, er informeret af erfaringer fra bekendte. Dermed er den viden, de trækker på af forskellig art. Dette finder vi interessant, da det netop kan understrege den store indflydelse og magtpåvirkning, som vi oplever fra diverse medier i dag. I informanternes beretninger om barsel ser vi, hvordan det bliver en fusionering af viden fra forskellige områder, som tilsammen udgør de forståelser, de udtrykker om barsel.

I deres opfattelse af barsel bliver der her lavet en sontring mellem at være på arbejde og at tage væk fra arbejde for at gå på barsel. I denne diskurs ligger en forståelse af, at barsel er fritid fra ens arbejde og en hyggelig periode med sociale aktiviteter. Dog er der risiko for, at det også kan blive ensomt, hvilket er det skrækscenarie, der beskrives, hvis man ikke har barsel inden for idealbilledet.

7.2.5 Opsummering vedrørende diskurser om arbejde og barsel

I det ovenstående har vi belyst forskellige diskurser, vidensforståelser og magtpåvirkninger, som vi har set, gør sig gældende i forhold til arbejde og barsel.

Først har vi belyst, hvordan der er en diskurs og forståelse af kvinden som en risiko i arbejdsmæssig sammenhæng, fordi hun potentielt skal på barsel. Vi har behandlet, hvordan denne diskurs kan have en indflydelse på kvindens ansættelse både i forhold til at blive valgt fra grundet potentielt kommende barsler samt i forhold til, hvordan kvinden forstår og tænker om sig selv i arbejdssammenhæng. Derudover har vi belyst, hvordan der er en diskurs om, at når kvinden er væk på barsel, så er hun væk fra arbejdspladsen, hvilket får arbejdsmæssige konsekvenser herunder færre lønstigninger grundet fravær under barsel.

Vi har også berørt det vanskelige rolleskift, der er for kvinden i forbindelse med barslen. Her står hun i konflikten mellem rollen som den gode moder med en prioritering af barnet men skal samtidig vende tilbage i rollen som den gode arbejder. Det kan være svært at forene og balancere de forskellige hensyn, der ligger i de to roller. Til sidst har vi taget fat i, hvordan der ses en diskurs om barsel som fritid fra arbejde og som en hyggelig, afslappende aktivitet. Dog er der i den forbindelse også et skrækscenarie om en ensom barsel.

Disse diskurser om arbejde og barsel ses forbundet med diskursen om moderen som den primære barselstager, hvor denne naturalisering af kvindens omfattende rolle i barselsperioden får arbejdsmæssige konsekvenser for kvinden.

7.3 Sammenfatning vedrørende diskurser om barsel

Vi har nu med afsæt i en foucauldiansk forståelsesramme analyseret vores tre informanternes forståelse af barsel i lyset af den nye lov om øremærket barsel til medforældre. I denne analyse fandt vi to overordnede diskursive formationer om indholdet af deres forståelse af barsel, som er henholdsvis diskurser om kønsroller og barsel og diskurser om arbejde og barsel.

Disse forskellige tråde i analysen har sammenfattende ledt os til betragtningen om, at i nærliggende speciale er kvinders forståelse af barsel præget af flere centrale diskurser. Vi ser en grundlæggende betragtning om, at det er moderen, der går på barsel, og at det ikke er noget, fædre gør i samme omfang. Dette har vi beskrevet som

en traditionel diskurs, hvor vi ser, at vores informanter gennem forhandling forsøger at bryde op med denne diskurs. Samtlige informanter formulerer et tydeligt ønske om, at fædre involveres i højere grad i barslen, end det har været tilfældet indtil nu, og udtrykker dermed generelt tilfredshed med lovgivningen. Dog udtrykker de samtidig en ambivalens med lovgivningen, idet de ønsker fleksibilitet for den enkelte familie i forhold til barslen men gerne ser, at denne fleksibilitet fører til en mere ligelig fordelt barselsperiode.

Diskursen om moderen som primær barselstager danner baggrund for bestemte kønsforventninger, der gensidigt konstituerer hinanden, og som kan være med til at opretholde status quo på barselsområdet. Vi ser, at vores informanter både ønsker at bryde op med den traditionelle diskurs men samtidig også er præget af den, hvilket understreger, at man ikke kan stå uden for diskurser men kan skabe en udvidelse af disse over tid.

Vi ser en stor optagethed hos vores informanter af barsels betydning for arbejdslivet, samt hvordan kvinder, qua diskursen om moderen som primær barselstager, kan blive værre stillet end mændene i forhold til ansættelsesmuligheder og løn. Det ser vi illustreret gennem diskursen om kvinden som en risiko for arbejdspladsen, der kan skabe ulige magtpositioner mellem kønnene, da der ikke er samme norm om, at manden skal på barsel.

Det er blevet tydeligt i vores analyse, at ligestilling set i forhold til barsel kan omfatte flere forskellige områder; Arbejds-mæssigt, familiemæssigt og biologisk. De stiller forskellige betingelser op og omfatter forskellige hensyn, som alle sammen gør sig aktuelle i relation til barsel. I den forbindelse har vi også beskrevet, hvordan moderen kan have forskellige roller som henholdsvis arbejder og mor, og at disse roller kræver noget værdimæssigt forskelligt. Det kan derfor være vanskeligt at udfylde begge roller. Vores informanter forstår ansvaret for at sikre gode rammer for den arbejdende mor forskelligt, hvor der både bliver fremhævet individets ansvar men også et ønske om en ansvarliggørelse af arbejdspladsen. Samtidig ser vi en forståelse hos vores informanter, hvor arbejde og barsel bliver stillet op som hinandens modsætninger, og hvor det lønnede arbejde vurderes at have større værdi.

Vi har dermed fået et indblik i tre kvinders forståelse af barsel, som vi har belyst og beskrevet gennem et fokus på diskurser, videnssystemer og magtpåvirkninger.

8.0 Diskussion

Specialets diskussion vil være opbygget på følgende måde.

Indledningsvist vil vi diskutere ligestilling ud fra tre kerneområder, som vi opstillede i vores analyse, netop de biologiske, de arbejdsmæssige og de familiemæssige hensyn i forbindelse med barsel. Dernæst vil vi diskutere, hvilke bidrag og begrænsninger vores anvendelse af Foucaults tænkning vedrørende diskurser, viden og magt har haft i at belyse kvinders forståelse af barsel i lyset af den nye orlovsmode.

Afslutningsvis vil vi diskutere sammensætningen af vores informantgruppe, vores metodiske greb samt evaluere på metodiske overvejelser.

8.1 Barsel - mere end ligestilling?

Den Store Danske Encyklopædi definerer begrebet ligestilling som det, at forskellige befolkningsgrupper bliver stillet lige i forhold til blandt andet løn, politisk indflydelse og uddannelse. I den forbindelse kan der skelnes mellem et mål om at skabe lige muligheder, hvor man fjerner formelle og uformelle hindringer, eller om en faktisk lighed, hvor der skabes en resultatlighed (Den Store Danske, 2021). Ifølge Borger.dk er der formelt set ligestilling mellem kønnene gennem diverse lovgivninger for at sikre lige muligheder og rettigheder for kvinder og mænd i Danmark (Borger.dk). EU prøver politisk at fremme ligestilling mellem kønnene gennem den nye lovgivning om øremærket barsel til medforældre i en erkendelse af, at der stadig er mange ulighedspunkter mellem kønnene (Europa-Kommissionen; Conradsen, 2020).

De ovenstående definitioner af ligestilling betragter vi som eksemplificering af diskurser om, hvad ligestilling er, som det kommer til udtryk i en dansk og europæisk sammenhæng. I vores diskussion vil vi bringe disse definitioner med videre i et samspil med fund fra vores analyse. I analysen så vi, at der er biologiske, arbejdsmæssige og familiemæssige hensyn at tage højde for i at ligestille barslen. De arbejdsmæssige hensyn går i høj grad på at ligestille kvindernes arbejdsmuligheder med mændene. De biologiske hensyn er for at tilgodese, hvad kvinden skal gøre inden, under og efter fødslen, som manden ikke kan være en del af. De familiemæssige hensyn er for at inddrage faderen mere og ændre ved rolleforventninger mellem kønnene.

8.1.1 Forskellige formål med barsel

Fokus med den nye lovgivning på barselsområdet er at fjerne en formel hindring for, at barslen kan deles lige mellem forældre og derved være med til at øge en tidsmæssig resultatlighed på barselsområdet mellem kønnene. Den nye orlovsmodels og vores informanternes fokus på en mere lige fordeling af barselsorloven og på barslens arbejdsmæssige konsekvenser for kvinder kan sende signaler om, hvordan barsel og arbejde bliver forstået i dag. Et signal kommer her til at være, at barsel er en periode som skal overstås, så man kan komme tilbage på arbejde igen. Dette ser vi i høj grad som sammenhængende med den diskurs, vi præsenterede i analysen, hvor barsel kan blive betragtet som fritid og som en modsætning til ens lønede job på arbejdsmarkedet. Man får en økonomisk ydelse af staten, mens man er på barsel, hvilket kan sende et tvetydigt signal. Det kan indikere en anerkendelse af, at der er en vis indsats i barslen, der skal honoreres. Dog kan barselsydelsen også have konnotationer til andre offentlige ydelser som blandt andet SU, kontanthjælp og dagpenge, hvor der kan være en betragtning om, at man ikke bidrager til samfundet under barslen. Dette hænger sammen med forestillingen om, at barslen er en periode fri fra en chef og krav fra arbejdspladsen og kan samtidig ses som en underkendelse af, at der er andre krav, man skal opfylde, når man er nogens forældre. Som forældre kan man ikke afgrænse sin arbejdstid til 37 timer om ugen, men må være tilgængelig alle døgnets timer, hvilket er en arbejdsbetingelse, der ikke er øje for.

Den kritiske feministiske filosof Nancy Fraser (2016) påpeger, hvordan vores samfund i dag overser omsorgsarbejdet i hjemmet og ikke anerkender det som reelt arbejde. Et lønnet job uden for hjemmet ses derimod at have langt højere status. Fraser præsenterer en forståelse af omsorgsarbejdet, som rækker ud over det nære arbejde i hjemmet, men som eksempelvis også omfatter at tage sig af den ældre generation eller bygge fællesskabsånd (Fraser, 2016). Denne udvidede omsorgsrolle er en gennemsyrende opfattelse, som bliver styrende for, hvordan man kan være kvinde i verden inden for dette normsæt. Dermed ser vi nogle selvfølgeligheder relateret til kvindens rolle, som er blevet naturaliseret i os som samfundssubjekter. Naturaliseringen kan forstås som en måde, hvor magt kommer til udtryk, og som skaber muligheder og begrænsninger i relation til subjektet.

Nancy Fraser påpeger også, at der generelt i vores samfund skabes en skillelinje mellem social reproduktion og økonomisk produktion. Hun mener, at man skal væk fra denne distinktion for at kunne skabe en ny kønsorden, dog stiller hun

spørgsmålstegn ved, om denne ændring er forenelig med den kapitalistiske dagsorden (Fraser, 2016).

I tråd med forståelsen af barsel som værende fritid fra ens arbejde kan der ligge en vurdering af, at det ikke er lige så *hårdt* og værdifuldt at være på barsel, som det er at bruge tid på lønnet arbejde uden for hjemmet. Dette kan forstås i lyset af den traditionelle opdeling mellem kønnenes forpligtelser, hvor manden traditionelt har været forsørgeren, og kvinden stod for husholdningen. Vi finder det interessant, at vores informanter udtrykker en forståelse af, at barslen og omsorgsarbejdet ikke er en tilsvarende tung arbejdsmæssig byrde som det lønnede arbejde uden for hjemmet. Dette er i tråd med Nancy Frasers samfundsanalyse af kvindens omsorgsgivende position (2016).

Der kan argumenteres for, at denne manglende anerkendelse af omsorgsarbejdet ikke bliver ændret med den nye barselsmodel. Den nye lovgivning betragter barsel primært ud fra et samfundsøkonomisk og kapitalistisk hensyn og søger at afhjælpe de økonomiske og arbejdsmæssige skævvridninger mellem kønnene.

Kønsforsker og professor i økonomi ved Aarhus Universitet Nina Smith (2012) påpeger ud fra et økonomisk perspektiv, at kvinder er en underskudsforretning for den danske velfærdsstat i sammenligning med mænd. Hun sætter det på spidsen og udtaler, at sådan vil det være indtil den dag mænd også kan føde børn. I den forbindelse mener Smith (2012), at det i høj grad er barselsorloven, der er skyld i den økonomiske forskel mellem mænd og kvinder, fordi tendensen er, at kvinder tager størstedelen af barslen. Ud fra et samfundsøkonomisk hensyn *tjener* man ikke noget til samfundet, når man er på barsel men er derimod en økonomisk byrde (Smith, 2012; Andersen, 2020). Dermed kan man ses som værende afvigende fra den samfundsøkonomiske norm, der er om at bidrage til samfundet gennem lønnet arbejde. International forskning peger ligeledes på en tydelig økonomisk kløft mellem kønnene. En af grundene til dette er fordelingen af omsorgsarbejdet i hjemmet, og at kvinder tager mere barsel. Derved tjener kvinderne over deres livstid ikke lige så mange penge som mænd, hvor samfundet derfor også går glip af en stor økonomisk gevinst (Wodon & De La Briere, 2018). I vores analyse kommer denne opfattelse af kvindens rolle i barslen til udtryk ved diskursen om kvinden som en risiko for arbejdspladsen, fordi det antages, at hun skal på barsel og dermed væk fra sit arbejde for en periode. Vores informanter har netop en forestilling om, at de vil miste og gå glip af noget ved at være væk fra arbejde for

at være på barsel. Dette, og hvordan det kan være svært at komme tilbage på arbejde efter barsel, er store fokuspunkter hos dem.

Den løsning, som lovgivningen lægger op til for at løse skævvridningen mellem kønnene, kan derfor siges at være ud fra et kapitalistisk perspektiv på barslen. Vi ser dog på den anden side et fokus, der berører den problematik, som Fraser (2016) beskriver om værdien af omsorgsarbejde. Vores informanter beskriver, hvordan der et vigtigt arbejde i barnets første levetid om at skabe gode rammer for barnets udvikling. Beate påpeger i den forbindelse, hvordan det er interessant, at arbejde og økonomi bliver et af de mest centrale fokuspunkter, når der tales om barsel, da en anden diskurs og et andet fokus netop kunne være på barnet og dets bedste. Dette fokus ser vi repræsenteret ved såkaldte *Facebookmødre*, der forsøger at skabe opmærksomhed på omsorgsarbejdets værdi og betydning for mødre og deres børn. De er bekymrede for, hvordan mødre får mindre tid med barnet i kraft af den nye lovgivning, og hvilken indvirkning de mener, at det vil have på barnets tarv i form af eksempelvis separationsangst, tilknytningsforstyrrelse og tidlig institutionalisering. Flere af mødrene giver udtryk for, at fokus, på hvad der er bedst for barnet, går tabt i debatten om at få mænd på banen på barselsområdet. Samtidig ligger der en tydelig undertone af, at en tidsmæssig lighed af barslen ikke er med til at sikre barnets tarv. Dermed stiller de sig undrende overfor dette fokus på lighed af barslen (Barsel, Ligestilling, Øremærkning - Som IKKE er på bekostning af barnet). Mødrene giver implicit udtryk for, at det er en afvejning af, hvilken pris vi er villige til at acceptere for at bringe manden i spil, og om vi i den forbindelse gambler med barselsperioden. Derfor kan det synes sikrere at bibeholde den gamle barselsmodel og den traditionelle fordeling af barselsugerne.

Et andet formål ved barsel kan ses i at tilgodese diskursen om kvindens biologiske behov i forbindelse med graviditet og fødsel. I den forbindelse så vi, at en tematik, der dukkede op i samtalen med vores informanter, var amning. Her blev amning anskuet som en praktisk biologisk forhindring i forhold til en forening af kvindens rolle som mor og hendes rolle som arbejder. Amning er et emne, som Sundhedsstyrelsen har udformet konkrete anbefalinger om. Sundhedsstyrelsen anbefaler, at man som mor ammer sit barn, hvis det er muligt, og at man fuldammer, indtil barnet er omkring seks måneder gammel (sst.dk, 2020). Det sætter derfor et krav til kvinden om, at hun

formentlig skal være minimum seks måneder på barsel for at kunne opfylde rådet om fuldamping. Anbefalinger som denne kan betragtes som en del af et diskursivt felt relateret til, hvad der er det bedste for barnet. Det er med til at formulere nogle specifikke normer til moderens handlinger i hendes rolle som mor. Her kan der argumenteres for, at fokus ikke er på, hvad der nødvendigvis er bedst for moderen, men derimod ligger fokus på, hvordan barnets tarv sikres ud fra standarder vedrørende biologi, vitaminer og ideen om *den bedste ernæring*. Ifølge Sundhedsstyrelsen ligger der også en tilknytningsmæssig gevinst for barnet i at være tæt i interaktion med sin mor under amning (sst.dk, 2020).

Når vi behandler amning som emne i denne sammenhæng, så bliver det et udtryk for de biologiske hensyn, der også kan ligge i en barsel. Derved illustrerer det et klart formål med barslen om, at kvinden har en fysisk opgave i at sikre barnet næring på den *rigtige* måde ved at amme, som kan være svært at give videre til manden. Det kan derfor være svært at forene det biologiske formål med et samfundsøkonomisk ønske om at dele barslen så lige som muligt tidsmæssigt, hvis man samtidig skal opfylde de anbefalinger, der ses ved amning. På den måde kan der ikke opnås resultatlighed mellem kønnene på dette område, uden at man går imod, hvad der bliver opfattet som barnets bedste i forbindelse med amning. Der ses her, hvordan amning er et af de områder i forhold til barsel, hvor der stilles tydeligt formulerede mål fra officielle myndigheder om, hvad man som forældre bør gøre. Det kan blive til en diskurs om et parameter, man bør opfylde under en optimal barsel og i sit forældreskab, der skaber en meget klar skillelinje om, hvornår man er en god mor og sikrer barnets bedste.

Derved ser vi, hvordan formålet med den nye lovgivning kan forstås på forskellige måder, der stiller spørgsmålet om, hvilke rettigheder barselslovgivning, og derigennem barsel, skal sikre? Her har vi i det ovenstående illustreret tre forskellige lejre, der hver afspejler et forskelligt fokus på, hvilke rettigheder der ligger i barslen, hvad formålet er, og hvad ligestilling indebærer i en barselssammenhæng. Først det kapitalistiske fokus på øget økonomisk og arbejdsmæssig ligestilling mellem kønnene ved en mere lige fordeling af barslen. Dernæst det tilknytningsmæssige formål med hjemmets omsorgsarbejde. Til sidst det biologiske formål i at barslen skaber tid til amning af barnet.

Det afspejler, hvordan der er mange interesser involveret i, hvordan en barsel skal se ud alt efter, om man er enkelt individ eller et større samfund, der skal lave fælles

rammer. I dag er der en forestilling om, at vi lever i en fri verden med mange muligheder og stor fleksibilitet. Samtidig ser vi mange interesser, hvor der både er formelle og uformelle normer, der sætter rammerne for vores handlemuligheder. Vi ser en øget kompleksitet og normativitet i eksempelvis, at der både bliver beskrevet anbefalinger i forhold til amning og nu den nye lovgivning om barsel, der begge søger at styre forældreskabet og barslen i retning mod en standardisering ud fra en bestemt forståelse af, hvad der er *bedst*. Familielivet har altid været et normativt felt, hvor det har udviklet sig og skabt et mudret felt af normative lag. Trods en ændring af normerne over tid, ser vi stadig et fremherskende syn på moderen som den primære omsorgsgiver og ansvarshavende for familielivet. Vi søger derfor en anerkendelse af, at man, i et perspektiv der rækker på tværs af generationer, må anse kvindens funktion som fødende og som hjemmets primære omsorgsarbejder som grundlaget for den kommende generation og dermed samfundets videre eksistens. Dette kan også betragtes som et samfundsøkonomisk bidrag af væsentlig betydning. Derved, som Nancy Fraser (2016) også påpeger, er vi bagud i at anerkende det omsorgsarbejde, der ligger i hjemmet og i barslen, og hvordan det netop kan betragtes som en investering i samfundets fremtid.

De tre hensyn, vi har belyst, retter sig mod forskellige diskurser vedrørende barslens formål. Dermed kan de være svære at forene, og en ændring, der retter sig mod det ene område, kan skabe konsekvenser for et andet område. Det vanskelige bliver at forene de forskellige hensyn og finde ud af hvilke, der skal prioriteres. Den nye orlovsmode kan ses at prioritere ligestilling ud fra ét af de ovennævnte hensyn - det samfundsøkonomiske. Dermed sættes der fokus på ligestilling i én sammenhæng, og man kan spekulere på, hvilken pris det har for andre områder.

8.1.2 Uformelle og formelle rolleforventninger i barslen

Vi har diskuteret, hvordan den nye lovgivning har til hensigt at fjerne en formel hindring i at opnå en tidsmæssigt ligestillet barsel mellem kønnene og i princippet opnå resultatlighed med hensyn til barslen. Vi vil i det følgende diskutere, hvordan lovgivningen spiller sammen med de kønsforventninger, som vi har belyst i vores analyse. Vi mener netop at kunne se en forskel i, hvad de formelle lovgivningsmæssige rammer tillader, og hvad de uformelle sociale rammer lægger op til med hensyn til ligestilling og barsel.

En tidsmæssig resultatlighed på barselsområdet kan på papiret betyde en helt lige fordeling af barslen mellem forældreparterne. Dog har vi i vores analyse beskrevet, hvordan der kan ses traditionelle diskurser og normer vedrørende kønsroller, der er med til at diktere, hvordan man skal være forældre. Dette omfatter blandt andet en forståelse af moderen som den primære omsorgsgiver og barselstager. Selvom vi gennem vores informanter beskriver et begyndende opbrud med den traditionelle diskurs om moderen som den primære barselstager, ser vi fortsat en vis fastlåsthed i rolleforventningerne og opgavefordelingen mellem forældreparterne. Det kan være udtryk for, at diskursens grundlæggende struktur endnu ikke bliver udfordret. Dermed ser vi, hvordan der er traditionelle diskurser knyttet til forældreparterne, der skal gøres op med, hvis barslen skal deles tidsmæssigt lige. En del af dette er det biologiske grundlag for en tidsforskel mellem kønnene i både den nye og den gamle barselsmodel. I begge modeller ser vi, at kvinden har ret til minimum fire ugers barsel inden fødslen, hvilket mændene ikke kan få, medmindre de selv betaler for det. Her gøres der forskel mellem kønnene og forældreparterne. Denne forskel kan være udtryk for en forståelse af, at der er en forskel mellem forældreparterne, og at der bliver vurderet en vis fornuft i at tage et hensyn til kvindens biologi under en graviditet og kommende fødsel. Den nye orlovsmodel har til formål at skabe lige muligheder for at fordele barslen mellem forældreparterne, her bliver det tydeligt, hvordan det dog omfatter den del af barslen, der ligger efter fødslen. Vi ser, at der bliver anerkendt et fysisk og medicinsk behov i, at kvinden kan have orlov inden fødslen. På trods af dette ser vi ikke, at et lignende fysisk og medicinsk behov bliver afspejlet i orloven efter fødslen, da den øremærkede del til forældreparterne netop er lige stor.

Moderens fysiske restitutionsbehov har Petra Foubert (2017) en tydelig holdning om og har formuleret et løsningsforslag hertil. Foubert mener, at mødre bør have en såkaldt graviditetsorlov ("pregnancy leave") på minimum 6-8 uger efter en fødsel (Foubert, 2017). Fouberts præcise sproglige sondring kan være med til at tydeliggøre, at der ligger en biologisk forskel i, hvordan kønnene skal bruge deres øremærkede uger og en anerkendelse af, at kvinden har brug for at restituere. Ligeledes påpeger Kornfeind & Sipsma (2018), hvordan de ser et behov for, at mødre skal have minimum 12 ugers barsel efter fødslen for at tage hensyn til de fysiske og emotionelle forandringer, der gør sig gældende for kvinden.

I forhold til ligestilling og de rolleforventninger vi har til hinanden, bliver det tydeligt, hvordan der biologisk og medicinsk ikke er lige forudsætninger mellem parterne. Dette

kan derfor gøre det kompliceret at skabe en resultatlighed i forældreparternes afholdelse af barsel. Der er derfor visse biologiske forudsætninger, som vi ikke kan ændre på. Er ligestilling af barslen rimelig i den sammenhæng, eller er der nærmere tale om en fastlåst biologisk ulighed?

Hvis vi kan acceptere de biologiske behov, som kvinden kan have i forbindelse med en graviditet og fødsel og ikke kan ligestille parterne biologisk, hvordan kan vi så sikre ligestilling på andre områder? Skal det også være muligt for manden at have barsel minimum fire uger før fødslen? Ud fra et ligestillingshensyn i forhold til arbejdsmarkedet ville dette netop mindske de økonomiske forskelle uden at tvinge og presse kvinden til at yde mere på arbejdsmarkedet. Dog kan denne alternative model være svær at sælge til arbejdsmarkedet, måske både fordi de mister arbejdskraft i en periode, og fordi der ikke er det samme biologiske argument for manden.

Samtidig ville det dog ud fra et familiemæssigt hensyn både kunne være med til at involvere faderen i forberedelsesperioden op til fødslen samt gøre det muligt for ham at være en støtte for sin partner i tiden op til fødslen. Det kan også være med til at ændre den individualistiske forståelse af barsel, der er fremtrædende i lovgivningen og hos vores informanter, hvor barsel tænkes ud fra moderens perspektiv og som moderens praksis. En alternativ forståelse hertil kan være en mere systemisk og familieorienteret, hvor løsninger netop kunne være at skabe muligheder for mere barsel for hele familien samtidig. Både så barsel bliver set som et fælles projekt for begge forældre, men også for at afhjælpe den isolerede periode barsel kan blive for moderen både før og efter fødslen. Flere af vores informanter giver netop udtryk for et skrækscenarie eller en frygt i deres forestillinger om barsel, hvor barslen kan blive ensom for moderen, da hun bliver isoleret sammen med sit spædbarn.

Modellen med orlov til kvinder inden fødslen kan dermed synes at favorisere det biologiske hensyn og lade det trumfe både de familiemæssige og arbejdsmæssige ligestillingshensyn. I vores analyse berørte vi ligeledes, hvordan den biologiske forskel mellem forældreparternes rolle i reproduktionen, at det er kvinden, der bærer, føder og ofte ammer barnet, kan opfattes som baggrund for en tilknytningmæssig skævvridning mellem moderen og faderen. Vi beskrev, at moderen kunne have en tilknytningmæssig fordel, og der kan ske en naturalisering af hende som den primære omsorgsperson qua hendes væsentlige biologiske andel i barnets tilblivelse. Ud fra et

fokus på ligestilling kan man i den forbindelse spekulere i, hvordan man kan kompensere for denne mulige tilknytningmæssige fordel, der har grobund i de biologiske forudsætninger. Det kræver et større fokus på, hvordan man skaber øgede forhandlings- og deltagelsesmuligheder for manden i barslen, der ikke blot går på flere øremærkede barselsuger på papiret men en ændring i rolleforventninger til manden. Netop mandens deltagelsesmuligheder i barslen vil vi diskutere i det følgende.

8.1.3 Mandens deltagelsesmuligheder

I det følgende behandler vi deltagelsesmulighederne for manden som medforældre. Dette gør vi netop med udgangspunkt i vores analyse, hvor informanterne tog udgangspunkt i det heteroseksuelle parforhold. I den sammenhæng beskrev vi diskurser vedrørende kønsroller og kønsforventninger til henholdsvis kvinden/moderen og manden/faderen i et dialektisk samspil.

Der kan beskrives en generel tendens, hvor vi som samfund konstant halter bagefter med hensyn til at inddrage manden og skabe deltagelsesmuligheder og rettigheder for ham i relation til barsel. Dette ser vi eksemplificeret ved, at manden først langt senere end kvinden medtænkes i barslen i den danske model (Kammerman & Moss, 2011). Ligeledes ser vi det i relation til opmærksomhed på efterfødselsreaktioner, hvor det tidligere blev betragtet som en reaktion, der hovedsageligt kunne forekomme hos nye mødre. Først for nyligt er man blevet opmærksom på, at fædre også kan have efterfødselsreaktioner, og der ses en begrænset opmærksomhed og underdiagnosticering af efterfødselsreaktioner blandt mænd (Moedrehjaelpen.dk, 2017). Derfor vil vi nu i det følgende dykke ned i mandens deltagelses- og forhandlingsmuligheder i relation til barselsorlov.

Vi har tidligere både i analysen samt gennem forskning belyst, hvordan forældreparterne ikke har lige muligheder for at indgå i forhandlinger om barsel. Her pegede Bloksgaard (2015) på, hvordan danske mænd er stillet dårligt i forhandling om barsel både i forhold til deres arbejdsgiver og deres partner. Dette gør sig blandt andet gældende i en antagelse om, at barsel *tilhører* moderen, og ikke er en praksis manden deltager i. I lyset af den nye lovgivning kan der ses en ændring i fædrenes forhandlingsmuligheder, eftersom barsel nu bliver øremærket til medforældre. Det stiller nogle andre lovgivningsmæssige forventninger til fædrene og skaber en ny position, som manden kan forhandle barsel ud fra både i hjemmet og på sin

arbejdsplads. Grundet den tidligere nævnte diskurs om moderen som den primære barselstager og omsorgsgiver, som også har betydning for mandens rolle, kan det diskuteres, hvorvidt vores kønsforventninger gør det muligt at fordele barslen ligeligt mellem forældreparterne.

Øremærkningen omfatter en periode på ni uger til hver forældre, hvor der skabes incitament og mulighed for inddragelse af fædre i barslen. Dog ser vi fortsat en periode på 26 uger, som er den fælles pulje af barselsuger, hvor de traditionelle forestillinger fortsat kan være afgørende for fordelingen. Hvis man er vant til, at moderen tager puljen af fælles barselsuger, hvorfor skulle det så være anderledes, ved at manden får en større øremærket del? Den nye lovgivning kan skabe et incitament til, at faderen får en større andel af barslen, men det kræver også, at de enkelte familier realiserer det. Man kan ikke tvinge folk til at være forældre for deres børn. Det ses illustreret ved den frygt, vi ser hos vores informanter, at manden ikke bruger sine øremærkede barselsuger, og at ugerne derfor går tabt. Der er ikke den samme skepsis til mødre om, hvorvidt de bruger deres øremærkede barselsuger.

Vi har i det tidligere overvejende belyst den nye orlovsmodel med udgangspunkt i at skabe ligestilling på arbejdsmarkedet og kvindens biologiske behov. Dog ser vi også en væsentlig diskussion af ligestilling, som relaterer sig til et mere ligestillet forældreskab, hvor øremærket barsel til fædre netop bliver en måde at sikre hans ret til barsel, tid med sit barn og sin rolle som primær omsorgsperson.

Den nye orlovsmodel kan netop betragtes som udtryk for det opbrud, som vores informanter også beskriver i forhold til den klassiske diskurs om moderen som den primære barselstager og omsorgsgiver. Haas & Hwang (2019) har beskrevet, hvordan der er nye normer for manden om den involverede far, som vi anser som en del af opbruddet med de traditionelle rolleforventninger til forældreparterne. Samtidig beskriver Haas & Hwang (2019) mandens position i dag som vanskelig, idet særligt forventninger til hans rolle som arbejdstager kan kollidere med de nye normer om hans involvering som far. Dermed kan manden beskrives som en lus mellem to negle, den ene negl værende den traditionelle diskurs om ham som arbejder og forsørger og den anden negl diskursen om ham som involveret i sit forældreskab. Det kan også hænge sammen med en grundlæggende forskel i subjektiveringsforståelsen hos kønnene, hvor det tidligere for manden har været en stor del af hans rolle at være forsørgeren. Kvinden ses knyttet til en traditionel forståelse af moderskab som værende en del af

hendes formål, hvilket kan være med til at skabe en mere naturlig selvfølgelighed om hendes deltagelse i barslen. Samtidig har der historisk set været størst fokus på kvindens lovmæssige ret til barsel (Peterson, 2018). Hvis forståelsen af mandens funktion er, at han skal tjene pengene, kræver det en ændring i diskursen af faderens funktion både hos manden selv men også i hans omgivelser.

Ud fra et biologisk perspektiv er der som tidligere nævnt forskelle på forældreparterne og hvilken rolle, de har i forbindelse med reproduktion, graviditet, fødsel og amning. De biologiske forskelle er med til at forme deltagelsesmulighederne for begge forældreparter. Biologien er dermed ikke blot et vilkår for kvinden men også for manden. Der er nogle processer i moderens rolle som forældre, som faderen qua sin biologi ikke har adgang til i samme omfang. Det kan betyde, at manden tilknytningsmæssigt bliver sat tilbage og samtidig være med til at understøtte diskursen af kvinden som den primære omsorgsperson. Dermed kan der ses et behov for, at der skabes en ny fortælling om, at faderen også kan bidrage med en væsentlig betydning i omsorgsarbejdet, og at barsel er meget mere end de biologiske behov, vi har skitseret tidligere. Er barnets bedste netop ikke også, at begge forældre er nærværende?

Frygten, for at faderen ikke vil gøre brug af sine øremærkede uger, og at de derfor vil gå tabt, kan også ses forbundet med de grundlæggende forventninger til hans køn og hans rolle som forældre, som vi belyste i analysen. Hvis forventningen til manden som far fortsat er, at han er fraværende, så kan det skabe grobund for denne mistillid om, hvorvidt han vil ofre den tid væk fra arbejdsmarkedet for at være på barsel med sit barn. I vores analyse så vi, hvordan diskursen om moderen som den omsorgsgivende og faderen som den sjove fik en betydning for at afgrænse kvinderne og mændenes muligheder i barslen til denne traditionelle forventning.

Begge parter er aktive i at sætte et barn i verden, hvorfor pasningen af barnet dermed også må betragtes som et fælles projekt og ansvar. Vi søger ikke kun en anerkendelse af, hvilket arbejde omsorgsarbejdet egentlig er, men også en anerkendelse af, at faderen har en funktion både i barslen og i det videre omsorgsarbejde. Denne vigtighed kan gå tabt i den ovennævnte mistillid til, om han reelt afholder sine barselsuger og vil være involveret. Derudover må der være en forståelse af, at faderen også har betalt en pris i, at han har givet afkald på tid med sin familie, mens moderen har været på barsel. I den sammenhæng kan en alternativ forståelse til opfattelsen af, at den øremærkede

barsel tager tid fra kvindernes barselsorlov være, at kvinden tidligere har haft monopol på barselsorloven, hvor mændene nu får skabt en lovgivningsbaseret mulighed for også at deltage. Kenneth Reinicke mener, at kvinder bør overveje de privilegier, som de har på hjemmefronten. I hans undersøgelse ses der en tendens til at orlov tænkes som tilhørende moderen, og der ikke var den store forhandling mellem forældreparterne i fordelingen af barsel. Derved beskriver Reinicke, hvordan mænd ikke tager mere barsel, fordi de ikke vil træde kvinder over tærne, og da de ikke ser mere barsel muligt (Reinicke, 2005). Mandens deltagelse i barslen kræver derfor både, at mændene udnytter den mulighed, de får med øremærket barsel, men også at kvinderne giver dem plads og accepterer mandens øgede involvering.

8.1.4 Barsel - individualistisk eller systemisk?

Både i specialets analyse og diskussion har vi berørt, hvordan der i diskussion om barselslovgivning kan være et manglende fokus på barnet, men også hvordan der kan ses en normativitet for familierne i diskurser om, hvad der er bedst for barnet. Dette kan relatere sig til emner som amning og nærvær.

Der ses generelt et diskursivt og normativt felt omhandlende barnets bedste. Der er udskrevet formelle rammer om barnets bedste fra en stor international organisation som FN, der formulerer et fokus på barnet, og på hvordan *den gode barndom* bør se ud. Her prøver de at give en stemme til barnets rettigheder og udtrykker diskurser om *det gode liv* ud fra barnets perspektiv (Koføed, 2016). Derved er der udstukket lovgivningsmæssige rammer for barnets bedste, der må videreføres i forståelsen og tilrettelæggelsen af *den gode barsel*, hvor en nyfødt baby også har rettigheder og er en part i familien udover dets forældre.

Liesanth Yde Nirmalarajan (2020) repræsenterer et andet perspektiv, der kan siges at kritisere det isolerede syn på ét familiemedlem, eksempelvis barnet. Hun ser behovet for et helhedsorienteret perspektiv på familien som institution. Hun mener, at et for stort fokus på barnets bedste kan skabe uligevægt og fjerne fokus fra familien som enhed og den store betydning, som hun mener, familien har. Et for stort fokus på én part kan ifølge Nirmalarajan føre til afskrivelse eller underkendelse af øvrige parters rettigheder (Nirmalarajan, 2020).

I tråd med Nirmalarajans kritik (2020) kan vi spore, hvordan vores analyse og diskussion bærer præg af en overvejende individualistisk forståelse af barselsperioden.

Dette kommer blandt andet til udtryk ved den økonomiske tænkning og det store fokus på arbejdslivet, som vi ser i analysen og diskussion vedrørende barsel. Vi har ligeledes beskrevet, hvordan retten til barsel er startet som en kamp for kvinder og mødre, hvor vi kan spore, at den samme logik fortsat kan gøre sig gældende i dag. Vi ser, at manden bliver inddraget i overvejelser om barslen, men at det stadig bliver gjort ud fra et syn, hvor barsel anses som værende kvindens rettighed, og hvor mændene skal have plads men ikke tage for meget. Den individualistiske forståelse er med til at fastholde den traditionelle rollefordeling af barselsugerne mellem kønnene. Her kommer fokus til at være tre isolerede tilgange på henholdsvis barnets bedste, det bedste for kvinden som mor og det bedste for manden som far. Ved at få udvidet tilgangen til barsel til at omfatte familierparterne som en helhed, hvor barslen skal understøtte fælles behov, ser vi også muligheden for over tid at kunne skabe en ændring i den måde, barsel bliver afholdt på.

Det bedste for alle familiens medlemmer, barnet, mor og far, kan netop være et mere systemisk blik på dem som gruppe, hvor man støtter dem som familie i stedet for et barselssystem fokuseret på individuel støtte. Vi forstår familiemedlemmernes handlemuligheder som betinget af både de formelle og uformelle rammer og normer, som vi stiller op omkring familielivet i vores samfund. Samtidig anerkender vi behovet for at balancere det i forhold til de biologisk forskellige forudsætninger, der unægteligt gør sig gældende for manden og kvinden. I den forbindelse har vi fremsat overvejslen om en sproglig og lovmæssig skelnen mellem graviditetsorlov og barselorlov som en måde at anerkende kvindens fysiske behov i forbindelse med graviditet og fødsel.

Vi har nu diskuteret, hvordan ligestilling i forhold til barsel kan forstås og realiseres. Her får vi fremhævet, at der er mange forskellige hensyn at tage ud fra hvilket perspektiv, man anlægger, men særligt biologisk, arbejdsmæssigt og familiemæssigt. Er det muligt, at alle disse hensyn kan forenes i én samlet barselsmodel? Vi ser det nødvendigt, at man må prioritere, og spørgsmålet bliver derfor, hvad der skal vægte tungest.

Barsel er et ligestillingsspørgsmål, der vedrører begge forældreparter. Her har vi belyst, hvordan den aktuelle lovgivning behandler ligestilling for kvinden i et samfundsøkonomisk perspektiv. Omvendt har vi belyst, hvordan ligestilling i relation til barsel også kan være et spørgsmål om mandens deltagelsesmulighed og rettighed til at være far og primær omsorgsperson for sit barn.

Afslutningsvist har vi diskuteret, hvordan et gennemgående blik på barsel og familieliv kan ses som værende individualistisk. Vi har argumenteret for, at dette perspektiv kan være for snævert og ikke skabe forståelse for familien som enhed men være med til at opretholde den traditionelle rollefordeling mellem kønnene.

8.2 Vores anvendelse af Foucaults tænkning

Vi vil i det følgende diskutere, hvordan vores brug af Foucaults forståelsesramme har bidraget til at besvare vores problemformulering men også, hvilke begrænsninger den har i at belyse kvinders forståelse af barsel.

Som et afgørende formål og drivkraft bag specialet er en undersøgelse af barselsforståelsen i lyset af den nye lovgivning på området. I det vores undersøgelse tager afsæt i lovgivningen, har vi fundet det meningsfuldt at anlægge et samfundsperspektiv gennem Foucaults forståelsesramme. Udgangspunktet i Foucaults tanker har muliggjort, at vi har kunne belyse de historiske rødder og forskydninger på barselsområder samt inden for kønsroller, som er essentielle elementer i vores speciale. Det har været en forudsætning for, at vi har kunne belyse vores informanternes sociale forståelse af barsel ved at afdække de diskursive praksisser, som de trak på i samtalen med os. Ydermere har det også kunne belyse, hvordan konteksten spiller en stor rolle i at forme individuelle forestillinger om barsel.

Som vi understregede i specialets analyse, havde vores informanter et stort fokus på arbejde i vores samtale om barsel og familieliv. Dette kan både skyldes informanternes alder, og at tanker om arbejde netop er særlig aktuelle i deres liv nu. Det kan også være udtryk for, at arbejde vurderes højt i vores samfund i dag (Fraser, 2016). Der kan argumenteres for en forståelse af arbejde som en væsentlig identitetsskabende praksis i vores samfund, og at vi lever i et samfund, hvor man *er* det, man laver, og at man skal bidrage til samfundet. Foucaults tanker kritiseres ofte for at være begrænsede i forhold til at afdække individuelle forhold som motivation og følelsesliv (Burr, 2004). Dette ser vi netop gør sig gældende i vores analyse i forhold til at belyse, hvordan arbejde er vigtig for vores informanter i deres identitetsforståelse, og hvordan arbejde får ophøjet status i deres fortælling. Vi kan ikke komme helt nær den individuelle forståelse af dem, og hvad de vægter højt for deres identitet.

Vi har dog i vores analyse og diskussion belyst, hvordan omsorgsarbejdet ikke anerkendes i samme grad som et lønnet arbejde uden for hjemmet. Dette kan have sammenhæng til diskurser om, hvordan man er en *god samfundsborger*. I vores velfærdssamfund kan den gode samfundsborger netop anses som værende en, der bidrager til samfundsøkonomien ved at arbejde. Dermed har vi gennem et fokus på diskurser og magt kunne forstå, hvordan der opstilles forventninger til individet om at arbejde men ikke en dybdegående identitetsforståelse. Inden for den foucauldianske tænkning ville man ikke anvende identitet som begreb. Dog kan man inden for denne teoretiske retning sagtens belyse subjektet. Dette sker blot ud fra en social forståelse af mennesket (Riley, Robson & Evans, 2022). Vores anvendelse af Foucaults tænkning har ikke haft til formål at belyse intrapersonelle forhold. Vi har derimod været interesserede i at udforske, hvordan den individuelle meningskabelse af barsel som fænomen foregår socialt i form af diskursive praksisser, viden og magtprocesser.

Fokus i vores analyse og i Foucaults tænkning kan siges at være på individet i samfundet og samfundet i individet, men altså ikke nær og udelukkende på det individuelle. Det er i tråd med vores fokus på de tendenser, kvinders forståelse af barsel er formet af, samt vores socialkonstruktionistiske ståsted.

Vi ser, at det er en balancegang i ikke at reducere vores informanter til blot at være produkter af samfundsstrukturer, men i Foucaults tænkning ligger der også en mulighed for agens i form af forhandling og modstand til diskurser (Foucault, 1978). Vi har netop søgt at afdække der, hvor vores informanter beskriver en forhandling mellem flere diskurser. Det kan belyse, den kompleksitet vores informanter kan opleve i at navigere i forskellige forventninger til køn og forældreskab, som illustrerer et individ i konflikt.

Vi ser dermed, at vores anvendelse af Foucaults tænkning ikke har kunne berøre vores informanters fokus og forståelser til fulde, hvad angår det individuelle perspektiv. Her ligger der også en overvejelse i, at vi kun har brugt én teoretisk ramme, hvor inddragelse af flere teorier kunne have bidraget til et samspil, der kunne afdække vores fokus yderligere. Vi har prioriteret at skabe dybde i den måde, vi har sat Foucaults tænkning i spil, frem for bredden ved at inddrage flere teoretiske perspektiver, der kan risikere at mudre billedet. De begrænsninger, som vi ser ved at sætte Foucaults tænkning i spil i vores analyse, kan siges at have rod i den bagvedliggende verdens- og menneskeforståelse. Her har vi bekendt os til det socialkonstruktionistiske ståsted.

Hvis vi skulle have inddraget en supplerende teoretisk forståelse, så ville vi vælge en inden for samme epistemologiske ståsted. Det ville derfor ikke nødvendigvis medføre, at vi ville kunne belyse nogle af de områder, hvor vores anvendelse af Foucaults tænkning kommer til kort i vores speciale. Derfor mener vi, at vi har udformet en diskursanalyse med afsæt i Foucaults tænkning, som giver en forståelse af det normative felt, barsel er.

8.3 Diskussion af vores metodiske valg

Vi vil i det følgende diskutere betydningen af vores informantgruppes sammensætning samt implikationerne af vores metodevalg.

8.3.1 Diskussion om vores informanter

Med afsæt i Foucaults fokus på den historiske og kulturelle kontekst vil vi i det følgende diskutere vores informantgruppes variation, samt hvilken historisk og kulturel virkelighed de kan anses at være vokset op i og være en del af.

En generel præmis for vores hvervning af informanter har været, at vi har søgt informanter online gennem forskellige Facebook-grupper. Dermed stiller det et krav til vores informanter om at kunne tilgå internettet for at kunne deltage i vores undersøgelse. Samtidig udelukker det andre, der ikke er så teknisk kyndige eller ikke har internetadgang, i at kunne deltage. Dermed har vi i selve hvervningen af vores informanter skabt grundlag for, at vi får informanter, der ligner hinanden. Derudover har vi søgt informanter på specifikke Facebook-grupper, hvor vi målrettet har fundet fællesskaber, hvor der sandsynligvis ville være mange unge kvinder. Dette gælder både fællesskaber for specifikke kvindedominerede uddannelser og fællesskab for forsøgspersoner med forbindelse til Aalborg Universitet. Vi har derfor selv været med til at udelukke en diversitet i vores informantgruppe. Dog betragter vi det også som en afvejning af, hvor det er sandsynligt at finde informanter, der rammer ind i vores målgruppe om at være kvinder uden børn.

Uddannelse kan betragtes som en del af et kulturelt udgangspunkt for vores informanter. De er alle veluddannede og har været eller er i gang med en længere videregående uddannelse. Yderligere har de alle læst på Aalborg Universitet og på uddannelser, der placerer sig i et felt med en samfundsfaglig interesse. Dermed kan man argumentere for, at der ikke er så stor variation i vores informanters kulturelle

baggrund. Vi ser også i interviewsamtalerne, hvordan vores informanter eksplicit trækker på deres uddannelsesmæssige baggrund eller arbejdsmæssige erfaringer og kommer med eksempler fra deres felt. Det er udtryk for det videnssystem, de er en del af og de ressourcer, de kan trække på, og som de ikke kan løsrive sig fra.

I den forbindelse så vi hos vores informanter et stort fokus på arbejdsmæssige overvejelser og konsekvenser ved barsel for deres faglige viden og kompetencer. Den markante tyngde arbejdet får i samtalen kan til dels skyldes, at vi i vores rammesætning af interviewet har lagt op til, at det vil omhandle den nye lovgivning om øremærket barsel til medforældre. I den forbindelse er fokus i loven på ligestilling mellem kønnene, og hvordan det skal fremme arbejdsmulighederne for kvinderne. En betragtning kan derfor være, at vores informanter på forhånd er i et tankespor omkring lovgivningen, ligestilling og arbejde. Den store vægtning af arbejde hos vores informanter kom også til udtryk i de spørgsmål, som vi endte med at stille dem i vores interview. I vores interviewguide havde vi et spørgsmål, der skulle spørge ind til informanternes tanker og overvejelser omkring sammenhængen mellem barsel og arbejde. Dette spørgsmål har vi dog ikke stillet nogen af informanterne, fordi de allesammen beskrev og belyste arbejde af sig selv tidligt i interviewsamtalerne. Det illustrerer, hvor meget diskurser vedrørende arbejde og barsel fylder hos vores informanter. Samtidig har vi undret os over, at vi i samtalen med vores informanter oplever et fravær af fokus på barnet og på moderskabet og moderrollen. Dette ser vi i samspil med deres store fokus på arbejde. Det er arbejds- og karrieremæssige overvejelser, der fylder hos dem. Når barnet eller moderrollen nævnes, ser vi, at det sker i et meget begrænset omfang, og som regel i sammenhæng med hvordan rollen som mor er svær at forene med rollen som arbejder.

Et fællestræk for vores informanter er, at de alle er i 20'erne, og kan dermed anses for at være vokset op i nogenlunde samme historiske og kulturelle landskab. Den samtid, vi befinder os i, er kendetegnet ved flere forudgående milepæle i ligestillingens historie. I 1970'erne og 1980'erne så man blandt andet flere kvinder på arbejdsmarkedet samt en ændring af lovgivning på barselsområdet til at inkludere mænd (Danmarks Statistik, 2012). Dette er samfundsudviklinger, der er fundamentet for nutidige forståelser og muligheder. Det fordrer også en samtale om flere emner og en genovervejelse af, hvad der er muligt. Et af disse er barsel, hvor en forudsætning for denne er, at man er en del af uddannelsessystemet eller arbejdsmarkedet. Dermed

er kvindens plads på arbejdsmarkedet en forudsætning for vores samtale med informanterne, og det er den fælles virkelighed, som vi taler ud fra.

I forbindelse med den udvikling er et centralt element også en ny orlovsmode, der har som direkte aktivt formål at øge ligestilling mellem kønnene. Dette sigte med modellen kan forstås i sammenhæng til tidligere ligestillingsorienterede bevægelser. At kvinder bliver en del af arbejdsmarkedet, at de får ret til barsel og en generel kvindebevægelse i 1970'ernes Danmark (Danmarks Statistik, 2012). Den historiske fortælling om Danmarks udvikling danner baggrund for fælles referencerammer men er også væsentlig at have med for at forstå de tanker, strømninger og den litteratur, der er tilgængelige for vores informanter. Man kan blive eksponeret for disse ad forskellige veje som eksempelvis uddannelse. Vi vil argumentere for, at det historiske landskab, vores informanter er vokset op i, og den kulturelle baggrund, de kan siges at være en del af, kan præge deres forståelse af og viden om barsel, kønsroller og ligestilling. Vi ser netop, at alle tre informanter forholder sig positivt til den nye orlovsmode, fordi den har til sigte at fremme ligestilling mellem kønnene og skabe incitament til, at fædre inddrages i højere grad i barslen fremover. Vi ser, at vores informanter har en nuanceret forståelse af den nye mode, idet de også påpeger bekymringer og forbehold ved den nye lov. Eksempelvis giver de udtryk for en ambivalens omkring, at de ser et behov for lovgivning for at inddrage manden i barslen, men samtidig ønsker fleksibilitet for den enkelte familie. Dog ændrer det ikke ved deres overvejende billigelse af den nye mode.

Vi havde dog en anden forventning til vores informanter inden empiriindsamlingen. Vi regnede med, at vores informanter ville være mere kritiske overfor den nye lovgivning og måske endda være utilfredse med den. Denne forventning kan både forstås i lyset af vores egen skepsis, men også i lyset af de reaktioner vi tidligere har refereret til fra blandt andet i *Debatten* og på Facebook-gruppen *Barsel, Ligestilling, Øremærkning - Som IKKE er på bekostning af barnet*.

Som påpeget er vores informanters syn på barselslovgivningen ikke udelukkende positivt, men de fremhæver både fordele og ulemper, hvilket har været med til at kunne give en nuanceret analyse af synet på den nye lovgivning. Man kunne overveje, om mødre som informanter havde givet udtryk for en større utilfredshed med den nye barselsmode. De har selv erfaring med barsel og kan derfor have kraftigere forestillinger om og være personligt investeret på en anden måde i diskussionen om den bedste barsel. Vores informanter har dog alle den forventning, at de selv vil blive

mødre en dag og har gjort sig tanker om barsel og moderskab, hvorfor overvejelser om moderskab og fremtidig barsel derfor er aktuelt for deres fremtid. Ydermere er alle tre informanter i parforhold, hvor de bor sammen med deres partner og har drøftet barsel, og hvordan den konkret kunne tage sig ud i deres liv. Dermed ser vi, hvordan vores informanter har gjort sig nogle tanker om og dannet sig holdninger til barslen forinden vores interviews.

Vi finder vores analyse gyldig, selvom vores informantgruppe må betragtes som værende relativ homogen. Vores informanter opfylder formålet med at få indsigt i kvinders syn på barsel og de selvfølgeligheder, der er forbundet hermed. En homogen informantgruppe gør dog, at disse selvfølgeligheder kan være ret ens for alle vores informanter. Her ser vi, hvordan den kulturelle og historiske virkelighed potentielt er med til at forme deres diskursive virkelighed og vidensgrundlag. Vores speciale bliver derfor et talerør for en specifik, afgrænset gruppe af kvinder i Danmark. Eksempelvis ser vi hos vores informant Anna, at hun forstår barselsorlov som en selvfølge, og at hun ikke er opmærksom på nødvendigheden af barsel i forhold til kvindens restitution, som ellers tidligere har været et afgørende emne og sigte med barselsorloven (Peterson, 2018). Vi mener derfor at kunne se, hvordan vores informanter ud fra deres tid og den udvikling, der er sket, er underlagt nogle selvfølgeligheder i forhold til rettigheder omkring barsel. Derudover påpeger Beate betydningen af den specifikke sammenhæng, hun taler ud fra i vores samtale om barsel. Her gør hun det tydeligt, hvordan hun netop ser, at der i Danmark er "meget gode forhold" i barslen i sammenligning med andre lande (Bilag 4, Beate). Dermed gør Beate opmærksom på de danske forhold og den selvfølgelighed, der ligger i de rettigheder, som vi kender dem i vores kulturelle kontekst.

Vi ser derfor, at vores informantgruppe ikke er blevet så heterogen som ønsket, da de er meget lig hinanden i alder, uddannelse og civilstatus. Dette medfører, at deres kulturelle og historiske baggrund i høj grad kan tænkes at være ens. Dette er relevant at medtænke i vores forståelse af analysen, da vi netop tager udgangspunkt i en teoretiker som Foucault, der vægter den kulturelle og historiske kontekst højt.

8.3.2 Validitet og reliabilitet i dette speciale

Vi vil i det følgende evaluere specialets validitet og reliabilitet for at muliggøre en transparent forskningsproces for læseren.

Vi har prøvet at øge specialets validitet ved at gøre vores forskningsproces gennemsigtig gennem vores metode- og designovervejelser, så læseren får mulighed for at vurdere og være kritisk. I analysen er denne gennemsigtighed kommet til udtryk ved, at vi har inddraget citater fra samtaler med vores informanter og beskrevet konteksten for deres udtalelser for derved at kunne give læseren muligheder for at fortolke. Ifølge Phillips (2015) bliver det på den måde muligt for læseren at forholde forskerens fortolkninger med de faktiske udsagn, der tages udgangspunkt i. Vi er opmærksomme på, at vi som undersøgere bruger os selv i høj grad, både i interviewsituationen men også i analysen af vores materiale. Gennem afsnittene 6.3.1 Forforståelser og 6.3.2 Forfatterpositioner har vi forsøgt at skabe transparens omkring vores ståsted som forfattere til nærværende speciale. Vi har også løbende kunne vende overvejelser forfattere imellem men også med vores vejleder for at nuancere vores forståelse af informanternes udsagn og være så tro mod deres forståelse som muligt. Som det fremgår i vores diskussion af vores informanter, er de en forholdsvis homogen gruppe, hvilket ikke underkender vores fund men er et opmærksomhedspunkt i generaliserbarheden af vores resultater. Det er udtryk for en forståelse ud fra et bestemt kulturelt og historisk udgangspunkt, hvor de specifikt er danske, unge kvinder.

I selve udførelsen af interviewet har vi forsøgt at skabe trygge rammer og grobund for, at informanterne selv kunne præge interviewsituationen. Det har vi fundet givtigt og medført, at de har kunne komme med perspektiver, som vi inden udførelse af interviewet ikke havde tænkt som større emner i deres barselsforståelse. Det så vi særligt ved deres inddragelse af barslens konsekvenser for arbejde, som de tidligt bragte på banen og havde mange holdninger til. Det viser den fordel, der er i et semistruktureret interview, hvor vi har en overordnet struktur på forhånd, men samtidig ikke er fastlåste (Tanggaard & Brinkmann, 2015).

I den forbindelse har vi også overvejet selve formatet for vores interviewsituationer. Et interview blev gennemført ved fysisk at sidde i samme rum med vores interviewperson. De to øvrige interviews blev gennemført i et onlinerum. Derved er det ikke de samme praktiske rammer for alle tre interviews, hvilket vi ikke finder

problematisk, da hver interviewsituation er unik og et samspil mellem interviewperson og interviewere. I samtlige interviews har vi arbejdet ud fra den samme fremgangsmåde, hvor vores informanter får samme introduktion, og vi tager udgangspunkt i den samme interviewguide. Vi har derudover oplevet en god kontakt med informanterne, hvilket vi blandt andet tilskriver, at vi deler kulturelt udgangspunkt med vores informanter, som har fordret en fælles forståelse.

En kritik af onlineformatet kan være, at interaktionen mellem mennesker bliver anderledes af ikke at sidde i rum sammen, eksempelvis at man bliver mindre sensitiv overfor stemninger, har mindre adgang til kropssprog og risikerer forsinkelser grundet skrøbelige internetforbindelser (James & Busher, 2012). Dog ser vi, hvordan vi efter Covid-19 pandemiens nedlukninger er blevet godt bekendt med onlineformatet. Vi har i vores interviewsituationer oplevet en god dialog og deltagelse, der har vidnet om, at formatet tillader frugtbare interviewsituationer.

8.3.3 Alternative metoder

I det følgende vil vi komme ind på forskellige metodiske overvejelser, som vi finder det interessant at dykke ned i, hvis vi skulle overveje andre mulige metoder til at afdække vores emne.

I den forbindelse har vi blandt andet gjort os overvejelser om undersøgelsens målgruppe og overvejet, hvilke muligheder det havde givet at inddrage mødre frem for kvinder uden børn. I så fald betragter vi det som oplagt at tage udgangspunkt i det internetbaseret materiale, der er tilgængeligt. Dette har vi heller ikke helt kunne afholde os fra, da vi netop refererer til en Facebook-gruppe gentagne gange gennem specialet (Barsel, Ligestilling, Øremærkning - Som IKKE er på bekostning af barnet). Dette ville implicere en anden form for empirisk materiale og dermed en anden proces i empiriindsamling, udvælgelse og analyse. Det ville give et indblik i individuelle tanker og syn på barsel men i en mere redigeret form end et interview muliggør, da det fungerer mundtlig og mere umiddelbart. Dog ville vi fortsat se det muligt at analysere Facebook-materialet ud fra samme teoretiske position. Vi har tidligere skrevet i forbindelse med valg af målgruppe, at vi ikke vil inddrage mødre, da vi ikke vil tage udgangspunkt i den erfaringsbaserede forståelse af barsel. Dog er det ikke ensbetydende med, at vi ved at inddrage kvinder uden børn kan opnå en erfaringsfri forestilling om barsel, da dette ikke er muligt. I en social forståelse af barsel er der indlejret samspil med andre og erfaringer, hvilket vi også så i vores informanters

inddragelse af eksempler fra deres omgangskreds og deres erfaringer med barsel. En inddragelse af kvinder uden børn eller af mødre vil begge involvere både en social og erfaringsbaseret forståelse, men måske i forskellig grad. Den erfaringsbaserede forståelse af barsel, som vi særligt finder repræsenteret ved mødre, er sandsynligvis også omfattet af nogle andre emotionelle og personlige forhold i deres overvejelser vedrørende barsel end kvinder uden børn. I sammenhæng hertil kan det være sandsynligt, at mødre kan finde det nødvendigt at forsvare deres egen position eller den måde, de har afholdt barsel på.

Vi ser fokusgruppeinterview som en relevant alternativ metode at diskutere. I et fokusgruppeinterview kunne vi inddrage flere kvinder til en fælles drøftelse af barsel. Dette interviewformat ville kunne bidrage med at skabe en dialog og debat om emnet, hvor der netop vil være flere medskabere til det empiriske materiale end i vores interviewsituation. Det ville også være relevant, idet mange af vores spørgsmål går på vores informanternes syn på den nye lovgivning, som i høj grad også er et politisk tema. Fokusgruppeinterviewet kunne både omfatte samme målgruppe som i specialet, netop kvinder uden børn, men kunne også omfatte en anden målgruppesammensætning af eksempelvis mødre eller en blandet gruppe af kvinder uden børn og mødre.

En ulempe ved fokusgruppeinterviewet kan være, at man som undersøger får mindre kontrol, hvorfor situationen kan forekomme kaotisk (Kvale & Brinkmann, 2015). Derudover ville dette format øge kompleksiteten i det sociale samspil, hvilket kan være interessant, da vi kan observere dynamikken blandt informanterne i fremkomsten af de forskellige diskurser i forhold til barsel. Magtforholdene kan desuden være mere symmetriske end ved det dyadiske interview. Som nævnt kan det dog være med fare for at køre ud af et sidespor og ikke få afdækket de ønskede emner (Kvale & Brinkmann, 2015).

I forhold til hvilken målgruppe, der inddrages i undersøgelsen, kan en overvejelse være, om studiet skal indebære et væsentligt komparativt element eller ej. Ved at skabe en blandet gruppe af informanter, eksempelvis i forhold til om man har børn eller ej, eller hvor man går på tværs af køn, så involverer det et markant komparativt element, som ikke er omfattet af nærværende speciales problemformulering og formål.

9.0 Perspektivering

Der er flere videre undersøgelsesmuligheder, som vi finder relevante at nævne i forlængelse af dette speciale.

I specialet fokuserer vi på at udforske de diskurser, der træder frem i kvinder uden børns forståelse af barsel. Sigtet med denne gruppe har for os været at belyse den socialt prægede forståelse af barsel. I forlængelse af dette kunne det være interessant at supplere vores viden i dette speciale ved at sammenligne kvinder uden børns forståelse med mødres forståelse af barsel. Det vil kunne give en nuancering af forståelsen. Mødre har førstehåndserfaring der kan være grundlag for deres forestilling af, hvad den rigtige og bedste barsel er for barnet og familien. Det kunne være interessant at undersøge både hvilke sammenhænge og hvilke forskelle, der ses i mødres og kvinder uden børns forståelse af barsel, og hvilke diskurser de trækker på. Dette ser vi som relevant, idet vi i specialet har inddraget mødres reaktioner gennem reference til Facebook-gruppen *Barsel, Ligestilling, Øremærkning - Som IKKE er på bekostning af barnet*, men ikke har kunne eller har haft til sinde at belyse mødrenes reaktioner yderligere i nærværende speciale.

Vi ser en anden relevant undersøgelsesmulighed i at interviewe fædre og udforske deres forståelse af barsel. Det synes nærliggende, da vi har inddraget den nye lovgivning om øremærket barsel til medforældre ud fra kvindernes perspektiv. Det kunne derfor være interessant at undersøge, hvad fædre selv har af barselsforståelse, samt om og hvordan de tænker sig selv ind i barselssammenhængen. Yderligere er det interessant at undersøge, hvordan fædre ser mulighederne for at få afholdt de barselsuger, de får tildelt i lov om øremærket barsel til medforældre. Tidligere forskning har netop påvist, hvordan mænd kan have vanskeligt ved at forhandle barsel med arbejdspladsen og med moderen, men også hvordan implementering af lignende barselsmodeller i andre lande har ført til, at fædre bruger mere tid på barsel, men langt fra alle udnytter den maksimalt mulige tid, de har lovkrav på (Haas & Hwang, 2019; Bloksgaard, 2015). Inddragelsen af fædres forståelse ses netop i tråd med vores pointe fra diskussionen om at anlægge et mere systemisk perspektiv på familielivet og herunder barsel, hvor der inddrages flere parter end blot én.

Der ses derfor flere retninger, som kan videreføres fra specialets fokus og fund.

10.0 Konklusion

Vores speciale tager afsæt i problemformuleringen: *Hvordan kan vi ud fra diskurser betragte kvinders forståelse af barsel i lyset af den nye lov om øremærket barsel til begge forældreparter?* Vi har fundet det meningsfuldt at udforske barselsforståelser, da vi har set kraftige reaktioner på den nye barselslovgivning. Vi har fokuseret vores undersøgelse omkring kvinder uden børn i et forsøg på at tilgå den socialt prægede forståelse af barselsperioden, og hvordan subjektet forhandler mellem diskurser om barsel og forsøger at skabe mening. I vores afdækning af eksisterende forskning på barselsområdet fandt vi, at tidligere undersøgelser har fokuseret på barsels betydning for børn, forældre og arbejde samt et fokus på inklusion af mænd i barselsperioden og hjemmets omsorgsarbejde (Baker & Milligan, 2011; Plotka & Busch-Rossnagel, 2018; Mirkovic et al., 2014; Buzzanell et al., 2017; Bloksgaard, 2009). Vi så ligeledes, hvordan EU-direktivet, der danner baggrund for den aktuelle lovgivning, er blevet behandlet (Foubert, 2017), men vi har ikke fundet forskning, der har afdækket, hvordan barsel bliver forstået af kvinder. Den nye lovgivning skaber betingelser for at undersøge netop det.

Vi har et socialkonstruktionistisk udgangspunkt, hvor vi tager afsæt i Foucaults tænkning om diskurser, magt og viden. Generelt har vi fundet, at barselsområdet er et ekstremt normativt felt med mange forestillinger, holdninger og forventninger tilknyttet. En diskursanalyse med afsæt i Foucault muliggør netop at kunne udforske hvilke normer, der gennem diskurser er præsent i samfundet om barslen, og hvordan der kan være en forhandling for individet mellem flere diskurser på området.

Metodisk har vi grebet vores undersøgelse an ved at interviewe tre kvinder uden børn. I vores bearbejdning og kodning af interviewmaterialet fandt vi frem til to centrale diskursive formationer hos vores informanter henholdsvis diskurser om kønsroller og barsel og diskurser om arbejde og barsel.

Det er blevet tydeligt i vores analyse, at ligestilling i forhold til barsel kan omfatte flere forskellige områder; Arbejds-mæssigt, familiemæssigt og biologisk. De omfatter forskellige hensyn, som alle sammen gør sig aktuelle i relation til barsel.

Vi beskæftigede os først med det familiemæssige område, da vi anså dette som fundamentet for forståelsen af forældreparternes roller i barslen. I analysen

argumenterede vi for, at der kan ses en traditionel diskurs om moderen som den primære barselstager og dermed en forestilling om, at barsel er forbeholdt kvinder. Vi så en forhandling mellem den traditionelle diskurs om moderen som den primære barselstager og et opbrud med denne forestilling, hvor forældreparterne i højere grad deler barslen. Diskursen om moderen som primær barselstager er med til at forme rolleforventningerne til forældrene, der gensidigt konstituerer hinandens roller i et dialektisk samspil. Rolleforventningerne kom til udtryk gennem informanternes beskrivelse af diskurserne om moderen som den omsorgsgivende og faderen som den fraværende, hvor det medfører bestemte handlemuligheder i forhold til at afholde barsel.

Vores informanter peger på, at disse rolleforventninger er strukturelle i vores samfund og skaber socialt forankrede normer for, hvordan man er forældre, som kan være svære at ændre. Grundet disse gennemsyrende normer i samfundet var vores informanter positivt stemte over for den nye barselsmodel, da der lægges op til at medforældre inddrages i et større omfang end tidligere ud fra et ligestillingsmål. De beskrev et behov for ydre regulering gennem lovgivning for at sikre fædres involvering. Dog sporede vi en ambivalens i forhold til lovgivning hos vores informanter, idet de samtidig ytrede ønsker om fleksibilitet for den enkelte families organisering af barsel. De to ønsker ser vi som værende i kontrast til hinanden.

Arbejde var et centralt fokuspunkt i vores informanternes blik på barslen. Vi beskrev en diskurs om den unge kvinde som en risiko for en arbejdsplads, der bunder i en selvfølgelighed om, at unge kvinder skal have børn og på barsel. Denne forståelse af kvinden kan skabe ulige magtpositioner mellem kønnene, hvor manden som arbejder ikke bliver forbundet med samme risiko for, at han skal afholde barsel. Vi fandt også en bekymring hos vores informanter om, at diskursen om moderen som primær barselstager kan have konsekvenser for kvindens løn. En tendens hos vores informanter var også, at barslen blev opfattet som fritid fra arbejde, hvor omsorgsarbejdet i denne forståelse ikke blev vurderet med samme valens som lønnet arbejde. Derfor bliver det heller ikke arbejdsmæssigt eller økonomisk attraktivt for manden at øge sin deltagelse i barselsperioden. Vi diskuterede, hvordan lovgivningen primært anlægger et samfundsøkonomisk blik på barsel med fokus på at få kvinden tilbage på arbejdsmarkedet, da omsorgsarbejdet under barslen ikke anerkendes i samme grad som lønnet arbejde. Dette kan spores tilbage til diskursen om kvinden

som primær barselstager, og hvordan kvinden i et livstidsperspektiv ikke tjener lige så meget som manden til samfundet.

Yderligere kunne vi belyse, hvordan kvinden navigerer i en rolle som den gode arbejder og den gode mor, når kvinder skal afholde barsel og tilbage på arbejde efter barsel. De to roller indebærer forskellige normer i forhold til nærvær og prioritering, der kan være svære at forene. I den forbindelse var der også forskel hos vores informanter i, hvorvidt de placerede ansvaret for at skabe en balance mellem disse roller hos den enkelte arbejder eller placerede ansvaret hos arbejdspladsen. Barsel blev her til en forhandling af, hvor meget tid man har råd til at bruge på de to områder for stadig at opfylde rollerne.

Vi kom endvidere ind på, at ligestilling af forældreparterne i barslen også involverer biologiske hensyn. Der ses en biologisk skævvridning mellem kønnene, som vidner om en diskurs om kvindens biologiske behov, som er betingelser og ikke valg.

Kvinden har biologiske behov som amning og restitution, der kan siges at skabe en biologisk ulighed mellem kønnene i forhold til at afholde barsel. Det nødvendiggør et fokus på, hvordan man ellers kan fremme mandens deltagelsesmuligheder. Her diskuterede vi de uformelle rolleforventninger til faderens involvering, hvor den traditionelle opfattelse af ham som fraværende gør det sværere for ham at forhandle og indtage en mere ligestillet plads i barslen.

De ovennævnte forskellige hensyn til biologiske, familiemæssige og arbejdsmæssige forhold understreger det holistiske billede, der kan anlægges på barsel, og hvordan forskellige diskurser berører varierende aspekter af barslen men samlet set influerer hinanden i et mulighedsfelt. Vi diskuterede, hvordan barnets bedste i høj grad er forsvundet i debatten om barsel, og hvordan der ses en tendens til at isolere de forskellige parter i familien i stedet for at se dem som en samlet enhed. Dette understreger, hvordan man må anlægge et mere systemisk blik på barslen for at varetage alles interesser og hensyn frem for det dominerende individualiserede blik, der kan synes fremherskende i vores speciale.

Vi mener, at vi med vores metodiske og teoretiske udgangspunkter har kunne besvare vores problemformulering fyldestgørende. Kvinder uden børns forståelse af barsel er i dag præget af tanker om ligestilling og betydelige overvejelser om kvindens muligheder på arbejdsmarkedet i forbindelse med barsel. Dermed ser vi det illustreret,

hvordan der er en forståelse blandt unge danske kvinder uden børn af, at forældreparterne bør være ligestillet i højere grad i barslen.

Øremærkningen af barsel skaber øget incitament til, at medforældrene inddrages mere, dog relaterer det sig til en begrænset og lille periode i sammenligning med hele barselsperioden. Man kan derved overveje, hvor meget betydning ét afgrænset, juridisk magtteknisk incitament får for den enkelte familie og deres barsel på længere sigt. Det er en større bevægelse at få ændringer til at opstå, men er kvinderne klar til at afgive, og er mændene klar til at tage rollen og være Væk på barsel - Væk fra arbejde?

11.0 Pensumopgørelse

- Avendano, M., Berkman, L.F., Brugiavini, A. & Pasini, G. (2015). The long-run effect of maternity leave benefits on mental health: Evidence from European countries. *Social Science & Medicine* 132, 45-53 (9 pp.).
- Baker, M. & Milligan, K.S. (2011). Maternity Leave and Children's Cognitive and Behavioral Development. *NBER Working Paper*, No. 17105 (66 pp.).
- Beitin, B.K. (2012). Interview and sampling: How many and whom i: Gubrium, J.F., Holstein, J.A., Marvasti, A.B & McKinney, K.D. (red). *The Sage Handbook of Interview Research: The complexity of the craft*. 2. ed. Sage Publications (Chapter 16) (11 pp.).
- Beskæftigelsesministeriet (2021). *Aftale om implementering af EU's orlovsdirektiv og ligestilling af orlovsrettigheder mellem forældre og øremærket forældreorlov* (4 pp.)
- Den Europæiske Unions Tidende (2019). EUROPA-PARLAMENTETS OG RÅDETS DIREKTIV (EU) 2019/1158 om balance mellem arbejdsliv og privatliv for forældre og omsorgspersoner og om ophævelse af Rådets direktiv 2010/18/EU. (15 pp.).
- Bloksgaard, L. (2009). *Arbejdsliv, forældreskab og køn - forhandlinger af løn og barsel i tre moderne virksomheder*. Institut for Historie, Internationale Studier og Samfundsforhold, Aalborg Universitet. (256 pp.).
- Bloksgaard, L. (2011). Mænd, barselsrettigheder og brug af barsel: En interviewundersøgelse blandt mandlige medlemmer i 3F. FREIA - Feminist Research Center in Aalborg, Institut for Kultur og Globale Studier. *FREIA's tekstserie*, Nr. 76 (50 pp.).
- Bloksgaard, L. (2013). Forældreorlov til far? Orlovsrettigheder, arbejdspladsnormer og fædres praksisser. Institut for Kultur og Globale Studier, Aalborg Universitet. *FREIA's tekstserie*, Nr. 85. (30 pp.).
- Bloksgaard, L. (2014). *Negotiating leave in the workplace: leave practices and masculinity constructions among Danish fathers*. Abstract fra Nordic conference on Men and Masculinities, Reykjavik, Island. (13 pp.).
- Bloksgaard, L. (2015). Negotiating leave in the workplace: leave practices and masculinity constructions among Danish fathers in: Eydal, G.B & Rostgaard, T. (2015). *Fatherhood in the Nordic welfare states: Comparing care policies and practice*. Bristol University Press, Policy Press (23 pp.).

- Brenøe, A.A., Canaan, S.P., Harmon, N.A. & Royer, H.N. (2020). Is Parental Leave Costly for Firms and Coworkers? *NBER Working Paper*, No. 26622 (96 pp.).
- Burr, V. (2004). *Social Constructionism*. (2. ed.). Taylor and Francis e-Library. Chapter 1 & Chapter 9 (50 pp.).
- Buzzanell, P.M. & Liu, M. (2005). Struggling with Maternity Leave Policies and Practices: A Poststructuralist Feminist Analysis of Gendered Organizing, *Journal of Applied Communication Research*, 33:1, 1-25 (25 pp.).
- Buzzanell, P.M., Remke, R.V., Meisenbach, R., Liu, M., Bowers, V. & Conn, C. (2017). Standpoints of Maternity Leave: Discourses of Temporality and Ability, *Women's Studies in Communication*, 40:1, 67-90 (25 pp.).
- Bünning, M. (2015). What Happens after the 'Daddy Months'? Fathers' Involvement in Paid Work, Childcare, and Housework after Taking Parental Leave in Germany. *European Sociological Review*, Vol. 31, No. 5, pp. 738-748 (11 pp.).
- Chandler, A.M. (2021). "16 Weeks Is a Lot of Time to Be Away": A Contemporary Examination of Maternity Leave Perceptions and Experiences". Dissertation at The University of North Carolina at Charlotte (109 pp.).
- Conradsen, E. (2020). *Parental Rights for everyone? A critical gender study of the European Union Directive 2019/1158 on Work-Life Balance for Parents and Carers*. Master's thesis, Master of Arts, Aalborg University, Department of Culture and Global Studies (76 pp.).
- Dahl, G.B., Løken, K.V., Mogstad, M. & Salvanes, K.V. (2013). What is the case for maternity leave? *NBER Working Paper*, No. 19595. (68 pp.).
- Den Europæiske Unions Tidende (2019). *EUROPA-PARLAMENTETS OG RÅDETS-DIREKTIV (EU) 2019/1158 af 20. juni 2019 om balance mellem arbejdsliv og privatliv for forældre og omsorgspersoner og om ophævelse af Rådets direktiv 2010/18/EU* (15 pp.).
- Duvander, A-Z. (2014). How Long Should Parental Leave Be? Attitudes to Gender Equality, Family, and Work as Determinants of Women's and Men's Parental Leave in Sweden. *Journal of Family Issues*, Vol. 35(7), 909–926 (18 pp.).
- Ekberg, J., Eriksson, R. & Friebel, G. (2013). Parental leave — A policy evaluation

- of the Swedish “Daddy-Month” reform. *Journal of Public Economics* 97, 131–143 (13 pp.).
- Feilberg, C. (2014b). Eksistens i spil (eksistentielt drama) og det eksemplariske princip (Negt) (afsnit 4.2.3.3, s. 111-129). *Dannelsen af en psykologisk og videnskabelig habitus hos psykologistuderende*. Ph.d. afhandling, Academic Books. Publiceret på www.livsverden.dk/feilberg. (19 pp.).
- Felton, T.P. (2017). *For barnets bedste. En diskursteoretisk undersøgelse af begrebet barnets bedste*. Speciale i Socialt arbejde, Institut for Sociologi og Socialt arbejde, Aalborg Universitet. (74 pp.).
- Foubert, P. (2017). Child Care Leave 2.0 Suggestions for the improvement of the EU Maternity and Parental Leave Directives from a rights perspective. *Maastricht journal of European and Comparative*, Vol. 24(2), 245-263 (18 pp.).
- Foucault, M. (1978). *Seksualitetens historie: Viljen til viden*. Oversat fra fransk efter “La volonté de savoir”. Bind 1. Det lille forlag, Frederiksberg. Kapitel 4 (56 pp.).
- Foucault, M. (2020). “Viljen til viden”, *Annuaire du Collège de France*, 71. årgang, *Tankesystemernes historie, år 1970-1971*, 1971, pp. 245-249 i:
Foucault, M. (2020). *Talens forfatning*, 2. ed. Hans Reitzels Forlag, København (5 pp.).
- Fraser, N. (2016). Contradictions of capital and care. *New Left Review*, Vol. 100 (19 pp.).
- Haas, L. & Hwang, C. P. (2019). Policy is not enough - the influence of the gendered workplace on fathers' use of parental leave in Sweden. *Community, work & family*, VOL. 22, NO. 1, 58–76 (20 pp.).
- James, N. & Busher, H. (2012). Internet Interviewing. i: Gubrium, J.F., Holstein, J.A., Marvasti, A.B & McKinney, K.D. (red). *The Sage Handbook of Interview Research: The complexity of the craft*. 2. ed. Sage Publications (Chapter 11). (16 pp.).
- Jørgensen, T.H. & Søgaard, J.E. (2021). Welfare reforms and the division of parental leave. *CESifo Working Paper*, No. 9035 (58 pp.).
- Kamerman, S. & Moss, P. (2011). *The politics of parental leave policies: Children, parenting, gender and the labour market*. Policy Press (288 pp.).
- Kluve, J. & Tamm, M. (2013). Parental leave regulations, mothers' labor force attachment and fathers' childcare involvement: evidence from a natural experiment. *J Popul Econ*, 26:983–1005 (24 pp.).

- Kofoed, M. (2016). *En undersøgelse af Statsforvaltningens praksis. Barnets bedste*. Speciale i Socialt Arbejde, Aalborg Universitet. (94 pp.).
- Kornfeind, K.R. & Sipsma, H.L. (2018). Exploring the link between maternity leave and postpartum depression. *Women's Health Issues* 28-4, 321–326 (6 pp.).
- Kvale, S. & Brinkmann, S. (2015): *Interview. Introduktion til et håndværk*. Kbh. Hans Reitzels forlag. Chapter 1, 4, 6 & 7 (84 pp.).
- Lappegård, T., Duvander, A-Z., Neyer, G., Viklund, I., Andersen, S. N. & Garðarsdóttir, Ó. (2020). Fathers' use of parental leave and union dissolution. *European Journal of Population*, 36(1), 1-25. (25 pp.).
- Liu, M. & Buzzanell, P.M. (2004). Negotiating Maternity Leave Expectations: Perceived Tensions between Ethics of Justice and Care. *Journal of Business Communication*, Volume 41, Number 4, 323-349 (28 pp.).
- Morgenroth, T. & Heilman, M.E. (2017). Should I stay or should I go? Implications of maternity leave choice for perceptions of working mothers. *Journal of Experimental Social Psychology* 72, 53–56 (4 pp.).
- Mirkovic, K.R., Perrine, C.G., Scanlon, K.S. & Grummer-Strawn, L.M. (2014). Maternity Leave Duration and Full-time/ Part-time Work Status Are Associated with US Mothers' Ability to Meet Breastfeeding Intentions. *Journal of Human Lactation*, Vol. 30(4), 416–419 (4 pp.).
- Nikander, P. (2012). Interviews as discourse data in: Gubrium, J.F., Holstein, J.A., Marvasti, A.B & McKinney, K.D. (red). *The Sage Handbook of Interview Research: The complexity of the craft*. 2. ed. Sage Publications (Chapter 27) (17 pp.).
- Nilsson, R. (2009). *Michel Foucault – En introduktion*. (1. udgave, 2. oplag). København: Hans Reitzels Forlag. (204 pp.).
- Nordic Council of Ministers (2010). *Parental leave, Care Policies and Gender Equalities in the Nordic Countries*. Conference arranged by the Nordic Council of Ministers 21-22 October 2009, Reykjavik, Iceland Edited by Erla Sigurðardóttir (57 pp.).
- Peterson, A.M. (2018). *Maternity Policy and the Making of the Norwegian Welfare State, 1880–1940*. Palgrave Macmillan. (229 pp.).
- Peterson, L.W. & Albrecht, T.L. (1999). Where Gender/Power/Politics Collide. Deconstructing Organizational Maternity Leave Policy. *Journal of Management Inquiry*, Vol. 8, No. 2, 168-181 (14 pp.).
- Phillips, L. (2015). Diskursanalyse i: Brinkmann, S. & Tanggaard, L. (red.). *Hånd-*

- bog om de kvalitative metoder*. København. Hans Reitzels Forlag. (24 pp.).
- Plotka, R. (2012). *Maternity leave, mother-child interactions, and attachment*. Dissertation at Fordham University (149 pp.).
- Plotka, R. & Busch-Rossnagel, N.A. (2018). The role of length of maternity leave in supporting mother-child interactions and attachment security among American mothers and their infants. *ICEP* 12: 2 (18 pp.).
- Raffnsøe, S., Gudmand-Høyer, M. & Thaning, M. (2008). *Foucault* (1 ed.). Samfundslitteratur. Chapter 1 & 2 (57 pp.).
- Riley, S., Robson, M. & Evans, A. (2022). Foucauldian-Informed Discourse Analysis. In: Bamberg, M., Demuth, C. & Watzlawik, M. (2022). *The Cambridge Handbook of Identity*. Cambridge University Press. (20 pp.).
- Scheifele, C., Steffens, M. C., & Colette, V. L. (2021). Which representations of their gender group affect men's orientation towards care? the case of parental leave-taking intentions. *PLoS One*, 16(12) (36 pp.).
- Sinai, D. & Tikotzky, L. (2012). Infant sleep, parental sleep and parenting stress in families of mothers on maternity leave and in families of working mothers. *Infant Behavior & Development* 35, 179–186 (8 pp.).
- Stahelin, K., Berteau, P.C. & Stutz, E.Z. (2007). Length of maternity leave and health of mother and child - a review. *Int J Public Health*, 52, 202–209 (8 pp.).
- Tanggaard, L. & Brinkmann, S. (2015). Interviewet: samtalen som forskningsmetode. i: Brinkmann, S. & Tanggaard, L. (red.). *Håndbog om de kvalitative metoder*. København. Hans Reitzels Forlag (25 pp.).
- Taylor, S. (2013). *What is discourse analysis?*. Bloomsbury Academic. Chapter 5 (9 pp.).
- Wodon, Q. & De La Briere, B. (2018). The cost of gender equality. Unrealized potential: The high cost of gender inequality in earnings. World Bank Group. (28 pp.).

12.0 Referenceliste

- Avendano, M., Berkman, L.F., Brugiavini, A. & Pasini, G. (2015). The long-run effect of maternity leave benefits on mental health: Evidence from European countries. *Social Science & Medicine* 132, 45-53.
- Baker, M. & Milligan, K.S. (2011). Maternity Leave and Children's Cognitive and Behavioral Development. *NBER Working Paper*, No. 17105.
- Beitin, B.K. (2012). Interview and sampling: How many and whom i: Gubrium, J.F., Holstein, J.A., Marvasti, A.B & McKinney, K.D. (red). *The Sage Handbook of Interview Research: The complexity of the craft*. 2. ed. Sage Publications (Chapter 16).
- Beskæftigelsesministeriet (2021). *Aftale om implementering af EU's orlovsdirektiv og ligestilling af orlovsrettigheder mellem forældre og øremærket forældreorlov*.
- Den Europæiske Unions Tidende (2019). EUROPA-PARLAMENTETS OG RÅDETS DIREKTIV (EU) 2019/1158 om balance mellem arbejdsliv og privatliv for forældre og omsorgspersoner og om ophævelse af Rådets direktiv 2010/18/EU.
- Bloksgaard, L. (2009). *Arbejdsliv, forældreskab og køn - forhandlinger af løn og barsel i tre moderne virksomheder*. Institut for Historie, Internationale Studier og Samfundsforhold, Aalborg Universitet.
- Bloksgaard, L. (2011). Mænd, barselsrettigheder og brug af barsel: En interviewundersøgelse blandt mandlige medlemmer i 3F. FREIA - Feminist Research Center in Aalborg, Institut for Kultur og Globale Studier. *FREIA's tekstserie*, Nr. 76.
- Bloksgaard, L. (2013). Forældreorlov til far? Orlovsrettigheder, arbejdspladsnormer og fædres praksisser. Institut for Kultur og Globale Studier, Aalborg Universitet. *FREIA's tekstserie*, Nr. 85.
- Bloksgaard, L. (2014). *Negotiating leave in the workplace: leave practices and masculinity constructions among Danish fathers*. Abstract fra Nordic conference on Men and Masculinities, Reykjavik, Island.
- Bloksgaard, L. (2015). Negotiating leave in the workplace: leave practices and masculinity constructions among Danish fathers in: Eydal, G.B & Rostgaard, T. (2015). *Fatherhood in the Nordic welfare states: Comparing care policies and practice*. Bristol University Press, Policy Press.

- Brenøe, A.A., Canaan, S.P., Harmon, N.A. & Royer, H.N. (2020). Is Parental Leave Costly for Firms and Coworkers? *NBER Working Paper*, No. 26622.
- Burr, V. (2004). *Social Constructionism*. (2. ed.). Taylor and Francis e-Library. Chapter 1 & Chapter 9.
- Buzzanell, P.M., Remke, R.V., Meisenbach, R., Liu, M., Bowers, V. & Conn, C. (2017). Standpoints of Maternity Leave: Discourses of Temporality and Ability, *Women's Studies in Communication*, 40:1, 67-90.
- Bünning, M. (2015). What Happens after the 'Daddy Months'? Fathers' Involvement in Paid Work, Childcare, and Housework after Taking Parental Leave in Germany. *European Sociological Review*, Vol. 31, No. 5, pp. 738-748.
- Conradsen, E. (2020). *Parental Rights for everyone? A critical gender study of the European Union Directive 2019/1158 on Work-Life Balance for Parents and Carers*. Master's thesis, Master of Arts, Aalborg University, Department of Culture and Global Studies.
- Dahl, G.B., Løken, K.V., Mogstad, M. & Salvanes, K.V. (2013). What is the case for maternity leave? *NBER Working Paper*, No. 19595.
- Den Europæiske Unions Tidende (2019). *EUROPA-PARLAMENTETS OG RÅDETS-DIREKTIV (EU) 2019/1158 af 20. juni 2019 om balance mellem arbejdsliv og privatliv for forældre og omsorgspersoner og om ophævelse af Rådets direktiv 2010/18/EU*.
- Duvander, A-Z. (2014). How Long Should Parental Leave Be? Attitudes to Gender Equality, Family, and Work as Determinants of Women's and Men's Parental Leave in Sweden. *Journal of Family Issues*, Vol. 35(7), 909–926 (18 pp.).
- Ekberg, J., Eriksson, R. & Friebel, G. (2013). Parental leave — A policy evaluation of the Swedish “Daddy-Month” reform. *Journal of Public Economics* 97, 131–143.
- Feilberg, C. (2014b). Eksistens i spil (eksistentielt drama) og det eksemplariske princip (Negt) (afsnit 4.2.3.3, s. 111-129). *Dannelsen af en psykologisk og videnskabelig habitus hos psykologistuderende*. Ph.d. afhandling, Academic Books. Publiceret på www.livsverden.dk/feilberg.
- Foubert, P. (2017). Child Care Leave 2.0 Suggestions for the improvement of the EU Maternity and Parental Leave Directives from a rights perspective. *Maastricht journal of European and Comparative*, Vol. 24(2), 245-263.
- Foucault, M. (1978). *Seksualitetens historie: Viljen til viden*. Oversat fra fransk efter

- “La volonté de savoir”. Bind 1. Det lille forlag, Frederiksberg. Kapitel 4.
- Foucault, M. (2020). “Viljen til viden”, *Annuaire du Collège de France*, 71. årgang, *Tankesystemernes historie, år 1970-1971*, 1971, pp. 245-249 i:
Foucault, M. (2020). *Talens forfatning*, 2. ed. Hans Reitzels Forlag, København.
- Fraser, N. (2016). Contradictions of capital and care. *New Left Review*, Vol. 100.
- Haas, L. & Hwang, C. P. (2019). Policy is not enough - the influence of the gendered workplace on fathers' use of parental leave in Sweden. *Community, work & family*, VOL. 22, NO. 1, 58–76 (20 pp).
- James, N. & Busher, H. (2012). Internet Interviewing. i: Gubrium, J.F., Holstein, J.A., Marvasti, A.B & McKinney, K.D. (red). *The Sage Handbook of Interview Research: The complexity of the craft*. 2. ed. Sage Publications (Chapter 11).
- Jørgensen, T.H. & Søgaard, J.E. (2021). Welfare reforms and the division of parental leave. *CESifo Working Paper*, No. 9035.
- Kammerman, S. & Moss, P. (2011). The politics of parental leave policies: Children, parenting, gender and the labour market. Policy Press (288 pp.).
- Kluve, J. & Tamm, M. (2013). Parental leave regulations, mothers' labor force attachment and fathers' childcare involvement: evidence from a natural experiment. *J Popul Econ*, 26:983–1005 (24 pp.).
- Kofoed, M. (2016). *En undersøgelse af Statsforvaltningens praksis. Barnets bedste*. Speciale i Socialt Arbejde, Aalborg Universitet.
- Kornfeind, K.R. & Sipsma, H.L. (2018). Exploring the link between maternity leave and postpartum depression. *Women's Health Issues* 28-4, 321–326.
- Kvale, S. & Brinkmann, S. (2015): *Interview. Introduktion til et håndværk*. Kbh. Hans Reitzels forlag. Chapter 1, 4, 6 & 7.
- Lappegård, T., Duvander, A-Z., Neyer, G., Viklund, I., Andersen, S. N. & Garðarsdóttir, Ó. (2020). Fathers' use of parental leave and union dissolution. *European Journal of Population*, 36(1), 1-25.
- Liu, M. & Buzzanell, P.M. (2004). Negotiating Maternity Leave Expectations: Perceived Tensions between Ethics of Justice and Care. *Journal of Business Communication*, Volume 41, Number 4, 323-349.
- Morgenroth, T. & Heilman, M.E. (2017). Should I stay or should I go? Implications of maternity leave choice for perceptions of working mothers. *Journal of Experimental Social Psychology* 72, 53–56.

- Mirkovic, K.R., Perrine, C.G., Scanlon, K.S. & Grummer-Strawn, L.M. (2014). Maternity Leave Duration and Full-time/ Part-time Work Status Are Associated with US Mothers' Ability to Meet Breastfeeding Intentions. *Journal of Human Lactation*, Vol. 30(4), 416–419.
- Nikander, P. (2012). Interviews as discourse data in: Gubrium, J.F., Holstein, J.A., Marvasti, A.B & McKinney, K.D. (red). *The Sage Handbook of Interview Research: The complexity of the craft*. 2. ed. Sage Publications (Chapter 27).
- Nilsson, R. (2009). *Michel Foucault – En introduktion*. (1. udgave, 2. oplag). København: Hans Reitzels Forlag.
- Nordic Council of Ministers (2010). *Parental leave, Care Policies and Gender Equalities in the Nordic Countries*. Conference arranged by the Nordic Council of Ministers 21-22 October 2009, Reykjavik, Iceland Edited by Erla Sigurðardóttir.
- Peterson, A.M. (2018). *Maternity Policy and the Making of the Norwegian Welfare State, 1880–1940*. Palgrave Macmillan.
- Peterson, L.W. & Albrecht, T.L. (1999). Where Gender/Power/Politics Collide. Deconstructing Organizational Maternity Leave Policy. *Journal of Management Inquiry*, Vol. 8, No. 2, 168-181.
- Phillips, L. (2015). Diskursanalyse i: Brinkmann, S. & Tanggaard, L. (red.). *Håndbog om de kvalitative metoder*. København. Hans Reitzels Forlag.
- Plotka, R. & Busch-Rossnagel, N.A. (2018). The role of length of maternity leave in supporting mother–child interactions and attachment security among American mothers and their infants. *ICEP 12: 2*.
- Raffnsøe, S., Gudmand-Høyer, M. & Thaning, M. (2008). *Foucault* (1 ed.). Samfundslitteratur. Chapter 1 & 2.
- Riley, S., Robson, M. & Evans, A. (2022). Foucauldian-Informed Discourse Analysis. In: Bamberg, M., Demuth, C. & Watzlawik, M. (2022). *The Cambridge Handbook of Identity*. Cambridge University Press.
- Scheifele, C., Steffens, M. C., & Colette, V. L. (2021). Which representations of their gender group affect men's orientation towards care? the case of parental leave-taking intentions. *PLoS One*, 16(12) (36 pp.).
- Sinai, D. & Tikotzky, L. (2012). Infant sleep, parental sleep and parenting stress in families of mothers on maternity leave and in families of working mothers. *Infant Behavior & Development* 35, 179–186
- Stahelin, K., Berteau, P.C. & Stutz, E.Z. (2007). Length of maternity leave and

- health of mother and child - a review. *Int J Public Health*, 52, 202–209
- Tanggaard, L. & Brinkmann, S. (2015). Interviewet: samtalen som forskningsmetode. i: Brinkmann, S. & Tanggaard, L. (red.). *Håndbog om de kvalitative metoder*. København. Hans Reitzels Forlag
- Wodon, Q. & De La Briere, B. (2018). The cost of gender equality. Unrealized potential: The high cost of gender inequality in earnings. World Bank Group.

12.1 Links

- Andersen, T.K. (2020). Kvinder er fortsat en underskudsforretning for statskassen. Mm.dk. Tilgået d. 27.04.22 på: <https://www.mm.dk/artikel/kvinder-er-fortsat-en-underskudsforretning-for-statskassen>
- Barsel, Ligestilling, Øremærkning - Som IKKE er på bekostning af barnet. Tilgået d. 02.02.22 på: <https://www.facebook.com/groups/2973192236342222>
- Beskæftigelsesministeriet.dk. Ny orlovsmode: Mor og far får samme rettigheder. Tilgået d. 02.02.22 på: <https://bm.dk/arbejdsomraader/aktuelle-fokusomraader/ny-orlovsmode/>
- Borger.dk. Ligestilling mellem kønnene. Tilgået d. 13.04.22 på: <https://www.borger.dk/samfund-og-rettigheder/Ligestilling/Ligestilling-mellem-koennene>
- Borgerforslag.dk. Forlæng barslen med fars/medmors øremærkede andel. Tilgået d. 02.02.22 på: <https://www.borgerforslag.dk/se-og-stoet-forslag/?Id=FT-08929>
- Den Store Danske (2021). *Ligestilling* i *Den Store Danske* på lex.dk. Tilgået d. 13.04.22 på: <https://denstoredanske.lex.dk/ligestilling>
- Danmarks Statistik (2012). Milepæle i ligestillingens historie. Tilgået d. 16.03.22 på: <https://www.dst.dk/da/Statistik/nyheder-analyser-publ/bagtal/2012/2012-03-05-milepaele-kvinder>
- Danmarks Statistik (2020). NYT: Kvinder passer oftere syge børn. Tilgået d. 21.01.22 på: <https://www.dst.dk/da/Statistik/nyheder-analyser-publ/nyt/NytHtml?cid=32036>
- Ejlertsen, M. (2021). Nye tal: Mor tager 8 gange mere barsel end far. Akademikerbladet.dk. Tilgået d. 21.01.22 på: <https://www.akademikerbladet.dk/aktuelt/2021/maj/nye-tal-mor-tager-8-gange-mere-barsel-end-far>

- Europa-Kommissionen. Resultater på ligestillingsområdet. Ec.europa.eu. Tilgået d. 13.04.22 på: https://ec.europa.eu/info/policies/justice-and-fundamental-rights/gender-equality/gender-equality-strategy_da
- Facebookopslag (2021). Opslag fra Barsel, Ligestilling, Øremærkning - Som IKKE er på bekostning af barnet d. 04.11. Tilgået d. 02.02.22 på: <https://www.facebook.com/groups/297319223634222>
- Moedrehjaelpen.dk (2017). Mænd med efterfødselsreaktion mangler hjælp. Tilgået d. 21.04.22 på: <https://moedrehjaelpen.dk/forside/nyheder/maend-med-foedselsefterreaktion-mangler-hjaelp/>
- Nirmalarajan, L.Y. (2020). Forsker til Astrid Krag: Børns og forældres rettigheder er ikke modsætninger. Tilgået d. 29.04.22 fra: <http://criticalsocialwork.dk/wp-content/uploads/2020/11/Debat13.11.20-Liesanth-indlaeg-i-relation20til20barnets20lov.pdf>
- Smith, N. (2012). Kvindernes økonomiske bidrag til velfærdsstaten. Det Økonomiske Råds 50 års jubilæumskonference, december 2012. Aarhus Universitet. Tilgået d. 09.05.22 på: https://dors.dk/files/media/graphics/Synkron-Library/50%C3%85rsJubil%C3%A6um/Presentations/nina_smith_uden_billeder.pdf
- Sokoler, A. (2021). Nu får far mere øremærket barsel - men han mangler en uges løn. Fagbladet 3F. Tilgået d. 21.01.22 på: <https://fagbladet3f.dk/artikel/nu-faar-far-mere-oeremaerket-barsel-men-han-mangler-en-uges-loen>
- Sst.dk (2020). Gode råd om amning - Sundhedsstyrelsen. Tilgået d. 20.04.22 på: <https://www.sst.dk/da/viden/ernaering/ernaering-til-spaedboern/amning>
- Redder, A. (2019). Ny EU-aftale sikrer øremærket barsel til mænd – stik imod Danmarks ønske. Altinget.dk. Tilgået d. 21.01.22 på: <https://www.alinget.dk/artikel/ny-eu-aftale-sikrer-oeremaerket-barsel-til-maend-stik-imod-danmarks-oenske>
- Reinicke, K. (2005). Når mor forhindrer far i at holde barsel: Forandringer på barselsområdet handler også om, at kvinder skal overveje nogle af deres privilegier og monopoler på hjemmefronten. Analyse. Tilgået d.

24.05.2022 på: *Information*.<https://www.information.dk/2007/07/naar-mor-forhindrer-far-holde-barsel>

Rosenbæk, K. (2021) Ny barselsorlov er et stort skridt for ligestillingen: “Men det er kun fars barsel, der omtales som tvang”. *Femina.dk* Tilgået d. 21.01.22 på: <https://www.femina.dk/agenda/samfund/ny-barselslov-er-et-stort-skridt-ligestillingen-men-det-er-kun-fars-barsel-der>

*Foto fra Pinterest:

<https://udforsksindet.dk/motiverende-citater-om-familie/>